

NĂM THỨ HAI

SỐ MỚI: 13

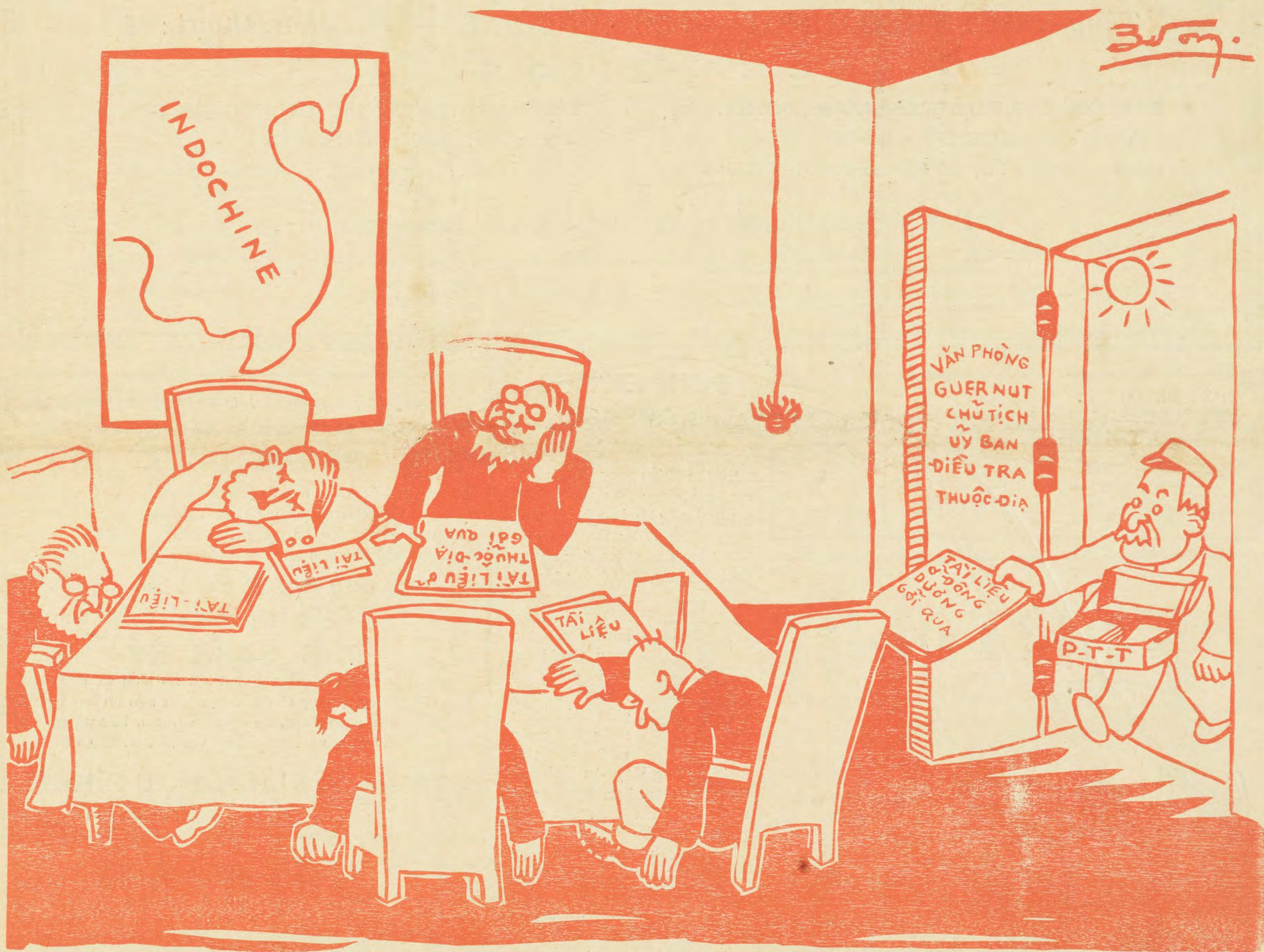
mai

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 10222

SAMEDI 27
NOVEMBRE 1937

Chu-nhiệm: DAO-TRINH-NHAT • TUAN BAO RA NGAY THỨ BAY • Bao-quan: 150, Rue Lagrandière - SAIGON

ỦY-BAN ĐIỀU TRA “NĂM NHÀ” Ở PARIS

Ông trưởng-ban GUERNUT và các ông trong ủy-ban đang chờ nguyên-vọng ở thuộc địa gởi về.

COI TRONG «LÁT GỪNG»: BỨC GIẤY-THÉP CỦA PHÁI-VIÊN BÁO «MAI»
Ở NAM-KINH GỎI VỀ SAU KHI DÃ GẬP TƯỜNG-GIỚI-THẠCH

— 20 TRUONG — GIA MÔI SƠ 0 \$ 12 —

GIA BAO: 1 NAM 6\$00 - 6 THANG 3\$00 - 3 THANG 1\$60 - 1 THANG 0\$50

HẠNH PHÚC GIA ĐÌNH !

TRONG GIA ĐÌNH MẠNH MẼ VUI VẺ LÀ TRONG KHI ĐAU ỚM DÙNG THUỐC CỦA

Nhà thuốc Annam **VỎ-VĂN-VÂN**

Danh tiếng và lớn nhất trong cõi Đông-Pháp, tinh chế đủ các thứ cao, đơn, huôn, tán, trị đủ bệnh, linh nghiệm phi thường. Đã được thưởng nhiều médaille vàng bạc và nhiều bằng danh dự trong các kỳ đấu xảo; trên lại được Đức Đại Nam Hoàng-Đế ân tứ cấp bằng tài năng và nhất hạng ngàn-tiền

Tổng cuộc : THUDAUMOT — COCHINCHINE — Số điện thoại : 4

C H I - C U O C :

SAIGON: 229, RUE D'ESPAGNE, Tél. 21.442

HANOI: 86, RUE DU COTON

HAIPHONG: 75, AVENUE PAUL DOUMER

TOURANE: AVENUE DU MUSÉE

HUÉ: 87, RUE PAUL BERT

QUINHON: AVENUE GIALONG

Hai phương thuốc đã được Đông-bào hoan nghênh

Số 1. — **BÁ ĐÁ SƠN QUÂN TÂN**. — Trị bệnh tử cung và bạch đới khỏi cần bơm rửa

Số 2. — **TAM TINH HẢI CẦU BỒ THẬN HOÀN**. — Trừ tuyệt bệnh mộng-tinh, di-tinh và huyết-tinh

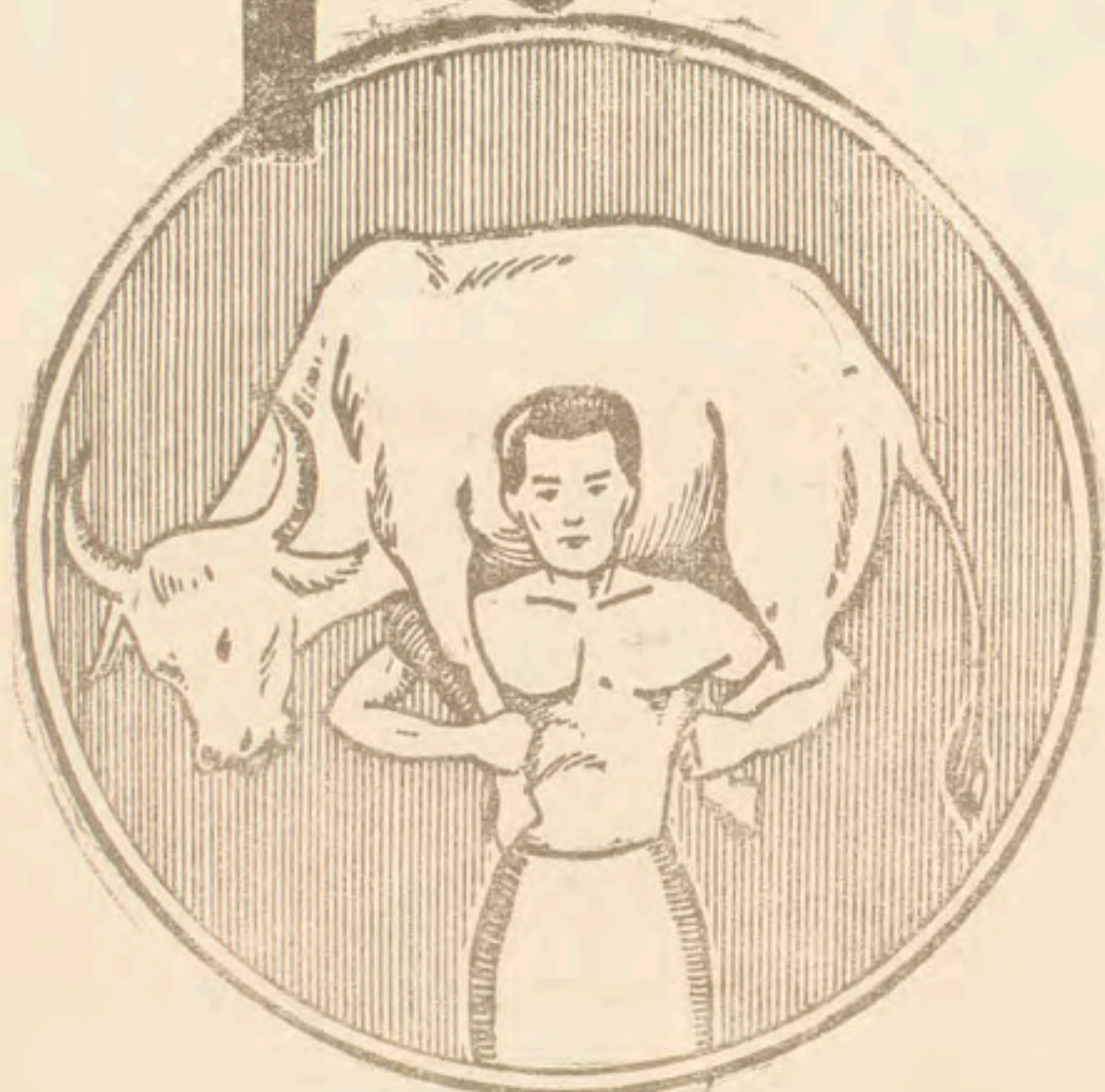
ĐỪNG ĐỀ HO

Bởi vì thuốc **PULMOGÉNINE** trị bệnh hô như thần

Có bán ở các nhà thuốc và

nhà thuốc **J. MUS** ở Saigon

FORTONIC

**RƯỢU BÒ
MÁU BÒ
CỦA BÁC-
SĨ VÉCET
— PARIS —**

Trừ tuyệt các chứng bệnh đau máu hư huyết làm cho thân thể con người ốm o xanh, nhưc mỗi đau lưng, tức ngực, ăn uống không tiêu. Đồn ba con gái thường có huyết bạc, máu huyết không đều nước da vàng mét, con mắt có quầng đen, con nít ốm o da thịt không dặng nở nang, trí hoa lù-mù học hành chậm hiểu.

Y-giới Pháp và các Đại Y-viện rất hoan-nghênh và công nhận rằng thuốc **FORTONIC** trừ tuyệt các chứng bệnh lao lực, đau máu rét, ban và bệnh lao. Hay nhất là đàn bà có thai và sau khi sanh thai nên uống.

Tổng Đại-lý trong cõi Đông-Pháp.

**GRANDE PHARMACIE DE SAIGON
Nguyễn - van - Cao**

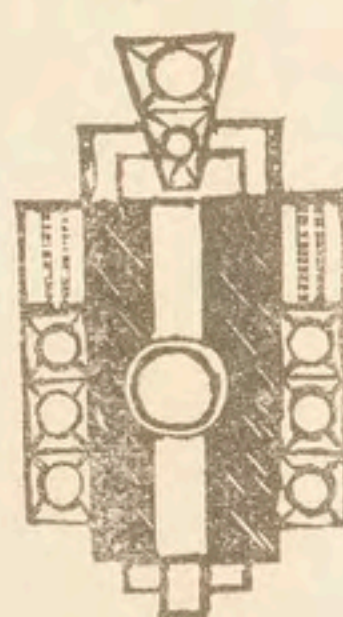
Docteur en Pharmacie

122 124, Bd. Bonard (ngang nhà Thương-Thị) SAIGON

PENDENTIFS

da đen nước.

Nhiều kiểu pendentifs đã nước vỏ bạc pha vàng y (argentor) có giấy bảo kiết không đen, nhận hột xoàn tám mới thiệ t đẹp dùng theo kiểu sao tân thời giá từ 12p.00 đến 15p.00

khéo. Chúng tôi nhận lãnh làm vỏ bằng vàng, bạc, tùy theo ý muốn dầu kiểu khó, tiền công phải chăng.

Quý bà quý cô muốn mua sắm đồ nữ trang kiểu lạ, viêng nhà **QUẬN CHÙA** sáng kiến chế và làm đồ nữ trang thật khéo, khỏi lầm giá, hột xoàn mới không chét nước đổi máu, có giấy bảo kiết 15 năm.

QUẬN CHÙA

Bán hột xoàn mới

21 Rue Amiral-Courbet SAIGON

NÊN ĐỀ Ý

Những bệnh ngứa ngăm ngoài da, chỉ dùng thuốc « Phong ngứa **QUANG-MINH** » là dứt tuyệt. Thuốc thiệt hay, dám cam đoan.

Bán tại : **NHON-HOÀNG**, 15, Amiral Courbet Saigon; **BÁCH-LOAN**, 300, Rue des Marins, Chợ lớn.

... **Hỡi các ngài !** muốn trong gia đình quý ngài được mạnh khỏe và vui vẻ thì hãy uống

SÂM NHUNG DƯỢC TINH

hiệu **THIÊN-THẦN** là một thứ thuốc bổ thượng hạng, có hiệu quả tức thời cho những người lao tâm lao lực, mất màu, đau mới mạnh, đàn bà thai nghén hoặc sau khi sanh đẻ, hoặc ăn ngủ không được. Mỗi ve . . . **0 \$ 60**

... **Nếu các ngài !** muốn tránh chứng bệnh ho lao không xảy ra trong gia đình thì hãy uống

PHÊ SANH KÝ

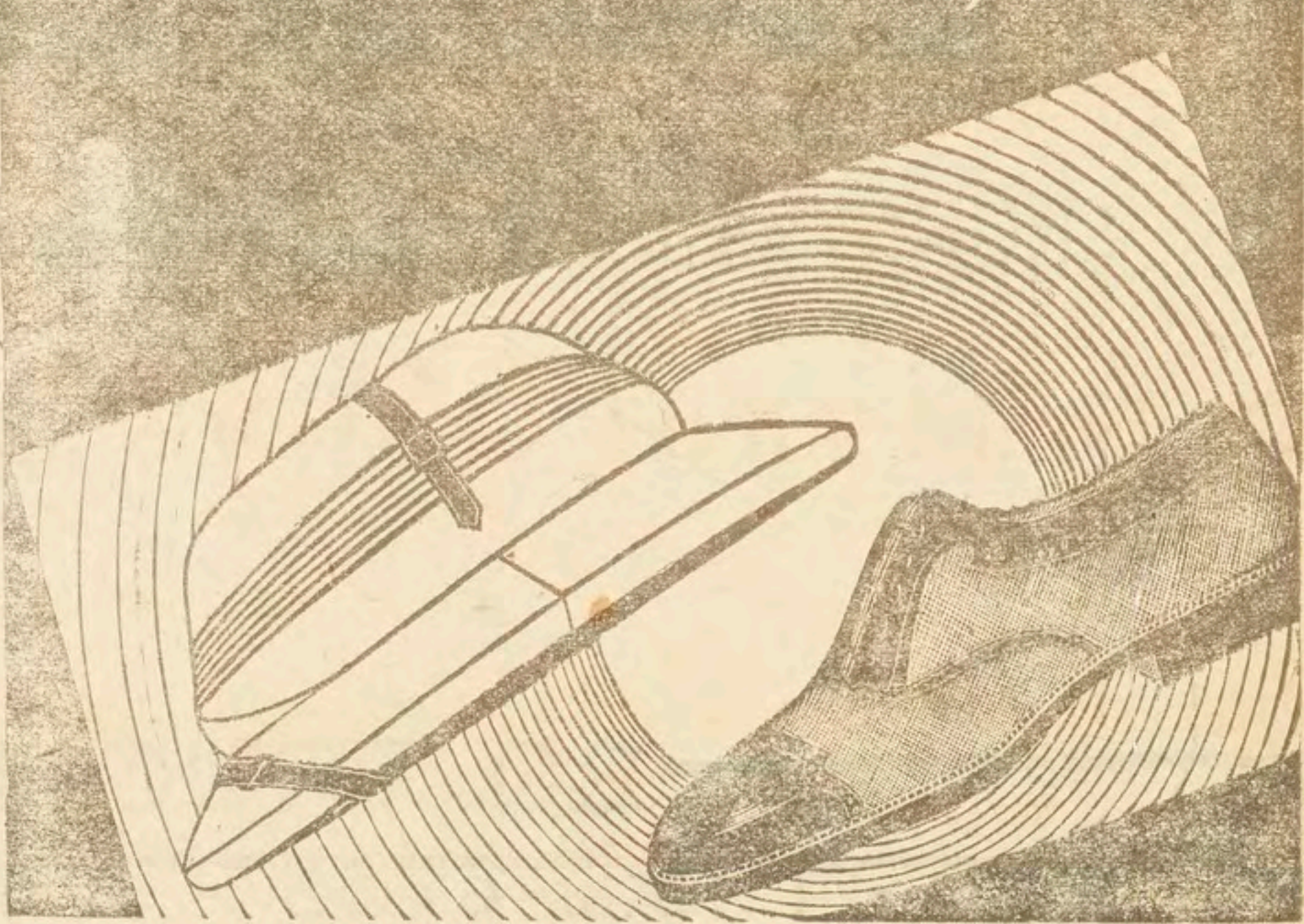
là một thứ thuốc có những chất bồi bổ phổi và ngừa lao tòn, công hiệu lạ lùng cho những người mới ho hay ho đã lâu ngày như : ho đàm, ho gió, ho khan, tức ngực, ho siễn, ho lao v... v... . . . Mỗi ve . . . **0 \$ 40**

Tổng phát hành: **WALIN DƯỢC PHÒNG**

40, Rue Viénot - Saigon

AU COQ d'ANNAM

108 Boulevard Bonard Saigon

Ba tháng nay

VỚI kỳ báo tuần này, báo «MAI» về phần riêng tôi phụ-trách, đã đi qua được một chặng đường 3 tháng, mặc dầu có nhiều nỗi khó khăn buổi đầu.

Cái thành-tích ấy thật là nhờ có cảm tình khuyến khích tán trợ của chư vị độc-giả, chúng tôi xin trân trọng cảm ơn.

Chỉ biết lẳng lặng làm việc theo chỉ-hướng mình và không dám có một chút tự kiêu tự túc gì, chúng tôi vẫn ra công gắng sức làm sao cho tờ báo này được thêm nội - dung mới mẻ, thêm cơ-sở vững vàng, cho được phục-sự quốc-gia đồng bào lâu dài và không phụ lòng độc-giả kỳ - vọng và ủng hộ chúng tôi bấy lâu.

Muốn đạt được mục-dịch ấy, chúng tôi cần phải có lực-lượng cho sung túc, nhất là về tài-chánh. Chúng tôi không có chỗ dựa nào cũng không trông cậy được ai khác hơn là chư vị độc-giả. Mua báo trả tiền sốt sắng, cò - động chung quanh mình thêm nhiều người cùng mua cùng đọc, ấy là cái lực-lượng cần dùng nhất mà độc-giả giúp cho chúng tôi để trường-sanh và tấn-phát vậy M.

Cùng chư vị đồng-bào Việt - kiều ở Cao - miên

MÁI tháng nay báo MAI về phần tôi chuyên-trách, được đồng-bào Việt-kiều ở Cao-miên chiếu-cổ nhiều lắm. Từ các châu-thành cho đến các vườn cao-su xa gần, đều có ít nhiều đồng-bào có cảm-tình với cơ-quan này.

Hiện nay chúng tôi ủy-nhiệm M. Nguyễn-đức-Kính thay mặt lên Cao-miên, để viếng độc-giả hầu cò-dộng và thâu tiền đùm hồn báo. Khỏi nói, chư-vị cũng biết M. Kính là người có công lao thứ nhất trong việc tuyên truyền của báo-giới Nam-kỳ có gần 10 năm nay, đã có dịp làm quen hầu khắp Lục-châu, mà nhất là ở Cao-miên. Nay M. Kính đi cò-dộng đùm MAI, xin chư-vị đồng - bào độc - giả vì cảm-tình với MAI và M. Kính, giúp cho việc cò - động được thành công như ý, hồn báo thậm-cảm. M.

Cùng chư vị độc-giả 3 tháng.

TỚI kỳ này mần hạn mua báo 3 tháng của chư vị nếu không mua tiếp nữa xin viết thư cho nhà báo hay.

ÔNG CHA TA KHÔNG HÈN !

II

PHẢI, họa chẳng chỉ có con cháu tức là chúng ta ngày nay hèn, chờ ông cha chúng ta đâu có hèn và có thua ông cha ai.

Trọn cả cơ-đồ lớn lao tốt đẹp, thuở xưa tổ-phụ biết bao công trình đề tạo, điếm tô, mở mang, bồi đắp, rồi để phần hương hỏa ấy lại cho con cháu, mà con cháu là lũ « phá gia chi tử » chẳng giữ gìn tự chủ được, chúng ta hèn phải. Nhưng không thể nào vì cái hư của con cháu, mà quên được hay chệ được tài-năng công-nghiệp đề tạo của tổ-phụ người ta. Tức thị không thể nào vin lấy chỗ đáng chê có một phần-tử hay một bộ-phận nào mà chệ trùm cả một dân-tộc, cho đến bão người ta không phải một quốc-gia và quên rằng người ta cũng có lịch-sử vẻ vang, tốt đẹp.

Ngày nay người Hy-lạp yếu sức kém tài, nhưng tổ-phụ họ ngày xưa chẳng là thầy văn-minh châu Âu đó chi !

Phạm-vi một hai cột báo không thể tỏ bày cho hết được cơ-sở và nguyên-lý của nước này dân này chính là một quốc-gia, mà lại là một quốc-gia từng có tổ-chức, có lễ nghĩa, có võ-công, có chánh-trị giáo-hóa, có tinh-thần tự-do độc-lập hẳn hoi. Điều đó, khoan nói người xứ ngoài họ không biết cũng không lạ gì. Đến ngay người mình, tưởng không thiếu gì kẻ vào hạng dở tây dở nam, dở ông dở thằng, dở mới dở cũ, họ trở lại tự khinh nói giống mình và họ « vong tổ » tới nỗi không tự biết mình có lịch-sử tổ-tiên, đầu đem ra so đo với dĩ-vãng của người ta, có thể không then.

Chúng tôi muốn khuyên hạng bà con đó nên mở lại « gia-phả » ta mà coi.

Lịch-sử Việt-nam có hai việc nổi lên cao hơn hết các việc khác, chứng tỏ ra dân-tộc ta có trí-năng và có tinh-thần nghị-lực lạ lùng.

Một là phấn-đấu tự chủ.

Hai là mở mang bờ cõi.

Là một quốc-gia dân-tộc nhỏ, ở ngay bên cạnh nước Trung-hoa không-lỡ, nếu người Việt-nam không có phách-lực cứng cỏi thì đã bị Trung-hoa cuốn lôi dung hóa cho đến mất cả tinh-thần bốn-sắc và thành ra

một hàng-tĩnh của họ từ bao giờ kia rồi. Nhưng mà không ! Trên con đường lịch-sử mấy ngàn năm, tuy biết bao phen bị Tàu thống-trị và gần nuốt trọn, mà Việt-nam cứ ra sức vẫy vùng chống chọi mãi không thôi. Lại nhất là mình so sánh thua kém đủ mọi bề, song vẫn chống chọi vẫy vùng để giữ lại chủ-quyền và giữ nguyên bốn sắc.

Chúng ta thử nhớ lại xem, từ năm 111 trước Thiên-Chúa cho tới năm 938 sau Thiên-Chúa giáng sanh, ta bị Bắc-thuộc đảng đảng 1049 năm, trong thời-gian ấy biết bao nhiêu cuộc phấn-đấu tự-chủ phát ra liên liên. Tuy mỗi lần bị thất-bại và bị trừng-trị thẳng tay, tưởng chừng không cất đầu nổi nữa, nhưng rồi vẫn có người khác phát cờ độc-lập dấy lên sau khi kẻ kia đã ngã. Nào là chị em bà Trưng quật-khởi từ năm 39 tới 43, nào là bà Triệu-Âu cách-mạng năm 248. Rồi tới các ông Lý-Bí (544-562), Triệu-quang-Phục, Khúc-thừa-Dủ (907), Mai-hắc-Đế, Ngô-vương-Quyền (939-944), đều là những người phấn-đấu vì chủ-quyền nước Nam và chỉ tỏ ra người Nam không chịu khuất-phục với ngoại-tộc. Đến Đinh Tiên-hoàng dựng cờ độc-lập ở Hoa-lư, mở ra trường đầu lịch-sử Việt-nam tự chủ từ đó.

Truyền xuống mấy đời Lê, Lý, Trần, Lê, Nguyễn, nước Nam ta tự chủ ngót một ngàn năm. Trong khoảng ấy tổ-phụ chúng ta mở mang xây dựng được lắm việc chánh-giáo không phải là không tốt đẹp. Thời-dại nào kỷ cương ấy mà ! Cũng trong khoảng ấy, nhiều lần các chú Thiên-triều muốn trở lại thống-trị nước ta như xưa, nhưng mỗi lần họ đều bị ta làm bại nhục đau đớn: Trần Hưng-đạo cự Nguyễn, Lê-Thái-tổ đuổi Minh, Nguyễn Quang-trung bại Thanh, bày tỏ ra nghị-lực phấn-đấu của người mình một cách thống - khoái.

«MAI» dự bị ra một số đặc-biệt rất có công phu. Kỳ sau chúng tôi sẽ nói qua đại-cương của số đặc-biệt ấy

Thống - khoái nhất là việc Trần Hưng - đạo cự Nguyễn, khiến cho giống người mình có chỗ đem ra tự-hào với thiên-hạ cũng được.

Vì sao ?

Phải biết hồi thế-kỷ 12, 13, anh-hùng Mông-cổ là Thành-cát Tư-hãn nổi lên lấy võ-lực tung-hoành thiên-hạ, đến đâu đánh đâu thắng đó, thế - lực tràn ra gần khắp đại-lục Âu-Á. Có lúc quân Mông-cổ kéo qua tới Âu - châu, đánh cả Âu-châu liên-binh phải thua thất điên bát đảo. Thừa được cái dư oai vạn-thắng đó, năm 1285, năm ngàn quân Mông-cổ tràn tới xâm lược nước Nam mình, bị Trần Hưng-đạo đánh đuổi một lần trước chạy dài, lại kéo qua một lần sau toan bề rửa then, cũng bị đánh thua nữa. Một giống người anh-dũng háo-chiến, bao phen làm cho thiên hạ khua-lật phục sợ oai, mà lần mò tới đất nước nhỏ xíu này bị hai lần thảm bại, đó chẳng phải là một chỗ vẻ vang của tổ-phụ chúng ta sao ?

Đến việc chinh phục Chiêm-thành, mở mang đất nước, mới có được phần hương-hỏa to lớn để lại cho con cháu ngày nay. Phải biết Chiêm-thành là một dân-hương thọ văn-minh Ấn-độ rất cao và tài chiến-đấu lắm, nhiều phen chúng vì sự sống mà xâm lược đất nước mình do hai ngã thủy lục cùng tấn, có thanh-thế gần nguy cho cuộc tự-trị của mình, chớ không phải vừa.

Đứng trước cảnh một sống một chết, một mất một còn đó, tổ-phụ ta đã ra sức phấn-đấu luôn 500 năm. Trước còn chống chọi để giữ lấy mình, sau thì sẵn bước chinh-phục lần hồi, cho đến năm 1470, diệt hẳn được Chiêm-thành, nhập bờ cõi họ vào bản-đồ nước Nam. Bây giờ chúng ta bị chinh-phục, chớ xưa kia tổ-phụ ta từng biết chinh-phục người rồi !

Đó, hai việc đặc-sắc trong lịch-sử ta hiển-nhiên như thế, chỉ tổ dân-tộc này xưa kia có nghị-lực như thế, ai có thể bảo ông cha ta hèn được sao ?

Q. D.

Chuyên phiếm

VÌ SAO TƯỚNG - GIỚI - THẠCH CHO TA 5 MUỐN ?

CÁC báo đều ca-tụng cử chỉ hào hiệp của Tướng giới-Thạch đã mở từ sắt riêng lấy ra 50.000 đô-la 1 hượng-hải mới gởi qua Hanoi giao cho Tổng-lãnh-sự Hứa-niệm-Tăng cứu giúp nạn dân nước lụt xứ ta.

Thật là cử-chỉ cảm động và quý-hóa, đáng ca-tụng công đức. Vì anh em bị nạn, chúng ta nên day mặt qua phía bắc, cúi mình một cách cung kính mà nói :

— Tổ chề Chang xẻnh-xang ! (Đa tạ Tướng tiên-sanh) .

Nhất là giữa lúc quốc phá dân nguy, một mình quan-hệ tồn vong, ưu tư sớm tối, họ Tướng đang lo cho nước mình dân mình, thân mình, muốn tự cứu còn chưa xong đây, có ngày giờ bụng dạ nào lo nghĩ cứu vớt ai được. Bà Tổng ở nhà lại se mình nằm tiệt mấy bữa nay, đứơc-ông-càng phải lo quỳnh Hưởng chi 5 muốn đồng lúc này nó quý báu cần dùng cho Trung-quốc biết bao, chẳng gì cũng là giá trị của trái bom—không phải là thứ ăn được đâu!—để đáp lại cái thanh-tĩnh « đầu đảo báo lý » với bọn Tùng-lĩnh Hương - nguyệt, chớ một xu cũng không nên để lọt ra ngoài. Thế mà Tướng-giới-Thạch vẫn có ngày giờ tâm địa đoái nghĩ đến nạn-dân Việt-nam mà cho 5 muốn đồng, thiệt tấm lòng bác-ái hào-hiệp ấy, chúng tôi nghĩ mãi không biết mình cảm tạ họ Tướng cách nào cho xứng đáng.

Nếu ông thêm lấy cái Đốc-phủ sứ hàm, hay là Hàn-lâm-viên chỉ chỉ, hay là chịu lấy bút-thêu kỷ-niệm một bài thơ lấy với một bài thơ mới của cặp vợ chồng thi-sĩ Khê-Kim, bà con chúng ta nên gởi qua Nam-kinh dâng ngay không tiếc.

Trong cử chỉ của họ Tướng vẫn biết cái động cơ cốt yếu là tình bác ái nhơn-đạo đã đành, nhưng —theo chúng tôi phỏng đoán—có lẽ bên trong cũng có một vài động-cơ khác nữa mà chính nó mới là động-cơ cốt yếu không chừng.

Một là Tướng - giới - Thạch muốn cảm tạ lòng tốt của nước Pháp vẫn bán giúp quân-giới cho Trung-quốc mấy tháng nay, mà khi-giới ấy vẫn chớ ngang gắt nước Việt - nam mà đem sang Tàu, vả lại chính người Việt-nam khinh vực hệ hui một nhọc, chớ ai. Không lẽ xĩa

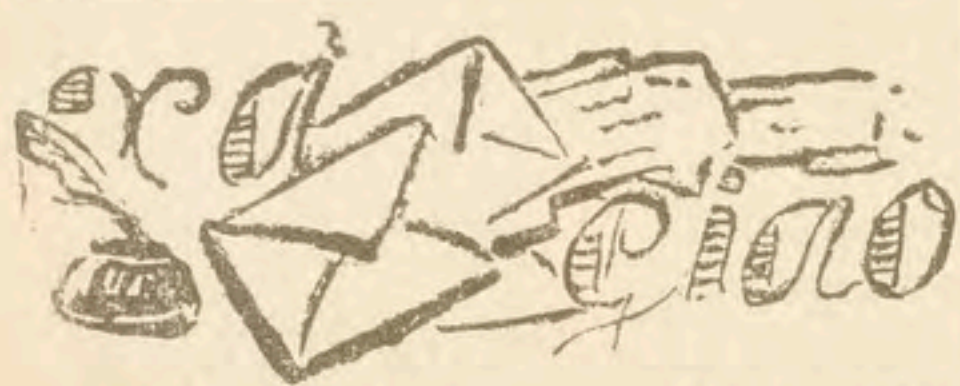

tiền ra thường công khêng các
ấy, Tướng mượn cách cứu trợ
nạn dân cho được nhả nhận
hơn.

Hai là, có lẽ hay tin một ông
lính cựu chào-mào ở tỉnh Bắc
ninh và một chàng Nguyễn-từ
Kim nào đó ở Saigon muốn
qua Tàu đăng lính ra trận đánh
Nhật, cho nên Tướng cảm động
chứa chan.

Ba là, Tướng ghét à - phiên
lâm, muốn trừ tiết cái độc ấy
cho quốc-dân đồng bào, đến
đôi ai chứa hút rồi mà tái phạm
thì bắn ngay, không nói một hai
gi hết. Bấy lâu bẻm ghiền ở
Trung-quốc nghe đồn ở Tây-cống
có à phiên vừa - gôn vừa rẻ, lại
được hút tự do, họ bỏ nước qua
đây vô số. Mấy tuần nay nhà
nước Lang-s bảo-hộ tăng giá
thuốc phiện lên cao, khiến nhiều
người nghèo phải giảm bớt bộ
máy phà khói lại, để lần hồi
bỏ dứt, trong đó có người Tàu
thiếu chi. Có lẽ họ Tướng nghe
tin ấy mà mừng, nên có cử-chỉ
kia.

Dẫu sao mặc lòng, thấy cử
chỉ của Trung-quốc đối với nạn
dân Việt-nam như thế người ta
nhớ đến Nhật hẳn. Năm 1923,
Nhật - bốn bị nạn động-đất,
Đông-Pháp ta quyền giúp trên
ấy muốn, ngày nay dân ta bị
nạn lụt lội khổ sở, sao không
thấy ông Cận-Vệ Văn-ma cho
bà con chúng ta được người
mùi đồng « viên » của Nhật coi
thử ra sao ? M.

Kính ông Lê-q-Hưng Rạch-giá

Mandat 6p. của ông đề trả
tiền báo, chúng tôi đã tiếp
được rồi. Xin ông yên tâm.

« LY-TAO » RA ĐỜI

Chúng tôi lấy làm hân hạnh
được tin rằng hạ tuần Novem-
bre 1937 này, thêm một tuần
báo xuất bản tại Hanoi là tờ
báo « LY TAO » chuyên về
chánh-trị và văn-chương do ông
Nguyễn-dũng-Dy chủ nhiệm.

Tòa báo tại : 14 Rue des
Seaux Hanoi.

Chúng tôi chào mừng bạn
đồng-nghiep và chúc vọng phát-
đạt lâu dài.

VIỆ -DÂN TỤC BẢN

Báo « Việt-Dân » đã bắt đầu
tục-bản từ 24 Novembre, mỗi
tuần ra hai kỳ, thứ tư và thứ
bảy.

Bên-báo xin chúc bạn đồng-
nghiep phát đạt. MAI

TÙ'NG CHUYỆN MỘT

Cóc kêu mãi cung phải thấu trời xanh

Ai cũng biết lâu nay các
báo thường kêu nài
mãi về lương bổng viên-chức
bồn xư không đủ ứng phó với
cái giá sanh-hoạt mắc mỗ lúc
này.

Cóc kêu lâu cũng phải thấu
trời xanh, huống chi chánh-
phủ tuy ở trên cao, nhưng cũng
chỉ cách ta trong gang tấc.

Nay có tin chắc chắn rằng
kể từ 1er Décembre, nhà nước
sẽ tăng lương lên 5% cho
những viên-chức bỏ dụng sau
ngày 31 Oct. 1932 (Những viên-
chức này hồi đầu năm đã được
tăng 15% .

Đồng thời, những viên-chức
bỏ dụng từ trước 31 Oct. 1932
cũng được tăng lên như thế.

Còn các người làm công
nhật, hình như chánh-phủ
cũng không quên: họ cũng
được thêm lương tùy theo tiền
công mỗi ngày.

Được ít mà có cũng còn hơn
là không có. Nhưng chúng tôi
thiết tưởng và trông mong rằng
ơn huệ tăng lương nên ban-bổ
cho hết thấy công chức bồn xư
mới phải, chờ phân ra bỏ dụng
từ ngày nào làm gì. Bởi cái
nạn sanh-hoạt tăng-cao bây giờ
hễ lớn thuyền thì lớn sóng, ai
cũng phải than van thiếu hụt
như ai vậy.

Chúng ta có thể ngủ yên giấc được?

NHIỀU người mới nói :
—«Thôi, giờ chúng ta
có thể đóng cửa nguyên, thời
cuộc Đông-phương biến hóa đến
đâu cũng mặc, vì chánh phủ
Bảo-hộ đã lo việc phòng bị
Đông-dương hẳn hoi lắm rồi ».

Thiệt vậy, mấy lúc nay ở
ngoài Vĩng-tàu, trên mỗi đỉnh
núi nào, nhà binh cũng lập
pháo đài rất kiên cố và đặt

súng đại-bác lớn ghê, chứa mìn
ra ngoài biển.

Hôm 22 Nov. rồi, tin Havas
nói quan Tổng-trưởng Moutet
đã ngõ ý nước Pháp ra sức
phòng-bị ở vịnh biển Bắc-kỳ.
Bởi vậy chánh - phủ Pháp đã
cho 4 chiếc chiến-hạm mới qua
đây và lính bộ-binh nữa.

Về không-phòng cũng vậy :
5 chiếc máy bay chiến-dấu hiệu
Farman cùng bay với đoàn phi-
cơ từ Paris sang tới Hanoi
hôm 21 Nov. rồi ở luôn tại
đây.

Thế là cả ba mặt Hải, Lục
và Không, nước Pháp đã lo
phòng - bị thuộc địa này ít
nhiều, vì thời cuộc Đông-
phương bắt buộc phải vậy.

Chúng tôi nói ít nhiều, là vì
bờ biển xứ ta quá dài, cái số
binh-bị vừa mới nói trên có
thấm tháp gì đâu. Vả lại nước
Pháp giữ lấy toàn-trách phòng-
bị xứ này, chờ không huấn-
luyện người bồn xư để họ
tham-dự vào cuộc phòng-bị đó
một cách thiết tể, thì vấn-đề
phòng-bị— như chúng tôi đã nói
trong một kỳ rồi— vẫn chưa
phải thiết là giải quyết.

Nguyên-soái Tùng tỉnh là người quen của xứ ta

MỘT tờ báo quốc - văn
nào cho phải - viên
quan-chiến qua Thượng-hải mà
phỏng - vấn được Tùng - tỉnh
Thạch-cần là Tổng-tư-linh binh
Nhật ở mặt trận Hoa-trung bây
giờ, tất là hiểu rõ chánh-sách
của Nhật đối Hoa hiện thời.
Bài kỹ thuật ấy có giá-trị ngàn
vàng, chắc độc-giả dành nhau
ma xem.

Nhưng giữa lúc chiến-tranh,
hỏi chuyện một ông Đại-nguyên-
soái không phải là dễ. Càng
khó là với anh phái-viên của
báo-giới nước Nam, là nước
không có tánh danh và nghĩa
lý gì với thế-giới.

Chẳng biết anh Tế - xuyên
phái-viên của báo SAIGON có
làm được việc này không?

Chúng tôi muốn nhắn tin
chỉ cách cho anh cứ lấy danh-
nghĩa đường hoàng của mình
là một anh tân-văn ký-giả ở
Việt-nam qua xin vô yết kiến,
chắc là Tùng-tỉnh vui lòng tiếp
chuyện ngay.

Vì người cầm trong tay mấy
van hùng binh đang găm thét
ở Thượng-hải bây giờ, chính
là một người quen của nước ta.

Thiệt vậy, lối hai chục năm
trước, lúc đã làm tới chức võ-
quan tùy-phái gì đó, Tùng-tỉnh
đã qua ở Hà-nội ta mấy năm
để học chữ tây, kết giao thân
thiện với nhiều người Pháp
Việt. Trong dịp ấy, ông ta xem
xét dân phong quốc-tục của
mình đây không thiếu một chỗ
nào, cho đến những điệu hát
cuộc vui thanh-nhã xứ mình,
nhất là điệu hát á-đào, ông
cũng không lạ.

Ông yêu mến cảnh-vật Thăng-
long đến nỗi cách mấy năm
sau phụng mạng nhà nước phải
đi qua Paris công-cán, lại ghé
Hanoi để thăm cảnh cũ bạn xưa
một lần nữa.

Bây giờ là một vị thượng
tướng, dẫu oai bốn cõi, khét
tiếng nam châu mặc lòng, nếu
nhà viết báo mình xin yết-kiến,
xưng người nước Nam, và nói
chuyện tiếng Pháp với ông
chắc ông lấy làm vui về thi phải.

Ai mà chịu nhịn mãi được?

Hôm thứ ba rồi, Hội-đồng
Thanh-phố Hanoi xảy
ra một việc đáng đề ý.

Phiên đó, Hội-đồng bàn xét
về sổ công nho; ông Đốc - lý
Virgitti định bày ra thuế cư-
trú để thêm số tiền cần dùng
cho ty cảnh-sát. Các ông nghị-
viên Annam phản đối việc đó.

Ông Lê-Thăng đứng dậy nói
rằng công nho Cảnh-sát đã
nhiều rồi, không nên thêm nữa.
Luôn dịp ông ngõ ý than phiền
sao mỗi khi đại-biểu Annam
xướng nghị về việc giảm bớt
chi tiêu cho thanh - phố, ông
Đốc-ly và hội-đồng tây cứ làm
trần đi, không thêm đếm xỉa
gi đến ý kiến đại biểu Annam.
Bởi vậy năm nay đại biểu An-
nam không chịu bỏ thăm chuẩn
ý công nho.

Toàn thể đại-biểu Annam và
cộng chúng— hôm ấy công
chúng đến xem đông— vô tay
hoan-nghinh mấy lời ông Lê-
Thăng mới nói. Đó rồi cả đại-
biểu ta và cộng chúng kéo nhau
đi ra trong lúc ông Virgitti
đứng dậy trả lời.

Chúng ta nên biết ông Lê-
Thăng và tất cả mấy ông nghị
kia, chẳng ai là cộng-sản hay là
nhà cách-mạng phản đối nước
Pháp gì hết. Họ chỉ là những
người Annam đã hiểu nghĩa vụ
và thể diện mình, không chịu cái
cách làm việc chuyên-her nữa.

Thuở nay chức Đốc-ly Hanoi
vốn là một quan trong ngạch
cai-trị (Administrateur des Ser-
vices civils) do nhà nước bổ vào.
Làm việc giữa một hội - đồng
dân-cử mà ông Đốc-ly cai-trị
thường dùng cách độc-đoan như
là đối với dân quê kia vậy. Hồi
nào nghị-viên Annam còn toàn
những ông tới để dạ với gât
dã quen lệ đi rồi, nhưng với
lớp nghị-viên này là những
người có học-thức, có tư cách
và có lương tri phận-sự, tự-
nhiên họ phải có cuộc biểu-tình
thế kia.

Giờ chót

Bồn báo tiếp được bài của
ông Thiệu-Sơn trả lời ông
Khái-Hưng ở báo « Ngày
Nay ». Kỳ tới sẽ đăng, luôn
với bài tiếp Du-ký Hanoi
cũng của ông T. S.

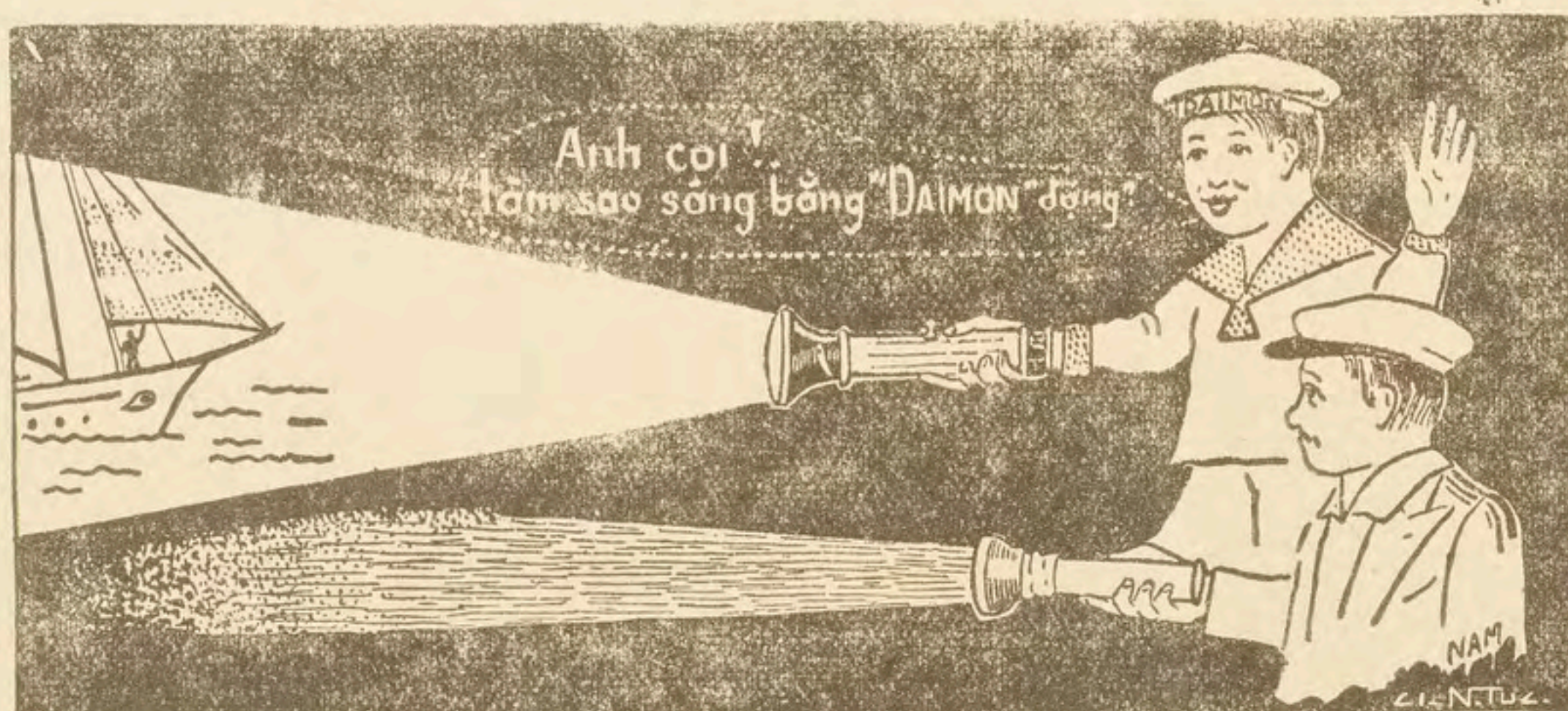

LAIT
LE PATRE
OVOMALTINE
R. MOITTESSIER-SAIGON

Qui vị khi mua đèn thì xin nhớ nài cho đăng hiệu DAIMON của ĐỨC QUỐC chế tạo.

PILES và BÓNG
cũng phải nài cho
đăng hiệu DAIMON
vì rất bền lắm,
dùng đăng lâu.

Cần dùng đèn
cốt là đăng sự
sáng tỏ rõ, mà
nhất là sáng cho
thật xa; thì QÚI
VỊ nên chọn DAI-
MON thì sẽ đăng
vừa lòng và không
uổng tiền vậy.

Có bán lẻ khắp các Bazars ở Đông-Pháp

Và bán sỉ tại Chợ lớn : Đại-Tân, Vĩnh-Phát, Trung-Hưng, đường Gia-Long; Hạp-Tak,
Boulevard Gaudot và tại Saigon : Nguyễn-văn-Hoa, Boulevard Bonard (Chợ-mới)
Cam-Nguyên, đường Georges Guynemer (Chợ-củ); Lê-ngọc-Lựu, Hồcmôn

DAINAN KOOSI

XUẤT CẢNG VÀ NHẬP CẢNG
7 et 9, Rue G. Guynemer — SAIGON
M. MATSUTA PROPRIÉTAIRE

CÁC CỬA HIỆU "AU JAPON"

SAIGON HANOI PNOMPENH
46, Rue Viénot 83, Rue des Paniers 2, Rue Ohier
BÁN ĐỦ CÁC THỦ HÀNG HÓA NHẬT - BỒN

Chánh-trị

Chủ nghĩa cách mạng của Ma-chi-ni

MÀ đây, chúng tôi xin nói rõ trước, không phải là Mã - khắc - Tư (Marx) mà là Mã-chi-ni (Mazzini). Hai người sanh ra đồng thời và cùng là bậc kỳ-khết của Âu - châu thế-kỷ 19, nhưng mà ý - kiến chánh-trị khác hẳn nhau, thành ra có lúc hiệp-tác nhau trên đàn quốc-tế, rồi xa nhau liền.

Mã-chi-ni người Ý, là nhà cách-mạng cứu-quốc, người mà cuối tháng Septembre rồi trên báo này đã có một bài nói qua tiêu-sử. Người mà cụ Phan Tây hồ ham mộ nhất, cho nên tự đặt biệt-hiệu là « Hy Mã » tỏ ý mình kỳ vọng giữ được chí-khí, lập nên sự nghiệp với nước Nam cũng như Mã kia đã cứu vớt nước Ý mà đặt lên trên đài độc-lập vậy.

Tư-tưởng và chủ-nghĩa cách-mạng của Mã-chi-ni, chúng ta nên biết, vì có mấy lẽ.

Một là vì nó có quan-hệ tới lịch-sử vận - động cách - mạng của các cụ chí-sĩ và các nhà cứu-học ta chủ-trì luôn trong bốn chục năm (có thể kể bắt đầu từ 1884 đến ngày Âu-chiến). Các cụ chịu ảnh-hưởng học-thuyết chánh-trị của Mã hơn của ai khác. Cứ xem trong những văn thi cảm khái thường xách tên Mã ra luôn thì biết.

Hai là Mã-chi-ni có tư-tưởng cách mạng độc-lập, cố nhiên đã trái với Mã-khắc-Tư, mà cũng không chịu ảnh-hưởng của Rút-sô, mặc dầu trong lúc các nước Âu-châu tin tưởng cái thuyết của Rút-sô một cách nhiệt-liệt.

Đến lẽ thứ ba, chúng tôi tưởng nó thiết thực với trình độ tri-thức và sự nhu-cầu của mình hơn.

Cứ xem nội cuốn « Ngã-ta vụ làm người » là một tác-phẩm trong nhiều tác-phẩm chánh-trị và xã-hội của Mã-chi-ni, đủ thấy tư-tưởng chánh-trị cách-mạng ông ta chủ trương đức lại, trong đó.

Chúng tôi tiếc mình không biết chữ Ý mà xem nguyên-văn, chỉ được xem bản dịch ra Nhật văn, của một vị đồng bào Việt-nam ta làm việc một hãng buôn Pháp ở Đại-bản mới gửi về cho. Chúng tôi thử rán tóm tắt đại-cương và thử suy nghĩ vì sao người đã cứu nước Ý kia lại lấy nghĩa-vụ người ta làm cơ-sở cách-mạng, khác hẳn Rút-sô chỉ cổ-xúy dân-quyền tự-do mà thôi.

Mở ngay đầu sách, đã thấy Mã-chi-ni chỉ tỏ ra nghĩa-vụ làm người là lấy « ông trời, loài người, nước tổ » làm ba cái đối-tượng mà nói.

Ra đời sau cuộc Pháp-quốc đại - cách-mạng đã làm rung động cả tâm-hồn và biến hóa cả chánh-tình Âu-châu, sao Mã-chi-ni không theo đòi chủ-nghĩa Rút-sô, kêu gào tự-do quyền-lợi, mà lại chỉ nói nghĩa-vụ ? Vì trong óc ông ta có một

cái chủ-quan như thế này :

— « Con người ta muốn lấy được quyền-lợi tự-do, trước hết nên có tư-cách để vận-dụng cái quyền-lợi đó mới được. Nếu không lo tư-cách trước mà ai ai cũng muốn tự-do, ai ai cũng đòi quyền-lợi, thì tất nhiên người ta phải « xung đột lẫn nhau. Sự xung đột ấy không phải không có « cách giải-quyết. Có thể giải-quyết nó, như định phải ấy « một thứ gì cao hơn hết thấy « tự-do quyền-lợi chỉ chỉ ; thứ « đó là nghĩa-vụ ».

Ấy là chỗ tư-tưởng Mã-chi-ni và Rút-sô chẳng giống nhau.

Nhưng tư - tưởng hai nhà cách-mạng Pháp Ý khác nhau, chính bởi lịch-sử hoàn - cảnh hai nước Pháp Ý không giống nhau mà ra.

Trước năm 1789, Pháp vốn là nước thống nhất. Chỉ vì chế độ phong-kiến trong nước áp-bách, ngăn trở cái sức sanh-sản của xã-hội không thể tấn-phát, thiệt hại đến cái quyền tài-sản tự-do và cá-nhơn tự-do, thành ra cái thuyết dân-quyền tự-do của Rút-sô rất thích hợp với thời-thế và dân-tình Pháp. Trái lại, Ý-quốc không phải vậy. Lúc ấy, Ý-quốc đang bị dân-tộc Áo đè nén, là quốc-gia chia năm xẻ bảy, theo cái lối « chia ra mà trị » (Diviser pour régner). Người Ý muốn sanh tồn, không thể nào không đánh đổ chế độ phong - kiến thống-trị, đồng-thời lại không thể nào không cỡi tháo cái ách người ngoài cai-trị áp-bức mình. Nhưng người Ý phải làm cách nào cho đạt mục - đích đó ? Trong óc cộng-hòa chủ-nghĩa của Mã-chi-ni, chỉ có cách tổ-chức ra một chánh-phủ thống-nhất, rồi do chánh-phủ thống-nhất đó phải có trách-nhiệm về mọi sự tự-do của quốc-gia dân-tộc. Bởi vậy, mỗi một người Ý không thể nào bắt chước như một người Pháp chỉ nói chuyện quyền-lợi tự-do, mà chỉ nên cống - hiến nghĩa-vụ mình cho quốc-gia dân-tộc. Nghĩa-vụ của tất cả dân Ý góp lại, chính là một thứ vũ khí mạnh nhất để giải thoát nước Ý.

Nghĩa-vụ ấy từ đâu phát ra ? Mã-chi-ni cho là phát-nguyên tại « trời ».

Nhưng « trời » đây không phải là trời tôn-giáo hay mê-tin gì. Trời đây, Mã-chi-ni bảo nó « ở ngay trong lương tâm người ta, ở trong lương tâm cả nhơn-loại, ở khắp trong vũ-trụ bao quanh chúng ta ». Ai không tin có trời đó tức là mất cả lương-tâm cá-nhơn và nhơn-loại, chừng đó thế-giới không còn thành ra gì nữa.

Ngoài trời ra, còn có « vật thiêng-liêng » mà trời sai tới ở chung đụng với chúng ta nữa. « Vật thiêng liêng đó tức là nhơn-loại ». Vậy đối với nhơn-loại ta cũng phải cống-hiến nghĩa-vụ ta. Vì sao ? Mã-chi-ni nói : « Thì chỉ bởi chúng ta là

người ». Nếu ở nước Ý, mỗi người Ý biết rõ nghĩa-vụ đối với nhơn-loại, thì tất cả người Ý có thể đoàn-kết lại với nhau. Nếu quả mỗi người không quên nghĩa-vụ làm người thì toàn nhơn-loại có thể hiệp lại thành một nhà.

Trời - nhớ là lương tâm - không những cho chúng ta có nhơn-loại, lại buộc chúng ta phải có quốc-gia. Chúng ta đối với quốc-gia tất phải có nghĩa-vụ. Mã-chi-ni nói với người Ý : « không có quốc-gia, thì các anh không có danh - nghĩa, không có chứng-vật, không có quyền phát ngôn, giữa khoảng các dân-tộc không nhìn nhận các anh là đồng-bào, các anh sẽ là « lũ con đẻ hoang » ở trong nhơn-loại. Hỡi anh em đồng bào Anh em phải thương yêu quốc-gia của anh em ! Quốc gia của ta tức là gia-đình ta đó. Vậy thì thương yêu nước nhà đem cả sanh mạng mình ra cộng - hiến quốc - gia, tức là nghĩa-vụ làm người của mỗi người Ý ».

Mã-chi-ni lại chủ trương nam nữ bình đẳng, cho nên ông nói « ngoài ra quốc-gia, còn phải có gia đình. Trong gia đình có vị Thiên-sứ, ấy là người đàn bà ».

Vậy là ta đủ thấy chủ nghĩa Mã-chi-ni là chủ nghĩa quốc-gia. Một quốc-gia theo lý-tưởng ông, là một nước cộng-hòa hữu-sân. Ông nói :

— « Từ lúc có nhơn-loại đến nay đời nào cũng có tài-sản và đời nào cũng phải bảo-hộ tài-sản. Người ta nên gắng sức làm sao thay đổi những phương pháp quản-lý tài-sản cho thêm tốt đẹp công-bằng, chứ không phải trừ bỏ nó đi được. Nếu không thể thì loài người mình chẳng khác gì giống dã-man kia, muốn ăn trái mà nhè chặt cây cho ngã ».

Theo lý-do ấy, rõ ràng Mã-chi-ni phản - đối Mã-khắc-tư, cho sự hành-vi của cộng-sản chủ nghĩa là « không nhìn cá-nhơn, không nhìn tự-do, đem bao nhiêu đường lối tấn-bộ mà bít đi hết, làm cho xã-hội trở như cục đá ».

Mã-chi-ni lại tỏ bày rằng ở xã-hội lý-tưởng của cộng-sản chủ - nghĩa, tức là ở « dưới quyền thống-trị của các bộ máy sanh-sản, đến đời tự-do cá-nhơn lương-tâm cá-nhơn và sự tôn-nghiêm của nó đều tiêu diệt hết... Ở dưới chế độ thế ấy, loài người sẽ biến thành một bầy dê, chỉ cốt có một đám cỏ non cho sung túc thì thôi, ngoài ra không muốn biết có gì nữa. »

Ta xem đại-khái chủ-nghĩa cách-mạng của Mã-chi-ni căn-cứ ở nghĩa-vụ làm người là vậy đó. Con người ta trước phải lo nghĩa-vụ mình làm người làm dân, rồi sau mới có quyền lợi là phải; chưa chỉ đã đòi quyền lợi mà quên nghĩa-vụ chẳng phải là một lẽ không thuận lắm sao ? LÊ-QUANG

S. O. S.

XIN chú vị độc-giả chưa tiện dịp trả tiền báo, bữa nay gặp sai gia-nhơn mua mandat gửi lên trả dùm, bốn báo đa tạ.

Còn 3 ngày nữa hết hạn trả tiền mặt để lấy sách tặng. Nghĩa là hết ngày 30 Novembre thì lệ ấy bãi đi. Tuy vậy đối với độc-giả ở xa, bốn-báo cứ xem con dấu đóng ở thư và mandat là ngày 30 Novembre để gửi sách tặng được.

NHIỀU vị đại-lý chưa thanh toán số báo Septembre và Octobre, vậy xin nhớ làm ơn gửi gấp lên trả nhà báo. Cần lắm. M

GIẢI TRÍ TRONG NHÀ

Nước sông Saigon đứng lên

CHẮC độc-giả cũng thấy ở bến Saigon ta thường có những chiếc tàu ngoại-quốc vô hải-cảng này ăn gạo bắp để chở đi, nhưng không đậu trong bến mà lại neo giữa sông, gần mé bờ bên kia.

Thành ra họ phải trồng cái thang bằng giây nhợ (échelle à cord) áp bên mạn tàu và dài từ trên sàn tàu xuống tới mặt nước để cho người làm của họ lên xuống.

Cái thang giây này, nấc nấc cách xa nấc kia 50 phân tây.

Có ba nấc chìm xuống dưới nước mà nấc thứ ba chấm ngang mặt nước không hơn không kém.

Nước thủy-triều dâng lên cao 2 thước mỗi giờ, vậy trong khoảng một giờ rưỡi thì nước che lấp hết mấy nấc thang kia nữa ?

Độc-giả thử nghĩ dùm coi. Xem kỳ sau có lời giải đáp.

Bài toán « mua chai rượu để »

XIN nhắc sơ lại đầu bài ấy như vậy :

— Ông đi mua một chai rượu để, người bán rượu đòi 1p.10 kể cả chai lẫn nút. Nhưng ông muốn ha-tiện, định lấy miếng giấy đây sơ cũng được, nên chỉ ông hỏi, nếu chỉ lấy chai không, chứ không lấy nút thì chai rượu bao nhiêu ?

— Nó mắc hơn cái nút 1p.00. Người bán rượu trả lời như thế. Vậy thì giá cái nút bao nhiêu ? Người ta bắt buộc trả lời cho mau mới ngộ.

Cả chai lẫn nút, giá 1p.10. Giờ ông không muốn lấy nút mà người bán rượu nói : « Chai mắc hơn cái nút 1p.00 », thế thì cái nút giá 0p.10 chứ gì ? Vậy thì làm rồi đó.

Ai không mắc lừa về cái mẹo chút xiu của bài toán này thì họ trả lời rõ ràng như vậy : 5 xu. Còn cái chai giá 1p.05. Người bán rượu nói chai mắc hơn nút 1p. là nói mẹo vậy đó,

MỘT BỨC THƠ

MARCEL FERRADE

Dalat

Dalat, le 17 Juin 1936.

Monsieur Nguyễn-thượng-Hiền
Chiromancien,
251, Rue Lagrandière, SAIGON.

Cher Monsieur,
J'ai été chez vous il y a deux reprises pour une divination de 2 aus. Il existe des causes qui sont vraiment exactes dont je ne m'en souviens plus. Je vous adresse mes félicitations pour votre propre talent et mes vifs remerciements.

Par la même occasion je vous envoie un mandat de cinq piastres avec les empreintes de mes mains.

Vous m'obligerez en voulant bien m'adresser dans le plus bref délai le résultat de mon avenir.

Dans l'attente je vous prie d'agréer, Monsieur nos sincères salutations.

M. MARCEL FERRADE,
Surveillant concession
de M. GRILLET
à DALAT.

Trên đây là bàn tay và bức thơ nguyên văn của M. Marcel Ferrade ở Dalat gửi vô khen tặng tài nói Tiên-Tri của

M. Nguyễn-thượng-Hiền

và gửi thêm tiền coi suốt đời

Sao lại dè vợ ra ngồi xử kiện?

Một bạn đọc-giã ở Baclieu mới gửi cây chúng tôi đăng dùm cái tin mới lạ sau này :

« BACLIÉU. — Lâu nay làng « Vinh-lợi chia ra nhiều ấp và « mỗi ấp đều cử người hương-« ấp để xử-đoán những chuyện « lời thề của dân trong ấp. Ở « ấp An-trạch cũng có cử người « hương-ấp tên Nghĩa, nhưng « thường thường anh Nghĩa « này lại cứ để cho vợ va ngồi « xử đoán.

« Việc này làm cho dân sự « ấp An-trạch rất lấy làm bất-« bình, vì để cho người đồn « bà ngồi xử kiện họ như vậy « là mất thể diện họ.

« Họ mong rằng bà hội-tề « làng Vinh-lợi, cử người « hương-ấp khác để thay thế « cho anh Nghĩa-thì dân sự « ấp An-trạch rất hả dạ. »

Tùng-Son

Chúng tôi thiết tưởng nhà chuyên-trách địa-phương nên ăng kết thử coi, nếu thiết chú hương làm biếng dè vợ ngồi xử kiện bậy thì nên phạt chú là phải, nhưng nếu vợ chú xử kiện công bằng đúng đắn thì nên cho chị ta làm hương mà lột chức chồng chị đi cho rồi.

Trong lịch-sử nước ta không phải chưa từng có dân bà xử kiện thay chồng, bởi vậy tục ngữ đã nói « gái ngoan làm quan cho chồng ».

Tương - truyền là Hồ-xuân-Hương lúc lấy ông phủ Vĩnh-trương, bữa nọ ông phủ đi vắng, có người thiếu-phụ làm đơn tới xin phép quan làm chứng để cho mình lấy chồng khác, vì chồng cũ đi đâu lâu ngày biệt tích, Hồ-xuân-Hương phê ngay vào đơn như vậy :

Phê cho con Nguyễn-thị-Đào,
Sông sâu nước lớn cầm sào
đội ai ?

Chữ rằng : xuân bất tài lai,
Lấy chồng kiếm chut con
trai kéo già

Vừa lúc ấy ông phủ về, ngó thấy lời phê hết hồn, vì ông sợ bên họ chồng chị nọ có thể kiện lại được, ông cầm bút sửa lại câu dưới :

Lấy ai thì lấy, chờ ai thì chờ

Theo chúng tôi tưởng câu trên hợp với nhơn-đạo và nữ-quyền hơn. Lê nào một anh đàn ông đi vắng mất tâm, mà buộc người vợ trẻ trung ở nhà đợi biết đến bao giờ? Đàn bà xử kiện chẳng giới đấy ư?

Nài cho dặng

Savon hiên PHUNG-HOANG

Bọt nhiều, ít hao, Không
mọc dờ. Giá rẽ.

Là bốn cái đặc-sắc của
nó. Phải nài cho dặng
savon Phụng - Hoang.
Cần nhiều đại lý.

—: Savonnerie PHENIX:—
139, Rue des Marins 139 CHOLON

những - sự

CỦA

SONG-THU

15 NGÀY VÔ Ở
NHÀ THƯƠNG BẠC-HÀ

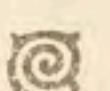
NGHE "VU" GIẢNG LUẬN-LÝ

TIẾP THEO SỐ 12

TÍNH lại tôi vô đây đã 11 ngày rồi. Ngoài những ngày giờ tôi làm việc mà tôi đã thuật cho các bạn nghe, còn bao nhiêu ngày giờ khác, tôi cũng kiếm thể lợi dụng chứ chẳng bỏ mất giây phút nào. Trừ giờ ăn, giờ ngủ ra, lúc nào tôi cũng lo-mơ làm quen với chị em, hết chị A tới chị B, hết chị C đến chị D, để hỏi họ ý-kiến họ, thân thể họ. Tuy vậy tôi cũng phải lựa mặt để làm quen vì ở trong này có cả mấy trăm người, mà ngày giờ mình có hạn, biết làm sao làm quen giáp mặt cho được.

Phải biết tâm - lý và xem tướng một chút những « chi em » nào ngó nét mặt buồn bực âu-sầu hoặc ngồi đâu than khóc đó hoài, tôi cần mon men nói chuyện với họ.

Từ hôm làm quen được với cô Năm Sadec tới nay, đêm nào tôi cũng lại nằm « đánh bạn » với cô ở bên bàn đèn. Tôi « câu » chuyện với cô cho tới nửa đêm mới đi ngủ, bởi vậy những chuyện ăn-vi tình-tệ gì trong Sầu-Thành có lẽ không còn chuyện gì lạ với tôi nữa, nó sẽ giúp tôi có đủ tài-liệu để kết-luận cuộc điều-tra này một cách châu-đào. Tôi có thể tự phụ rằng tôi già đi cho được vô đây không phụ công-trình và sự dụng tâm của mình.

Tối nay, tôi không được nằm bàn đèn của cô Năm Sadec nữa, vì tôi phiên tôi phải gác đêm. Phiên gác trước tôi mướn « chú tư Hò » gác hết 0p.20. Nhưng phiên này tôi không muốn mướn chị gác thế nữa, chẳng phải là tôi tiếc tiền hay là cần mầu đâu, bởi vì bây giờ tôi mới biết theo lệ chị nào gác đêm thì phải đấm bóp cho « vú » vì « vú » cũng ở lại gác đêm. Tôi định nhơn dịp này để « câu » chuyện cả mấy « vú » dặng đó lại với những chuyện tôi nghe biết hôm nay, hoặc giả sẽ được nhiều chuyện đáng biết hơn cũng có. Vì mấy « vú » là hạng người rất lão luyện các việc trong Sầu-Thành.

Quả 10 giờ khuya, mấy vú chơi « ở » (có đêm hoặc đánh « ở ») đã rã sông, thì có

tiếng kêu chị nào phiên gác lên đấm bóp.

Tôi ứng thỉnh : Dạ, tôi đây.

Phiên tôi, đêm nay đấm bóp cho « vú » Tám. Cha chả ! chừng tôi việc làm mới thấy khó, tôi có biết đấm bóp là gì đâu. Tôi cũng liều, tôi lệ gì mà sợ !...

Lúc đặt tay đấm bóp, tôi khởi sự « phỏng-vấn » liền. Con nhà nghề phải tiếc thời giờ và chụp ngay lấy cơ-hội chứ.

— Thưa vú, không biết « con » gần về được chưa ?

— Con chích thuốc gì ?

— Thưa thuốc vàng.

— Chích được mấy mũi rồi ?

— Dạ ! được năm mũi.

— Vậy thì còn 2 mũi nữa, nếu may được « sạch sẽ » thì 3 ngày nữa về được.

Vú Tám có ý thương hại tôi:

— Sao em đại dữ vậy, không lo chồng con mà làm ăn tử tế, chơi bời làm gì cho tới bị lột vô đây. Thôi lỡ một lần thì phải biết khôn, đừng có đại dốt nữa đi ! Ở trong này mấy « bà » và quan thầy cùng chị em tao ai ai cũng ghét bọn « lấy giấy » lắm lắm ! Hề được ra ngoài rồi thì lo kiếm công ăn việc làm cho tử tế, chớ nghe lời người ta dụ dỗ rồi lấy giấy thì sau lột vô đây phải khổ !

— Thưa vú, một lần này con « lớn tới già », con chắc không khi nào vô đây nữa !

— Được vậy thì tốt.

— Thưa vú, không biết trong này trong số các chị em bị bắt đó có khi nào và có ai bị bắt oan bao giờ không, vú ?

— Ôi ! oan gì ! tao thấy đứa nào cũng như « ngựa bà » hết, bộ con tưởng ở trong này cực khổ gì sao ? Có nhiều đứa ở ngoài cực khổ, nó còn muốn được vô ở trong này hơn.

— Thưa vú, con hỏi « bi bả oan » là con muốn biết coi thử có người tử tế lương thiện nào mà tình cờ bị bắt vô đây kia ?

— Không có đâu ! Vú trả lời, « ở ngoài » (nghĩa là bắt bắt con gái) hề họ muốn bắt ai thì họ cũng dọ dẫm năm lần bảy lượt có chứng cứ chắc chắn rồi bấy giờ họ mới bắt, chớ làm ngang được đâu ? Nhưng có khi như vậy thì cũng tội nghiệp cho người ta lắm. Ví dụ : con Tư X... hồi 10 năm trước nó chơi bời có lấy giấy tại Saigon, rồi sau nó

trốn đi xa, có chồng có con hoặc có nghề nghiệp làm ăn tử tế mặc lòng, trước mặt của sở Phong-hóa, nó cũng vẫn là con đi có giấy. Tên nó vẫn ghi trong sổ đoàn-trưởng. Bởi vậy nó sợ về Saigon gặp linh Phong-hóa nhớ mặt thì nó cũng cứ bị bắt đem nhốt vô đây. Sự cãi tà quy chánh của nó trải 10 năm hay bao nhiêu lâu nữa người ta cũng không kể. Mấy người đó chỉ quên có một

bọn « tao » nên chị phải trốn về nhà quê. Rồi ít lâu chị lên Lộc-ninh làm ăn và có chồng tử tế, lại mua bán có dư bạc trăm rồi. Tóm lại chị không phải là đi nữa. Một bữa kia, chị xuống Saigon bỏ hàng, mua món này, món nọ gần xong, trong túi còn hơn 30p.00 thì bị « anh bắt con gái » biết mặt bắt ngay. Chị ta than van lạy lục cách vào cũng không khỏi được. Bắt đi giọc đường, chị ta còn trong túi được cả thấy 34p. bèn móc hết ra ra để cho được tha, nhưng mấy chú lính làm tròn phận sự nhà nghề, không thấy tiền bạc mà ham, cứ việc bắt chị đem nộp cho bót, rồi chị vô ở nhà thương Bạc-hà mấy bữa nay.

Đó, trường hợp của chị Năm như thế chẳng đáng xót thương sao ? Một người đã cái ác từng thiện, đã bỏ đường dơ bẩn, đi qua con đường ngay nẻo thẳng rồi, lại lại cũng phải sa churen trở vào thành sâu nửa có khổ không ? Cơ sở sự nghiệp người ta tạo lập bấy lâu sẽ vì đó mà tiêu tan, mà có lẽ chồng con hay biết được rồi cũng ruộng bỏ chị nữa mới khổ.

Hình như còn nhiều chị em ở trong cảnh-ngộ như chị Năm Lộc-ninh tôi nói đây. Bây giờ họ tản-tác làm ăn lương thiện đâu đó, tưởng là vững bụng yên thân, nhưng nếu mai một có việc thô mắt về Saigon mà người sở Phong-hóa nhìn được thì lại bị bắt. Chỉ vì mấy chị coi thường thể-lệ « xé giấy », không rút tên trong sổ đoàn-trưởng ra, thành ra mình là dĩ dờ dĩ dờ. Phần nhiều đàn-bà học dốt và quá khờ khờ, thiết tha, có dè dặt cái thể-lệ kia đeo theo làm « lụy » mình đến thế.

Chánh - trị - phạm kia nhà nước còn ra luật ăn-xá, chúng tôi tưởng những chị em đã trốn đi hoàn lương này, nhà nước không nên ăn xá cho họ sao ?

SONG-THU

(Còn tiếp)

BÌNH TRƯNG TÓC

PIÉ DRA

Ai có bình trưng tóc xức dầu các thứ thuốc mà không hết, thì khuyên dùng ngay dầu Duyệt-noãn-Phất của nhà thuốc Ông-Tề số 22, route Locale, Phấn-huân, Saigon

DOCTEUR

NGUYỄN-VĂN-QUAN

Ancien INTERNE LAUREAT de l'hôpital Foch de Paris
Ancien Chef de L'INSTITUTO de DERMOPUNCTURA de Barcelons (Espagne)

CHUYÊN MÔN KHOA CHÂM-CỨU (Acupuncture)

Trị đủ các chứng bệnh — Chuyên trị diếc tai, phong tê nhức mõi, bệnh thuộc về đường tiêu tiện (thận, huyết trắng vãn vãn. Chấn Điện dặng chữa bệnh và khản bệnh. Thử nước óc, đàm, máu, nước tiểu vãn vãn.

213-CATINAT trên lầu (1er étage Escalier B) gần

Téléphone: N° 21.916 Thượng thơ ngan vườn con nít

Khản bệnh từ 8 giờ tới 12 giờ ; từ 3 giờ tới 7 giờ
Mở phòng từ 1er Juillet 1937

CHỊ EM MUỐN CÓ MỘT BỘ ĐỒ
HẠP THỜI THÌ ĐI NGAY LẠI TIỆM

LIÊN-HOÀ
110, RUE LAGRANDE

SẼ ĐẶNG VỪA Ý. CÓ BÁN CHEMISES
THÊU NHIỀU KIỂU RẤT MỚI RẤT ĐẸP

VỤ CHÉM LỘN Ở CẦU MUỐI

hay là

Một tin sau đây đã làm náo động châu thành Saigon trong mấy bữa rày: anh Ba Hạnh bị chém.

Tại sao anh Ba bị chém? Bằng cứ vào các báo hằng ngày ở đây, anh Ba Hạnh, nhờ nơi làm lãnh-tự du-côn ở Cầu Muối và lại có rất đông « em út » giúp sức cho nữa, có lẽ được ít lâu nay tại ngay Cầu Muối một trường gà.

Nghe nói nguyên do là mấy bữa sau đây, tại anh Ba chia sót tiền bạc cho em út không được hẳn hoi, nên chỉ bọn « tuu an hùng » đó mới lấy thế làm oán thù rồi xách dao tới trường gà chém anh trọng thương.

Vụ chém lộn này tuy vậy chẳng phải chỉ vì một nguyên-nhơn trên đây mà thôi.

Sau khi xem lời thuật của các báo rồi, chúng tôi tình cờ còn được nghe một dân « anh chi » kể cho hay thêm rằng: « ngoài cái cơ chia sót không được từ-tế như đã nói trên kia, còn có một cơ ẩn núp ở bên trong nữa: anh Ba chẳng những muốn một mình lũng đoạn trường gà mà thôi, anh còn muốn vơ vét hết thảy mối lợi « bao » các sòng ở lối xóm về một tay anh nữa. Và trong trường hợp sau này, anh cũng chẳng chịu chia sót cho em út một phần nào. Thuở giờ, bọn em út phần đông vô nghề, chỉ trông vào các sòng bạc mà sống. Vậy mà nay anh Ba « á-mử » hoặc « ầm » cả mối lợi như thế, thì trách nào tại chẳng oán giận anh. Bởi vậy tại mới « ha » anh đó ».

Cái nguyên-nhơn thứ hai này tuy không có dính dấp gì với nguyên-nhơn thứ nhất mặc lòng, nhưng cả hai nguyên-nhơn đồng có một tánh chất giống nhau, vì ở trường hợp trên cũng như ở trường-hợp dưới, bọn em út anh Ba sẽ bị hại ảnh hưởng qua chỉ vì cái yếu-tố « quá phân biệt » mà ra.

Nhưng theo sự xét đoán của chúng tôi, những cơ đã gây ra vụ đồ máu Cầu Muối chỉ là những cơ gần hay cơ phụ mà thôi, mặc dầu chúng tôi cũng vẫn nhìn nhận như mọi người khác rằng: lòng tham vô yếm của anh Ba Hạnh và sự thiếu sót về vật chất của bọn em út của anh Ba là những động-lực đã xô đẩy người ta vào vòng tội lỗi.

Thiệt vậy, muốn xét việc này cho công bằng, phải đứng về phương diện xã hội mới có

nước đều không biết nghề dệt nỉ. Khổ hơn nữa là trong xứ đã không ai tạo ra được những vật dùng mới mà dân ta lại là dân nghèo hơn hết ở thế-giới. Và ngoài cái thói quen do văn minh gây nên, chúng ta lại còn bị bao nhiêu thiên-tai hoành hành mỗi năm.

MỘT BÓN CÁO TRĂNG VỀ VIỆC THỰC-DÂN...

Thời sự

thể kiểm thấy kẻ chủ chốt đã gây ra vụ chém lộn.

Và nếu đã lấy phương-diện xã-hội làm lập-trường cho sự xét-đoán thì chúng tôi không ngần ngại gì mà không nói thẳng ra đây rằng việc thực-dân mới chính là « tội nhơn » trong vụ này.

Thì đó, chúng ta cứ ngầm nghĩ mà coi.

Khi nhận cái trách-vụ diu đất dân Annam, nước Pháp chẳng phải chỉ lo về việc mở mang dân trí cho dân ta thôi. Đồng-thời với việc khai-trí, tuy nước Pháp không ép buộc ai, nhưng vô tình đã chở qua đây bao nhiêu sự cần dùng mới và gây ra cho dân Annam cái thói thường những sự cần dùng đó nữa.

Cái chứng cứ chắc chắn là từ ăn uống, bận đồ, chơi bời, cái gì dân Annam bây giờ cũng phải tây cả.

Cuộc cách mạng về hình-thức và vật-chất đó là cái dấu tỏ ra rằng: dân ta đã có tiến-bộ. Nếu phải chỉ dân Annam cũng giàu có như dân Pháp hay dân Huê-kỳ thì thiết tưởng không còn gì đáng mừng cho bằng khi thấy dân này đã tập nhiễm những thói tục mới kia.

Nhưng khôn thay! Khi chở qua đây những sự cần dùng mới như vậy, nước Pháp lại không có khi nào cấp cho ta những phương tiện để tự đào-tạo lấy những vật dùng mới mà dùng. Vì dụ lúc trời lạnh, muốn ngự hàn, chúng ta phải bận bộ đồ nỉ và khoác thêm cái áo tơi nỉ nữa thì còn gì ấm áp và lịch sự cho bằng, nhưng tiếc rằng dân ta chỉ biết bận đồ nỉ mà cả

Ấy, ở một nước đã nghèo, thường bị khổ về lụt lội, hạn hán, dịch lệ, mà người dân lại nhiễm cái bệnh ưa dùng theo mới như vậy thì trách nào dân-đức không bị tiêu tán, — nhứt là dân ta lại phần đông là vô nghề, chớ chẳng phải thất nghiệp như nhiều người đã tưởng lầm xưa rày.

Bởi vậy, những vụ chém lộn thường phát hiện ra luôn.

Nếu cái tệ-tình trên đây còn mãi, nghĩa là nếu dân An nam vẫn cứ còn vô nghề như bây giờ thì sau đây còn xảy ra trăm ngàn vụ Cầu Muối nữa.

Muốn trừ cho triệt căn-bệnh trên đây, không còn cái lương-sách nào hay hơn là lập cho nhiều trường công-nghệ để dạy dân Annam đủ các nghề.

Chúng tôi nói vậy chẳng phải yêu cầu Chánh-phủ mở ra những trường cao-đẳng công-nghệ cũng như ở các nước bên Âu-châu, vì ngân quỹ Đông-dương đâu có dự trữ đủ tiền để cung cấp những việc làm lớn lao đó.

Muốn cho dân annam có đủ vật thường dùng trong mỗi nhà sau này, chúng tôi mong rằng chánh-phủ nên lập ở những đô thị lớn như Sài-gòn Cho-on, Cầntho những trường tiểu công nghệ theo kiểu mẫu những trường tiểu-nghệ ở Nhật-bôn.

Ở Nhật, có vô số là trường tiểu công-nghệ. Học mỗi ban là sáu tháng. Sau khi học hết hạn sáu tháng rồi, người học trò thường là có thể làm lành nghề mình bằng tay. Nếu khi đó, không muốn đi làm công thì cũng có thể một mình dựng nổi một xưởng không tốn hao đáng làm lấy cho mình.

Hiện giờ ở các sở công cũng như ở các sở tư, không còn chỗ dặng dung nạp thanh niên ta. Nếu một mai, có được nhiều trường công-nghệ mới ra đời, thanh-niên ta mới nhờ đó tập được nhiều nghề mới, trước là để nuôi thân, sau là văn hồi lấy quyền-lợi mỗi năm chạy ra ngoài. Và hơn thế, dân-đức rồi cũng nhờ đó mới mong có cơ cứu vãn nữa.

Khi đã đói, người ta tự nhiên không thể nào nghĩ chuyện đạo đức được, dầu người Âu-châu nữa cũng vậy.

Chẳng hay Chánh-phủ nghĩ sao? Đ. N.

Tiếng dân kêu

Về cái chế-độ hạn chế trường tư

Chế-độ giáo-huấn của Bảo-hộ thị hành hiện thời ở xứ ta không khác gì một bàn tay sắt nắm cứng tại nạn kinh-tế khủng-hoảng lại, mà chế-độ ấy khó cho ta cả hai phương-diện: vật-chất lẫn tinh thần.

Ái là người ưu-thời mẫn-thế, không khỏi bất bình và đau lòng vô-hạn. Nhưng, tôi lấy làm lạ thấy nhiều tờ-báo có kêu-ca về vấn-đề này nhiều lần mà sao không thấy gì kết quả tốt-đẹp. Thật là một tình trạng đáng giải-cứu nhứt, mà không hiểu tại sao chánh-phủ ít lưu ý rồi chỉ nay mới giải nạn thất nghiệp thế này, mai nói trừ nạn khủng-hoảng thế kia. Hay là Bảo-hộ không cần lưu-tâm đến sự yêu-cầu của báo quốc-âm ta? Xin ông cho hay trên mặt báo để giải sự hồ nghi của đồng-bào ta hiện thời. (1) Nếu như nhà nước có lưu tâm đến những ý kiến của dân phát-biểu trên báo quốc-văn, thì tôi xin các báo trước vì lương-tâm nhà nghề, sau vì quốc-dân, viết những bài thật kỹ-lưỡng, chỉ rõ cho nhà đương-cuộc thấy cả mọi điều hại về sự không cho dân ta thông thả mở trường tư.

(4) LỜI TỎA-SOẠN. -- Thưa ông, nhà nước vẫn lưu tâm đến những ý-kiến chánh-đáng tỏ bày trên báo. Bất cứ tây nam. Ty Báo-giới của chánh-phủ thường dịch những tin tức bài vở trong báo quốc-ngữ để trình quan thủ-hiến xem. Song chế-độ giáo-huấn xứ mình, vẫn có quan-hệ tới vấn-đề chánh-trị, cho nên muốn nó được sửa sang thay đổi gì, cốt ở lực lượng chung cả dân-chúng, chớ một hai bài báo không nghĩa gì.

HỀ THẬN HƯ

tức nhiên phải đau lưng

Người già cả trong mình suy yếu bạc nhược, thận-thủy không dặng sung túc đầy đủ, tức nhiên hay đau lưng, mỏi gối, mệt nhọc và ăn uống không ngon cơm, đêm lại ngủ rất ít, hay mắc đi đại đém, lỗ tai lùng bùng, mắt hay lòa, hay chán vẩn vơ, tính thần lơ yếu, hay dùng ngay thứ thuốc bổ khí huyết và bổ thận kêu là SAM-NHUNG BO-THẬN-TINH hiệu MẾ CON của Phục-Đáng, 130, rue de Paris - Cholon, trong một vỏ Op.60 sẽ thấy hết bệnh trên đây, thuốc hết sức hay và đáng nhiều người có dùng qua một lần đều khen là công- hiệu chắc chắn linh-nghiem.

Thuốc này dùng hòa với rượu uống xen lên vào bữa ăn rất ngon thơm đẹp miệng bổ khỏe vô cùng, chẳng những trị người già cả có bệnh trên đây công hiệu vô cùng lại trị người thanh-niên, chơi bời sắc dục vô chừng sanh ra bệnh di-tính huyết-tinh cũng hoàn toàn là linh-nghiem. Saigon bán tại Nhơn-Hoàng số 15, Amiral Courbet. Cholon Bach-Loan 300, rue des Marins.

— Hiện giờ trường học không đủ chứa học trò.

— Học trò bị sa-thải.

— Trường xa.

— Sự ngu-dốt của trẻ em, sau này đối với chánh-phủ có hại những gì?

— Tình trạng thanh-niên tri-thức thất-nghiệp hiện giờ.

— Những nguyên nhân gây hại của thanh-niên thất-nghiệp sau này.

— Họ mong mỗi được tự-do dạy học để mưu cuộc sanh tạm ổn trong những ngày chưa có việc gì làm khác hơn.

Tóm lại các báo xúm lại mà xin cho thanh-niên thất-nghiệp được tự-do dạy học, trước đó tổn kém mở thêm trường học cho nhà nước, sau giải-cứu bớt nạn thất-nghiệp và bài trừ sự ngu dốt của dân. Nếu bảo nhà nước sợ rằng cho tự-học tự-do, có lẽ sẽ thừa cơ hội đó mà tuyên-truyền chủ-nghĩa cộng-sản, phát-xít hay chỉ nửa chẳng hạn, thì thật là nói mâu-thuẫn. Vì nếu muốn tuyên-truyền gì thì ở trường nào cũng có thể tuyên-truyền được cả, vì trường nào trong một năm quan thanh-tra cũng chỉ xét 5, 3 lần thôi. Như thế có đủ ngăn-ngừa mấy chủ-nghĩa có hại kia chẳng?

Nhà nước lại còn huộc có cấp-bằng hay đủ điều kiện (Cấp-bằng) nọ kia cũng là một sự trở ngại, vì theo tôi biết được rất nhiều người không có cấp-bằng chỉ cả, song họ tài học cao hơn mấy người có cấp-bằng thập bội. Mà đến sự giới-dỡ của người chủ trường tư học, nhà nước có lo gì, vì nếu ai dạy dở hay học dở thì tất nhiên cha mẹ học trò không cho con học đâu.

Nói rút lại một câu, vấn đề tự học tự do rất là cần dùng và hệ trọng cho dân-trí và nhơn sanh xứ mình bây giờ.

Mình được ở địa-vị ẩm-no, ngoài lại nhìn thấy những anh em trí thức thất nghiệp phải chịu lầm-than cơ-cực và những trẻ em ngu dốt đại khờ, thật lòng không khỏi xốn xang đau-đớn. Hai mối bất-bình ấy chính là hai sự nguy cho xã-hội, nhà đương-cuộc há lẽ không biết dự-thể mà lại tìm đủ cách hạn chế tự-học ở xứ này là nghĩa làm sao? v.v. T.V.N.

BINH-VIEN SAIGON

Số 5 đường Blancsubé sau nhà thờ lớn
CHI-NGÁNH: số 1 đường Fonek, Khánh-hội
ngang hàng nhà rông, cửa ông

DOCTEUR LÊ-HƯNG-LONG

Chuyên trị đủ các chứng bệnh. — Phòng nằm
đường bệnh rất tinh hảo và đủ các khí cụ tối tân

Điện thoại: số 20.54

Không có
thứ sà-bong
nào tốt hơn

Savon VIET-NAM

dùng đồ tôn
mà lại sạch
sẽ và thơm.

PHẦN HƯƠNG HỎA

II

KHI nào người gia-trưởng chết mà không kịp lập phần hương-hỏa thì những kẻ thừa-kế có quyền cùng nhau lập lấy, nghĩa là tất cả ưng thuận cất ra một phần tài sản của cha mẹ mình giao cho một người để lấy hoa lợi đó mà phụng tự. Sự ưng thuận ấy phải có một công chứng thư (acte authentique) làm bằng cớ.

Có một việc nầy đang đánh một dấu hỏi. Khi nào kẻ thừa-kế không chịu lập phần hương-hỏa thì Đại Hội-nghị Gia-Tộc có thể thay thế họ mà lập không?

Mời xét qua vấn-đề đó thì dường như không thể, bởi vì không có đạo luật nào mà cho như thế. Tuy vậy, cứ theo suy-diễn - pháp mà luận thì luật không những cho phép Đại Hội-nghị gia-tộc làm việc ấy mà lại còn bắt buộc họ phải làm là khác.

Thật thế! Chúng ta biết rằng nếu con cái mà không lo việc cúng quải tổ tiên thì bị tội bất-hiếu là tội đầu trong mười tội ác và luật Gia-Long trừng phạt hẳn hoi. Lại nữa, điều luật Gia-Long chỉ cho phép người nghèo quá mới được bán tất cả gia sản mà ăn xài, không để dành một phần nào lo việc phụng-tự.

Do hai đạo luật xưa đó, chúng ta có thể đoán rằng những kẻ thừa-kế có cái nghĩa vụ phải lo việc thờ cúng vong hồn tiên-tổ vậy.

Hơn nữa, cái chế độ phụng tự là một phận sự có tánh cách tôn-giáo, một lễ-cổ-nhiên không những là con cháu của người gia-trưởng phải giữ mà ngay quốc-gia cũng phải giữ nữa. Một đạo chỉ-dụ của vua Thiệu-Trị năm thứ tư (1844) buộc chánh-phủ phải lấy tài sản của người chết không kẻ thừa - tự làm phần hương-hỏa mà phụng thờ họ.

Như thế, là Đại-hội-nghị gia-tộc có cái nghĩa vụ phải bắt buộc kẻ thừa-kế trích ra một phần sự sản chung mà đặt làm món « hương - hỏa ».

Thử xưa, như trên đã nói, nhà nước có quyền lấy của người chết không kẻ thừa-tự làm phần hương-hỏa mà phụng thờ những người ấy, nhưng lần lần cái thói tục này đã mất ngày nay không còn có như thế nữa. Việc lập hương-hỏa thuộc về việc gia-đình, nhà-nước không can dự vào, khi nào có sự tranh tụng thì tòa án mới xen vào mà xét đoán mà thôi.

Tòa phúc-thẩm Đông-dương có lên án ngày 20 Aout 1914, xử rằng: quan tòa không có quyền lập phần hương-hỏa, chỉ có thể xử nhóm Đại-hội-nghị gia-

tộc mà định đoạt về việc ấy về trường-hợp người con gái được lãnh phần hương hỏa luôn.

II. — Kế hưởng phần hương-hỏa

Có hai thứ người hưởng phần hương-hỏa:

1' Những người hưởng thường (institué réguliers).

2' Những người hưởng bất thường (institué irréguliers).

Những người hưởng thường. — Những người hưởng thường là:

1' Người con trưởng nam dòng chánh hay dòng chung.

2' Người con nuôi

3' Người con gái

Một người hưởng phần hương hỏa phải có những điều-kiện này:

1' Đại - khái phải là người đàn ông (trừ khi nào trong tộc không có đàn ông như sẽ kể ra sau này).

2' Phải có ít nữa là 18 tuổi.

3' Phải đừng có làm việc gì không xứng đáng.

Người hưởng phần hương-hỏa nào mà làm việc bất hiếu (chửi đánh bà con vai lớn hơn mình), xâm phạm vào mồ mả một người bà con, hay vu cáo một người trong tộc, không lo nuôi dưỡng ông bà hay cậu, cô, chú, bác, không lo việc cúng quải, đem của hương-hỏa ra mà bán vãn vãn...) **1. — Con trưởng - nam dòng chánh hay dòng chung.** —

Chiếu theo điều 76 bộ Hoàng - Việt - Luật - Lệ, phần hương - hỏa phải giao cho người con trưởng-nam dòng chánh (droite lignée), và người này không thể từ-khước phận sự ấy, trừ ra khi nào mình vô-tư-cách hay không xứng đáng.

Chứng nào dòng chánh tuyệt tự không có đàn ông thì con trưởng-nam dòng chung (commune lignée) mới có quyền hưởng phần hương-hỏa.

Vì dụ: ông Giáp có hai người con trai là Bình và Ất. Bình chết sớm có để lại một đứa con trai là Đình. Phần hương-hỏa của ông Giáp đặt ra phải công nhiên về cháu đích-tôn là Đình hưởng. Chỉ khi nào Đình chết tuyệt tự thì mới trở qua cho con cháu chi của Ất hưởng.

2' Con nuôi. — Khi nào người gia-trưởng không có con trai dòng chánh cả dòng chung (cháu kén bằng chú bằng bác) thì người con kén thừa tự được lãnh phần hương-hỏa. Về việc nuôi con thì có hai thứ:

1' Nuôi con **thứ dưỡng**, nghĩa là khi nào thấy con người dưng rồi thương bắt về nuôi dưỡng cho ăn đi học. Người con nuôi này không có quyền-lợi gì đối với tài-sản cha mẹ nuôi mình.

1' Nuôi con nuôi **lập-tự**, cốt để có người lãnh phần hương hỏa mà cúng quải cho mình.

Việc nuôi con này rất quan-hệ về mặt pháp-luật, trong bài sau tôi sẽ nói kỹ và sẽ nói luôn

Trong số báo rồi, có nhiều chữ nhảy làm mất hết ý-nghĩa nay xin đính-chính lại.

Nơi trường tám, cột nhứt, dưới chót, xin đọc: « Bởi vậy, lắm khi chúng ta thấy con cái bán hết tài sản mình mà lo việc tông-tàng cho cha mẹ được xứng đáng hơn thiên hạ.

Cột ba, đoạn giữa, xin đọc: « 4. — Những cuộc tương - phân hiên - tặng tài sản (donation parlage) của mình cho con cháu do vị gia-trưởng đứng chủ - trường thì con cháu thừa-kế không có phép chỉ trích tròn về sau được nếu cuộc tương-phân hiên-tặng ấy đã làm một cách chánh đáng, không có thể chỉ xin thủ-tiêu vì những lẽ: kẻ dưng làm bị người áp bức, cưỡng bách, gạt găm hay làm lộn.

Lòng thương nước vẫn còn nồng nàn ở trong những túp lều tranh nầy.

SÚNG gang gươm sắt của người Y đã chinh phục chiếm cứ được đất nước A, nhưng không làm sao chinh phục được lòng người A.

Tấm lòng thương nước của dân A vẫn còn nồng nàn ở trong những túp lều tranh vách đất. Ban ngày họ làm bô tông phục nhưng ban đêm họ kéo

nhau đánh giết người Y và phá hoại những công cuộc người Y đang xây dựng, như là đường sắt, cầu cống, đồn lính, phi-trường v.v... cho tới ruộng nương vườn tược của người Y làm nữa. Đến đôi làm cho người Y thực dân phải ngả lòng và đêm hôm lo sợ không dám nhắm mắt. Báo Anh hôm đầu tháng Novembre nói rằng số người Y đã bị dân A giết chết một năm nay nhiều hơn số lính tử-trần trong mấy tháng chinh chiến xâm lược.

Hiệu đồng-hồ

NGUYEN - CHANH - TRUC

Kinh nghiệm nhiều năm ở Pháp
7 Amiral Courbet - Saigon

Lãnh sửa đủ hiệu đồng hồ.
Chuyên môn sửa compteur xe hơi, máy chụp hình và máy đánh chữ v. v.

nhà vẽ hình

nguyen van khuong
440 QUAT DE CHOQUAN 440
TRƯỚC GARE JACKARÉO CHOLON

KHÔNG ĐỒNG CỎI TRẢ LẠI

hình nửa thân
0,50x0,60
màu đen

hình nguyên
0,60x0,80
màu đen

3,50 9,00

ở xa gọi (R) không tính tiền gọi

Dĩa Mới — Dĩa Mới Dĩa BEKA MỚI TRÔNG VÀNG

Gánh ĐẠI PHƯỚC CƯỜNG: giá 2 \$ 50
(lựa rút Đào, Kép hay như: cô năm Phỉ, M. năm Châu, cô bảy Nam, M. bảy Chiêu, cô Ai Liên.

LƯỠNG TÚY HOA VƯƠNG NỮ (bộ 5 đĩa)
512 1/2 — ca Bần tàu, Hành vân,
513 1/2 — Xuân tình, Kim tiền.
514 1/2 — Vọng cổ.
515 1/2 — Lý Huê, Giao duyên, Kim tiền.
516 1/2 — Văn thiên tường.

HAT GIONG TAY
524 1/2 — J'ai suivi tout mon bonheur
Mama luez Rum a.
525 1/2 — Tango mystérieux
Chanson pour Nina.

ĐỜN HÒA của Tài tử Radio, giá 2 \$ 30
TUÔNG GIÓ BẠC LẠNH LÙNG
544 1/2 — Vọng cổ (Violon — Tranh).
545 1/2 — Vọng cổ (Cò Kim)
547 1/2 — Xuân tình (Violon — Tranh).
549 1/2 — Bình bán chẵn (Cò — Tranh).
538 1/2 — Tranh, Kim, Violon (Vọng cổ).
542 1/2 — Violon (Tây thi, xuân nữ).
543 1/2 — Kim (Hội ngươn tiêu).
550 1/2 — Tranh (Lý chuẩn chuẩn, Tứ đại).

PHỤNG-HẢO: giá 2 \$ 50
cô Phụng-Há, cô ba Huôi, cô tư Sạng
M. Tiên, M. Thạch, M. bảy Nhỏ
TUÔNG UYÊN ƯƠNG BẠC GIÓ
(bộ 4 đĩa)

557 1/2 — Khóc hoàn thiên, Xang xư.
558 1/2 — Kim tiền, Xang xư.
559 1/2 — Vọng cổ.
560 1/2 — Tương tư, Nam xuân.

HÁT THEO ĐIỀU TÂY
566 1/2 — Adieu Hawai
Pourquoi quand je te dis.
TUÔNG HIẾU TÌNH KHÓ XỬ
570 1/2 — Vọng cổ.

THÂN THÂN
571 1/2 — Vọng cổ.
AI TÌNH GIAI CẤP
572 1/2 — Mầu tầm tử, Tứ đại, Hồi thủ.
GÁI TRON NGHĨA TÌNH
(bộ 2 đĩa)

574 1/2 — Vọng cổ.
575 1/2 — Lưu thủy, Khóc hoàn thiên.

HÁT BỘ: giá 2 \$ 30
551 1/2 — Cô năm H. Trí Phú lối Ai, Nam.

Mời qua kỳ đầu có ít, hãy gọi mua trước kéo hết. Cứ biên số theo đây thì chúng tôi sẽ gọi tới lập tức theo contre-remboursement

ĐẠI LÝ:

J. KELLER, Importation
72, Rue Mac-Mahon, Saigon

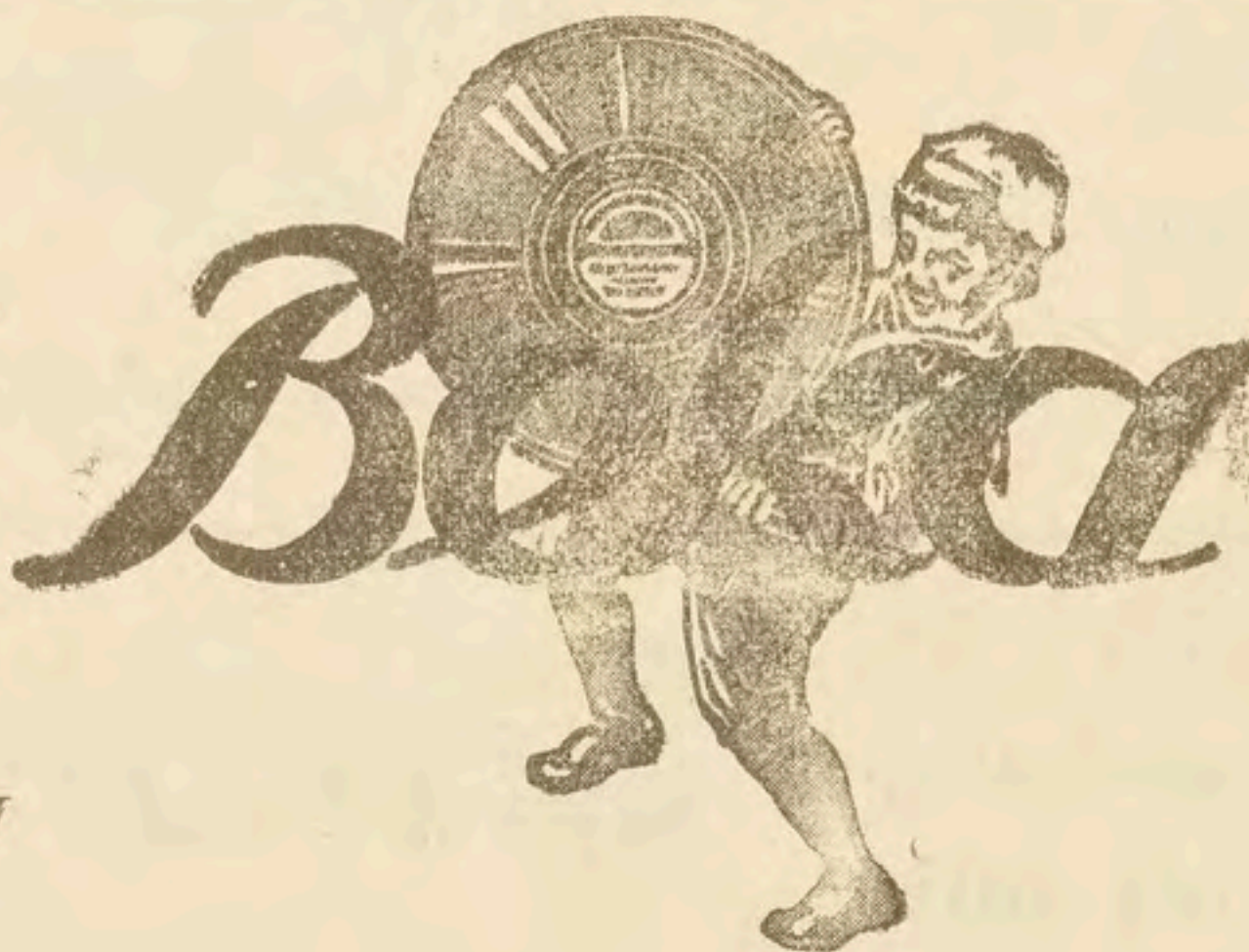
DĨA HÁT

HÁT TIẾNG RÕ

VÀ BỀN HƠN

CÁC THỨ BẢO

KIỆT CHẮC CHẮN

MÁY HÁT

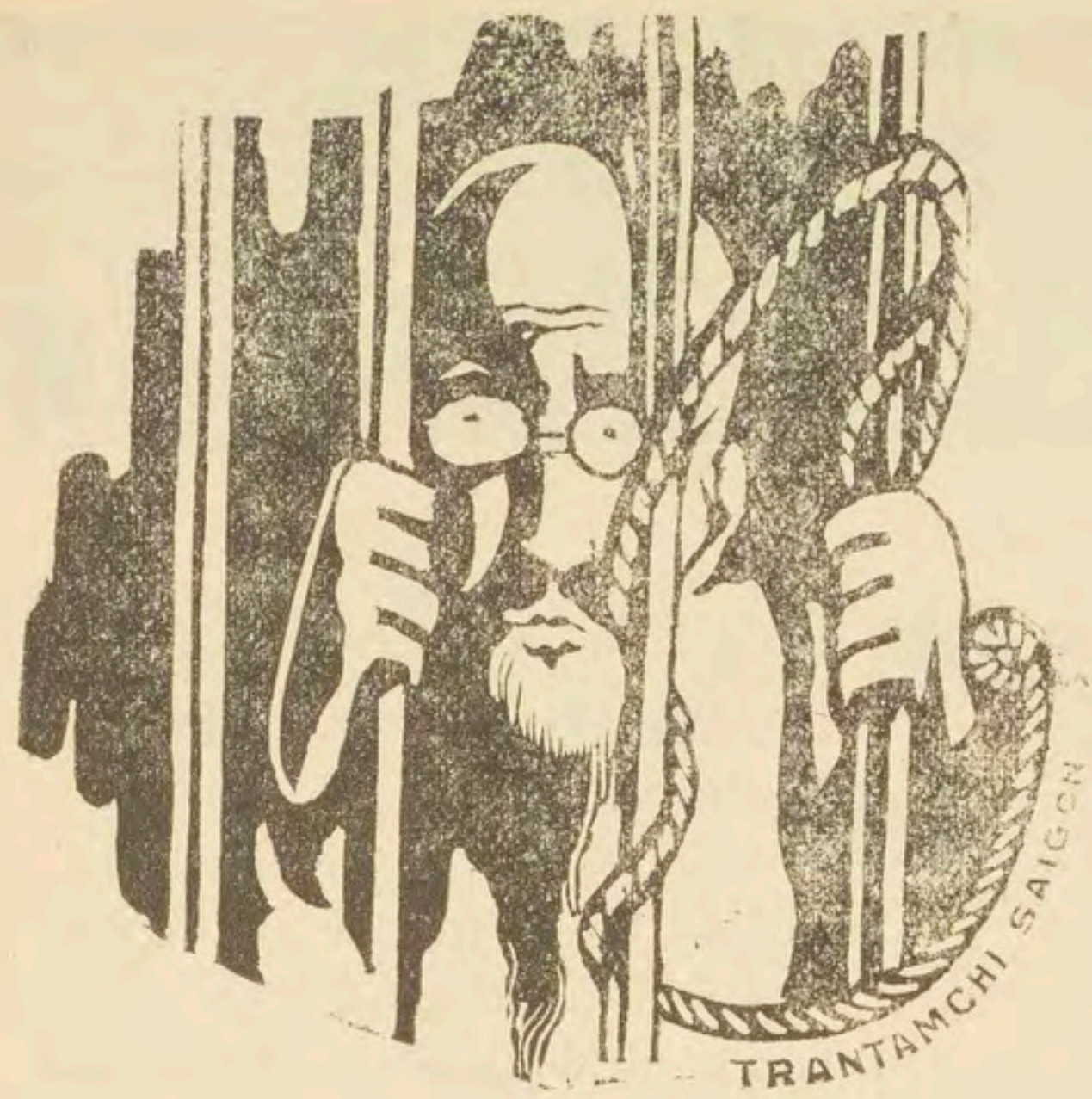
MỚI CHẾ NHIỀU

Kiểu ĐẸP NHÚT

CHẠY KHÔNG

NGHE

ĐÔI CÁCH MẠNG CỦA PHAN SÀO-NAM

LONG-TẾ-QUANG BẮT HẠ NGỤC

MÙNG năm tháng năm Nhâm-tý, anh em trong đảng sửa sang tổ-chức lại, thành ra hội « Việt-nam Quang-phục ».

Các đồng-chí cử tôi giữ quyền tổng-lý; Hoàng-quân Trọng-Mậu thì làm bí-thor.

Chúng tôi thảo ra thể lệ cách-thức đạo quân Việt-nam Quang-phục, lại in ra phiếu quân-dụng riêng cho Việt-nam Quang-phục-quân dùng với nhau. Một mặt khác, chúng tôi mượn in vô số sách vở văn bài cổ-động, như là truyện Hà-thành Liệt-sĩ và bài văn Khuyển-bảo Linh-tập, rồi sai người chuyển-vận về nước, rải phát tứ tung.

Tháng hai năm Quý-sử, chúng tôi ủy ông Nguyễn Hải-thần làm chi-bộ họ-trưởng hội Việt-nam Quang-phục ở Quế-biên (giáp giới tỉnh Quế, tức tỉnh Quảng-tây); ông Trần-v.-Kiến làm chi-bộ họ-trưởng ở Xiêm-biên, còn ông Điền-biên, (Điền là tên tắt của tỉnh Vân-nam) thì Đổng-quân Chơn-Thiết tự nguyên phụ-trách.

Chúng tôi bàn định lúc nào cử-sự thì cả ba mặt cùng tấn, cho nên phải sắp đặt từ trước sẵn sàng, chỉ còn đợi ngày giờ làm việc tới mà thôi.

Tuy vậy, lúc ấy đảng ta vẫn có một vấn-đề khó nổi giải-quyết, là vấn-đề kinh-tế.

Khó quá, kinh-tế chưa được sung túc, mà đến khi-giới với quân-lương cũng đều lo ngại thiếu thốn nữa mới khổ. Nhưng nếu dừng có việc tai biến gì xảy ra một cách bất ngờ, để chúng tôi còn có ngày giờ thì vấn đề ấy dầu khó mặc lòng, họa may có thể trừ tình xong được. Song chẳng may thuyền xuôi gió ngược, tai biến xảy ra không ngờ, làm cho toàn cuộc mưu tính của chúng tôi hư hỏng tiêu tan như bọt nước bong mây. Hán Võ-hầu (Gia-cát Không - minh) than rằng việc đời khó được như ý, thật đúng lắm thay!

Mùa hạ năm Quý-sử, ở tỉnh thành Quảng-dông có việc quân lính nổi dậy gây biến, cốt đánh đổ Đổng-độc Trần-cảnh-Hoa, làm cho Trần phải chạy. Long-tế-Quang kéo binh tới, tự lãnh chức Đổng-độc Quảng-dông.

Thuở nay, họ Long với đảng Việt-nam cách mạng ta vẫn không quen biết nhau và không quan hệ liên lạc nhau bao giờ. Đã vậy mà Long lại là người thù ghét vậy cánh Hồ-hán-Dân và Trần-cảnh-Hoa, chỉ muốn có dịp bài trừ cho tiết. Thành ra đảng ta bị vạ lây; tôi phải ôm cái cảm-khải thổ chết chồn đầu, vì Hồ-Trần thất bại, đảng ta không chỗ nương dựa ở Quảng-dông nữa.

Lúc đó tôi muốn bỏ đi nơi khác cho mau, nhưng vì công việc của đảng còn ràng buộc mình, hồng chức thu xếp không kịp, tôi đành phải nấn ná ở lại, chờ làm sao bây giờ.

Nhưng cũng lo phòng thân, tôi lật đặt viết hơ lên Ng-quân Đĩnh-nam (tức là cụ Ng-thượng-Hiền), cậy ông tìm cách vận-động xin dùm tôi một tờ hộ-chiếu, để nữa tôi có đi đâu mới đi được.

Nguyễn-quân vốn là một nhà nhiệt tâm với nước. Sơ - tuần tháng 7, ông tiếp được thư tôi lập tức lấy được giấy hộ-chiếu của bộ Ngoại-giao Bắc - kinh gửi xuống cho tôi. Có tờ hộ-chiếu nắm trong tay rồi, tôi bớt lo sợ.

Vả lại các bạn đồng-chí cùng ở Quảng-dông với tôi lúc bấy giờ khá nhiều, nếu như đồng thời giải tán, muốn đi đâu cũng phải cần có phí - khoản, mà hiện tại tiền bạc không có, thành ra chúng tôi đành chịu nấn ná ở lại đây với nhau, không tính đi đâu được.

Cách không bao lâu, có tin báo rằng quan Toàn - quyền Đông-Pháp sắp tới Quảng-dông. Kế một tuần sau, thì các cơ-quan hành-sự của đảng ta đều bị khám xét và được lệnh bị phải giải tán. Tôi với yếu-nhơn của đảng là Mai-quân cùng bắt hạ ngục.

Nguyên trước Hoàng-quân Trọng-Mậu có việc đi Vân-nam và Phan-quân Bá-Ngọc hồi xuống tàu đi Nhứt-bồn, đều căn dặn tôi nên liên cơ mà từ-giã Quảng-dông kéo nguy. Song tôi suy nghĩ rằng các bạn đồng chí đang ở Quảng-dông với mình vô-số, mình không đành lòng nào lo riêng một mình. Vì đó mà tôi cứ do dự chần chờ,

mới vương lấy tại ách bấy giờ. Đó là cái hiệu-quả tôi không khôn và tôi vô-dũng mà ra vậy.

Ban đầu mới bị bắt, tôi vẫn tự nghĩ rằng mình không đến nỗi nào phải chết được. Đến lúc thấy cách thức người ta áp-giải mình đi dọc đường, nào xiềng tay, nào trói chặt, dẫn về tới ngục-thất, họ lại giam mình trong ngục thất chung một chỗ với bọn tù xư-tử, bấy giờ tôi mới biết rằng Đổng-độc Long-tế-Quang không đãi tôi là hạng

tù chánh-trị, vậy thì ngày giờ tôi chết gần đến nơi mất rồi!

Từ khi xuất-dương tới giờ, tôi được ném mũi ở tù, lần này là lần thứ nhứt. Nhưng Mai-quân hơn tôi: lần này ông ta vào ngục là lần thứ ba rồi.

Vào ngục bữa đầu hết, tôi với Mai-quân ở chung một sà-lim. Đêm hôm ấy tôi đọc miệng một bài thi đề yên ủi Mai-quân như vậy:

飄蓬我輩各他鄉
辛苦偏君分外嘗
性命幾回瀕死地
鬚眉三度入囹圄
驚人事業天陶鑄
不世風雲帝主張
假使前途盡夷坦
英雄豪傑也庸常

« Phiêu bồng ngã lối các tha hương;

« Tân khổ thiên quân phận ngoại thường.

« Tánh mạng kỷ hồi tẫn từ địa,

« Tu-mi tam độ nhập linh đường.

« Kinh nhơn sự nghiệp thiên đào chú;

« Bất thể phong vân đế chủ trương.

« Giả-sử tiền đồ tận di-thẩu,

« Anh hùng hào kiệt giả dung thường (1).

Đại ý là:
Bơ vơ đất khách bác cùng tôi;
Riêng bác cay chua nếm đủ mùi
Tánh mạng bao phen gần chết

Mây râu ba lượt bị giam rồi!
Trời toan đại-dụng nên rèn chí,
Chúa giúp thành-công tất có

Nếu phải đường đời bằng phẳng hết.

Anh hùng hào kiệt có hơn ai,
Còn tôi thì tự an ủi mình bằng một bài thi nôm như sau này:

« Văn là hào kiệt vẫn phong lưu,

« Chạy mỗi chơn thì hãy ở tù.

« Bà khách không nhà trong bốn biển,

« Lại người có tội giữa năm châu.

« Bủa tay ôm chặt bồ kinh-lế,

« Mơ miệng cười tan cuộc oán thù.

(1) Vì Mai-quân là một vị cố đạo Thiên-Chúa, nên cụ Phan mới có câu này.

« Thân nợ vẫn còn còn sự nghiệp,
« Bao nhiêu nguy hiểm sợ gì đầu.

Làm rồi hai bài thi, tôi ngâm nga lớn tiếng rồi cả cười vang động cả bốn vách, hầu như không biết thân mình đang bị nhốt trong ngục.

QUA ngày thứ nhì, người ta nhốt riêng tôi và Mai-quân mỗi người ở cách biệt nhau một nơi. Thế là từ hôm nay, tôi là thằng tù bơ vơ trợ trợ ở chốn tha hương khách-địa.

Những nỗi khổ nhục ở trong khám, cố nhiên mình chẳng nên xót xa than thở làm gì. Duy có một điều đau đớn là mình phải cách trở anh em, tuyệt hẳn tin - tức, mà ở trong ngục chỉ có một mình mình nói tiếng Việt-nam cho mình nghe thôi, nghĩ luống tự buồn rầu cho phần mình, rồi lại chạnh niềm nhớ tới công việc thất bại, khiến tôi phải đau lòng mà khóc, nước mắt tầm tã như mưa. Thật là từ lúc cha mẹ để tôi ra đến nay chưa hề lúc nào biết mùi đau đớn như bây giờ.

Mà từ lúc cha mẹ để ra, tôi chưa hề nếm mùi đau đớn như vậy, đầu giây mới nhỡ là vì cái chí tôi hoài-bảo từ 30 năm trước.

Cái chí tôi hoài-bảo ra thế nào?

Thì chỉ muốn đổ máu ra mua sự tự-do, đánh đổi cái kiếp tôi ở lấy quyền tự chủ đó thôi.

! cái chí tôi hoài-bảo như thế, cứ lấy thiên-chức quốc dân ta mà nói, có ai dám bảo rằng không nên. Song ôm cái chí đó mà có làm thành việc lớn chẳng, là phải nhờ có bấp

thịt cứng ra thế nào, học thức giỏi ra thế nào, thủ-đoạn có tài thao túng ra thế nào, thời-thế có khéo xoay chuyển ra thế nào mới được. Đầu này tôi tự hỏi lấy tôi, bất-quá như anh mù cỡi con ngựa đui vậy.

NHỚ XEM KỲ SAU:

VĂN-CHƯƠNG VÀ Y-KIỆN QUỐC-SỰ CỦA ÔNG KỲ-NGOẠI-HẦU CƯ-ÔNG-ĐỀ

Một tài liệu nên để vào lịch-sử Việt-Nam:
Bài biểu của CƯ-ÔNG-ĐỀ ở Nhứt-bồn gửi về đảng vua KHAI-ĐỊNH.

TRƯỜNG HỌC

PHẠM-KHAC-MINH

72 à 80, Boulevard Kluchener -- Cầu Ông Lãnh -- SAIGON

Trường đáng cho phụ-huynh học-sanh tin cậy

THANH-TÂN NỮ-CÔNG

54-56, RUE DE CANTON CHOLON

Chuyên rỗng các khoa
Nữ-Công và Nữ-Nghiep
THÊU - MAY - BÁNH MỨC - NẤU ĂN

NHỰT-BỒN SẮP SẴN 7 SỢI GIẤY SẮT TRÓI CHẶT TRUNG-HOÀ

CÓ 1 KHOẢN LÀ BẮT TƯỜNG GIỚI-THẠCH PHẢI... THẬT NGHIÊM

2' — Hoa-bắc và Nội-Mông có quyền sắp đặt tự trị và phòng cộng, dưới quyền Nhựt-bồn bảo hộ. Thuế vụ bên trong và quan thuế (tức là thuế đoàn) thì về quyền chánh-phủ tự trị quản-lý.

3' — Trung-quốc tổng-thuế-vụ-ty phải để người Nhựt sung vào. Các cơ-quan của chánh-phủ Trung-quốc đều phải dùng người Nhựt làm cố-vấn.

4' — Sửa lại ngạch thuế của Tàu về nhập-cảng xuất-cảng để cho cuộc thông thương mậu dịch của hai nước Trung-Nhựt đặng dễ dàng phát-triển. Lấy đồ chế-tạo của Nhựt đổi với nguyên-liệu của Tàu làm sự cốt yếu cho cuộc Trung-Nhựt thông thương.

5' — Trưởng-giới-Thạch phải từ chức. Bao nhiêu những địa-vị cầm đầu ở chánh-phủ Trung-quốc phải lựa những người thân Nhựt làm mới được.

6' — Trung-quốc phải dự vào tờ hiệp-ước « Phòng Cộng » của ba nước Nhựt-Y-Đức đả ký.

7' — Trung-quốc không được giữ quân-đội có vũ-trang, cũng không được dùng những phi-cơ quân-dụng. Chỉ được giữ lại những đội lính Bảo-an ở các địa-phương mà thôi. Còn nhứt thiết là công-cuộc hàng-không-tự-lập của dân đều phải để người Nhựt quản-lý. Những phi-cơ đó cũng phải do người Nhựt cung cấp cho.

Ngoài ra, hình như Nhựt-bồn còn yêu-cầu mỗi cửa biên của Tàu đều có tô-giới Nhựt. Ví dụ như Thượng-hải, Phúc-châu, Hạ-môn v.v...

Cho đến những cù-lao ở mé biển Trung-quốc mà quân Nhựt đã chiếm cứ từ lúc Hoa Nhựt đánh nhau tới giờ, thì từ nay trở đi Nhựt cũng giữ lấy mãi mãi. Vậy là Nhựt cốt phòng bị Trung-quốc một mai đến lúc lại có sự cử-động gì bái Nhựt, thì lúc bấy giờ Nhựt lợi-dụng ngay các cù-lao ấy làm nơi căn-cứ

Không-quân để thả máy bay đi bắn phá Tàu cho mau và dễ. Vả...Vả...

Bảy khoản trên đây, thật không khác gì 7 sợi giây sắt mà Nhựt dự-bị để trói chặt Trung-quốc. Nếu Trung-quốc bị trói bằng 7 sợi giây đó, cũng như vong-quốc bị-trị một thứ.

Bởi vậy, Trung quốc nên rán xuất lực kháng cự tới cùng, nếu để bại-trận mau chóng quá mà Nhựt tròng 7 sợi giây kia vào cổ thì chết cứng!

Trưởng-phát Khuê cô giữ Nam-kinh

TRƯƠNG-PHAT-KHUE là một bậc thiếu-niên danh-tướng, 10 năm nay nổi tiếng là « Thiết-tướng-quân » (tướng quân cứng như sắt), gần đây cầm quân đối địch với Nhựt ở Phố-dông và Tô-châu-hà, quân Nhựt phải kiêng nể.

Nay có tin rằng Trương-phát-Khue đã phụng mạng Trưởng-giới-Thạch đem bốn-bộ binh-mã lên Nam-kinh sắp đặt công-cuộc phòng thủ. Vì Trưởng giao cho Trương cái chức-vụ hộ vệ quốc-đo.

ác, cho nên Nhựt-hoàng đã hạ-đụ thiết-lập Đại-bản-dinh tại Đông-kinh mà chính ngài sẽ cầm quyền Đại-nguyên-soái, chỉ huy quân-sự. Phò-tá ngài là các ông hoàng-thúc Nhân-viên cung, Lục-quân-tổng-tham-mưu, Phúc-kiến-cung, Hải-quân-tổng-tham-mưu, cùng các vị thượng-tướng, các quan Tổng-trưởng Nội-các.

Thế là trong khi phía Tàu quyết tâm kháng-chiến kéo dài, thì phía Nhựt cũng quyết ra tay mở mang quy-mô xâm lược Trung-quốc phen này vậy.

Chiến-cuộc Hoa Nhựt tất còn

Lục-quân Tàu ở mặt trận Tô châu

lâu ngày, mặc dầu đã mất Hoa-bắc và Thượng-hải, quân Tàu vẫn còn binh-lực và thực lực để chống cự lâu dài. Bấy giờ ta hãy để họ huyết-chiến với nhau ở Vô-tích, rồi thì Nam-kinh, ta thử đem thực lực hai bên ra so sánh xem ai mạnh hơn và có thể kéo dài chiến-cuộc ra hơn.

Trước hết nói về binh lực.

NHÀ quân-sự Nhựt-bồn tuy nói khoe rằng lúc chiến-tranh, họ có thể động-viên (mobiliser, kêu hết lính ra trận) tới 300 muôn người, nhưng cứ theo con số của một vị đại-tướng Đức đã tính thì Nhựt chỉ có 250 muôn là nhiều. Tới nhà quân-sự chuyên-môn của Nga là A-xi-cô tướng-quân điều-tra lại còn ít hơn nữa (150 tới 200 muôn mà thôi). Sau hết, theo tin một tờ báo Đức đã đăng, thì quân-đội hiện-dịch của Nhựt kể luôn cả số lính đang đóng ở Mãn-châu và biên-cảnh Trung-quốc, chỉ cộng có 120 vạn người.

Nhà quân-sự Nga nói cách thức sắp đặt về kỹ-thuật (technique) của quân-đội Nhựt và cách phân-phối như vậy :

BỘ-BINH: 14 đoàn khinh-pháo (súng đại-bác nhẹ) ; 5 đoàn sơn-pháo (súng đánh miền núi) ; 9 đoàn giã-chiến-pháo ; 3 đoàn Yếu-tắc-pháo (súng giữ đồn ải) và 8 dinh ; 4 đoàn phòng-không-pháo và 2 dinh ; 14 dinh về súng liên-thính, lệ-thuộc vào các pháo-đoàn trên đây.

CƠ-GIỚI-ĐỘI: 1 lữ-đoàn cơ-giới-hóa (trounees motorisées) ; 5 đoàn xe tăng ; 21 đoàn xe thiết-giáp.

KỸ-THUẬT-ĐỘI: 3 đoàn quân thông-tin ; 3 đoàn quân bắc cầu và đặt đường sắt.

Binh số và khí-giới ở trong các sư-đoàn trên đây bố-tri như sau này :

Tổng số Lục-quân: 345.000 người
Các kiểu súng cơ-quan : 6.940 cỗ.
Súng thần-cg 75 ly và súng liên thính 105 ly : 965 cỗ.
Súng phòng-không : 261 cỗ.
Các súng khác : 414 cỗ.

Số xe tăng : 700 ch.
Xe thiết-giáp : 700 ch.
Lục-quân phi-cơ : 1.280 ch.

Thêm số phi-cơ của Hải-quân trên 800 chiếc nữa, hiệp cộng lại Nhựt có 2132 chiếc máy bay chiến trận.

Tới Hải-quân nước Nhựt, vốn đứng vào ngôi thứ 3 trong thế-giới. Kể tới năm 1935, Nhựt có :

Chủ-lực-hạm 9 chiếc
Hàng không mẫu-hạm 5 —
Tuần-dương-hạm về hạng A 12 —
Tiềm-thủy-hạm 76 —

Cộng lại chiến-hạm Nhựt có cả thảy 154 chiếc, gồm 714.749 tấn. Ngoài ra còn có những thứ chiến-hạm phụ thuộc, gọi là Bồ-trợ-hạm 140 chiếc nữa.

Lại theo số thống-kê của viên đại-tướng Nga đã nói ở trên, kể từ năm 1935, cái sức sanh-sản binh-khí của Nhựt như vậy :

Các thứ súng 10.000 cỗ
Các kiểu súng cối xay 150.000 khẩu
Các kiểu súng tay : 3.000.000 cây

Máy kéo xe 1.000 bộ
Phi-cơ 6.000 chiếc
Cam-nhông 5.000 —
Xe tăng 1.600 —
Xe thiết-giáp 1.000 —
Đồ phòng phi-cơ 9.000 bộ.

Cứ lấy theo số mục mà nói, thì quân-lực của Nhựt-bồn vậy đó.

GÌỜ chúng ta thử xem tới binh lực của Trung-quốc.

Số lính Lục-quân của Tàu : Quân Thường-bị : 2 triệu
Lính Dân-đoàn và Bảo-vệ đoàn, cảnh sát đội, tới quân Nghĩa-dũng Đông-bắc : 4 triệu

Hiệp cộng lại, Lục-quân Trung-quốc có 6 triệu người. Một nước có 450 triệu dân và đất rộng mênh-mông mà chỉ có

6 triệu binh lính, tưởng không nhiều gì.

Hải-quân Trung-quốc cố-nhiên thua sút Nhựt-bồn xa lắm. Hiện thời Trung-quốc chỉ có 111 chiếc tàu chiến nhỏ nhỏ, tổng cộng 79.000 tấn. Thế là gần đây thực-lực Hải-quân Tàu đã khá bộn-rời đó, chờ hồi năm 1933 chỉ có 27.510 tấn mà thôi.

Tới số Không-quân Trung-quốc, cứ theo số thống-kê của một viên Lục-quân thiếu-tướng Nhựt-bồn là Vũ-sơn Hùng-thái-lang, thì cuối năm 1936, Tàu có 350 chiếc phi-cơ dò xét, 300 chiếc phi-cơ đuổi giặc, 200 chiếc phi-cơ kiểu nhẹ để bay đi thả bom và 100 chiếc phi-cơ oanh-tạc thứ lớn. Cộng lại 1000 máy bay chiến trận. Nhưng phải biết hiện nay thì số Không-quân Tàu, vì sự cần dùng kháng-cự Nhựt-bồn mà tăng lên nhiều lắm.

Về quân-đội cơ-giới chỉ có mấy sư-đoàn thuộc về Trung-ương, do Trưởng-giới-Thạch thống-lãnh, là có cơ-giới đầy đủ mà thôi. Các sư-đoàn khác còn lòi thòi lắm.

Đến cái sức quân-khí sanh-sản của Trung-quốc cũng vậy, vì là trong nước Tàu không có mấy xưởng chế tạo binh-khí, thành ra về cách sắp đặt chế tạo khi-cụ chiến tranh Tàu thua Nhựt-bồn và các nước nhiều lắm. Cho tới các thứ công-nghệ nặng (industries lourdes) cũng là công nghệ hóa-học, Tàu cũng chưa kịp dự-bị để lúc có chiến-tranh, tự mình có sức sanh-sản quân-khí được nhiều mà dùng, thành ra phải trông mua ở ngoại-quốc chờ vào. Bởi vậy, Nhựt phong-tỏa các cửa biên Tàu tức là bịt đường vận-tải binh-khí ở Âu-Mỹ qua cho Tàu vậy. Nhưng Tàu vẫn có đường bộ từ bên Nga chở qua Ngoại-Mông-cổ rồi vô Thiểm-tây mà vận tới Nam-kinh.

Ta xem như thế thì biết về binh-số Nhựt kém thua Tàu, nhưng mà về binh-khí chiến-cụ thì Tàu lại kém thua Nhựt. Nhưng riêng hai món đó chưa phải là đủ quyết định sự hơn thua của một cuộc chiến-tranh đâu, vì đằng sau binh-lực, binh-khí, còn phải có nhơn-lực và vật lực nữa. Đó là vấn-đề sẽ nói kỹ sau.

FREXOR

59, à 65, Bd Charner - Saigon

Chế tạo riêng cho trẻ em xù nong dùng.

Hãng có sẵn nhiều cô mụ, có bang cấp de tiếp qui bà qui cô, và chỉ cách dùng sữa nuôi trẻ.

Hãng cũng xin tặng sách nuôi trẻ em in bằng quốc âm, cho qui bà qui cô gởi thử hỏi.

Vì thất tình một cô ngủ vui 67 tháng rồi..... chết luôn!

Cô kim đồng tây đều cho bệnh «tình» là chứng bệnh không có thuốc chữa.

Vì nó mắc phải rồi biến ra nhiều chứng lạ lùng quá.

Câu chuyện thuật ra sau đây, chắc là xưa nay có một.

Chiều tối hôm 30 tháng 9 tây mới rồi, cô Mạc-Ghi (*Paricia Mac Gure*) mà người Mỹ-châu đặt tên là «Mỹ-nhơn hàm-thúy» (*La Belle endormie*) đã kết-túc cái đời hồng-nhau bạc-mệnh của cô.

Cái tin «Mỹ-nhơn hàm-thúy» qua đời làm rung động cả Mỹ-

2 năm 1932 — cô Mạc-Ghi, một cô thơ-ký đánh máy chữ nhà băng ở Chicago, mới có 25 tuổi, người rong rỗng cao, nhan-sắc tuyệt đẹp, đi chơi về khuya hơn mọi khi.

Ngó thấy nét mặt cô buồn rầu, bà mẹ hỏi:

— Con đau sao vậy, con?

Cô nhún nhún:

— Con mệt đuối. Thôi để con đi ngủ.

Rồi cô leo lên phòng ngủ, người em gái phải phụ cô thay đồ và đỡ lên giường.

Cô bảo em gái:

— Giờ em để chị nằm ngủ

nói một lời, không cựa cựa một chút, cô ngủ như thế đúng 3 tháng. Rồi bỗng đêm kia cô mở mắt ra ngó bà mẹ và cô em đang ngồi bên cạnh, cô lấy ngón tay ra dấu rằng mẹ và em nói gì hồi gì cô nghe hiểu cả, nhưng tự cô nói và cử-động không được.

Các ông đại-gia y-học và tâm học ở Chicago đồn nhau rồi kéo lại xem rất đông. Song, ông nào xem cũng bảo là chứng bệnh đã nói trên kia rồi lắc đầu đi về, chớ không biết thuốc gì để chữa.

Té ra cô mắc phải bệnh thất-tình

Hết thầy báo - giới Huê-ký đều in hình thuật chuyện và bàn tán về giấc ngủ lạ lùng của cô Mạc-ghi.

Một nhà tâm - phân - học (*Un psychanalyste*) đồ đệ của giáo sư Freud, tính dùng cách của thầy học mà chữa bệnh cho cô, nhưng mà không được.

Cả xứ Huê-ký mỗi người mở tờ báo ra vội vàng kiểm xem tin tức về bệnh tình của cô Mạc-ghi và xem cô đã dậy chưa; họ chú ý đến cô như là chú ý một bực vua chúa ngoại-bệnh vậy.

Sau người ta dò xét mãi, mới vén màn bí mật lên: Té ra cái đêm cô về nhà khuya rồi ngủ vui mấy tháng nay, tức là đêm cô Mạc-ghi cãi lộn kịch-liệt với người vị-hôn-phu, một nhà thanh-niên doanh-nghiệp lớn ở Chicago, đến nỗi cô nói:

— Thế là tao với mày đoạn tuyệt nhau từ đây. Đời tao tới chết, không khi nào ngó thấy mặt mày nữa.

Cô không ngờ lời nói ấy là lời sấm-ngũ, tiên-tri.

Thiệt, đêm đó cô về nhà khuya, nằm ngủ luôn 67 tháng rồi chết.

Tuy các nhà y học rõ biết căn bệnh, nhưng không có phương thuốc.

Vậy rồi hết đêm này qua đêm khác, tháng nọ qua tháng kia, năm cũ qua năm mới, cô Mạc-ghi cứ ngủ li-bi, ngủ như người chết già, không hề cựa cựa. Tới bữa, cô để mặc gia - nhơn dứt đồ ăn vô miệng, cô nói những tiếng gì lảm rảm nhỏ tí, không ai nghe hiểu, rồi cô lại nhắm mắt ngủ vui.

Cô ngủ 67 tháng. Trong thời gian đó cô ba lần thấy thuốc ngoại-khoa phải mổ xẻ nơi óc cô, vì trong óc có mọt. Lần mổ thứ ba, nhằm giữa tháng 9 mới rồi, kể mười mấy ngày sau cô ngủ luôn một giấc ngàn thu.

25.000 bức thơ
tinh gửi đến

Quái lạ! Cô Mạc-ghi đau bệnh thất tình tới nỗi và năm ngũ 67 tháng trường như thế mà nhan sắc vẫn tươi tắn hồng hào như thường. Các nhà chụp hình cho các báo vô tới bên giường cô mà chụp rất nhiều hình để in lên báo mỗi ngày.

Nhiều người thấy hình đâm mê, đua nhau mua đồ nầy món kia gửi lại tặng cho «Mỹ-nhơn hàm-thúy». Trong phòng có chất đống 25.000 bức thơ tình của người từ xứ gửi tới, mà cô còn để nguyên, không mở ra đọc bao giờ...

MỘT MÓN THUỐC TIỀN

AI HO?

mà uống thuốc nào cũng không hiệu nghiệm, không dứt tuyệt, thì nên uống thuốc của

GIA - BỬU - ĐƯỜNG

Nº 90, Tổng đốc Phương CHỢ LỚN

Có thuốc ho rất thần-hiệu. Bất cứ đàn bà, con nít, ho gió, ho đàm, hoặc lâu hoặc mau, uống thuốc nước này hết bệnh liền.

Người đang mạnh uống thuốc này cũng bổ tinh thần khoẻ khoắn.

Lát gừng

MỘT bạn đọc - giả nhắc lại báo «Mai» số 2, số đặc-biệt «Hoa-Nhật chiến-tranh», có mấy hàng than tiếc dùm hai ông chủ hai tờ đại nhật-báo quốc-văn ở Saigon này, nhờ vụ Hoa-Nhật làm cho các ông hình mũi về số báo in ra nhiều, tức là số tiền thầu vô khá, thế mà không một ông nào dám phái một đặc-biệt phỏng-viên đi Thượng-hải! Một ông thì chiều ngồi xe lồng kiếng đi ngao du trên xóm tỷ-muội, một ông thì tối ngày ực đến mấy chục ly cối Martell.

Bạn đọc-giả nói chính vì có mới lời báo «Mai» đã «nói khịch» đó mà người ta thấy báo «Saigon» đã phái M. Tề-Nuyền đi Thượng-hải mấy tuần nay rồi đó.

Chúng tôi đâu có dám lấy thể làm công, nhưng việc đời tất phải đến thế mới được.

Còn báo «Điện-tín» thì sao?

CHÚNG tôi rất đồng-ý với bạn đồng-nghiệp «*Croix d'Indochine*» về sự lấy làm lạ sao ở Saigon mình đây người ta chưa cho một con đường nào mang cái tên Gia - long hay Phan - thanh - Giảng, để kỷ-niệm những người đã hiều thời-thế Pháp-Việt quan-hệ tương thân buổi đầu?

Đường nào ở Saigon người ta cũng đặt tên của các vị quan-nhơn hay chánh-trị-gia đã có công chinh phục và cai-trị xứ này, thời cũng cho là phải đi; nhưng còn có người như Miss Cawel có quan-hệ tí-tí nào với xứ Nam-kỳ và dân Annam mà người ta cũng đặt tên một con đường cho cô.

Nay mai sẽ thấy có đường

Hitler hay đường Mussolini nữa không chừng!

KHÔNG dám quá khua chuông đánh trống như đại-đồng-nghiệp ở đường Gallièni, nhưng báo «MAI» chúng tôi cũng đã phải một đặc-biệt phỏng-viên qua bên Tàu từ tháng trước.

Phải-viên chúng tôi không biết tiếng Anh, không biết tiếng Tàu, cũng không biết chữ Hán để bút - đàm, thành ra những khi phỏng-vấn các yếu-nhơn tướng-sĩ Tàu chỉ ra dấu bằng ngón tay.

Vì dụ công một ngón tay lại, làm như cái dấu hỏi, rồi nắm chặt hai bàn tay mà thôi lia-lia vào không khi, làm như vô-sĩ đánh bốc một mình, thế là phải - viên chúng tôi hỏi Trương - phát - Khuê, Tổng-tư-lệnh Tàu ở Mặt - trận Tô-châu rằng:

— Quý-quốc định kháng Nhật tới bao giờ?

Trương - phát - Khuê sãi dài hai cánh tay, thế là lão trả lời cho phải-viên chúng tôi:

— Xương-khì tẩy - khoét (Trường-kỳ đề-kháng) cơ - lơ-bô!

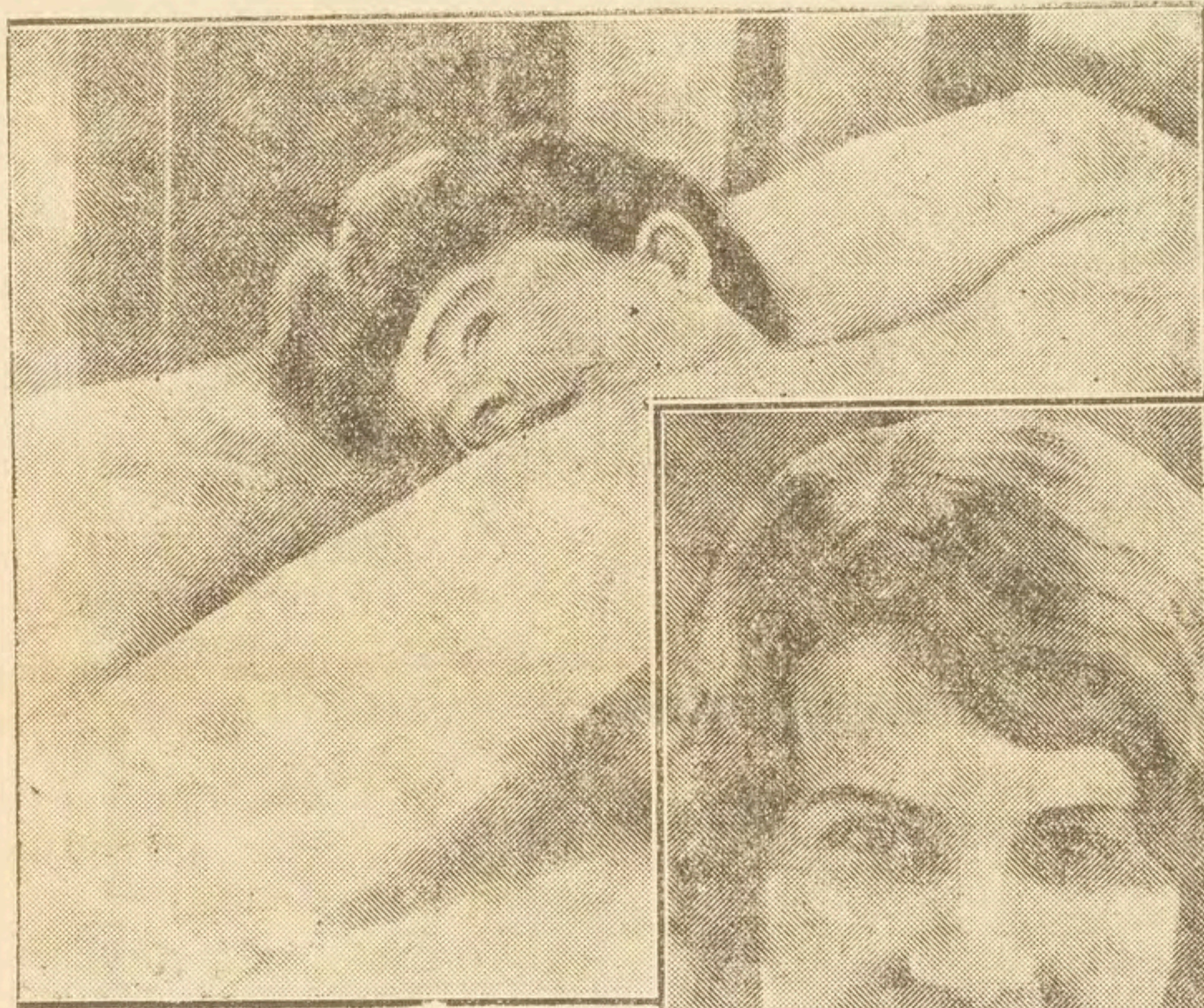
Hôm qua, 26 Nov. hôm-báo tiếp được bức giấy thép của đặc-biệt phải-viên từ Nam-kinh đánh về như sau này:

Vô-tuyên-diện Nankin Saigon.

phát đi 22 giờ, tới nơi

22 giờ 10 phút

«*Chiều nay, tôi đã được «yết kiến Tướng-giới-Thạch «giữa lúc họ Tưởng đang ngó «vả com cho Tổng-mỹ-Linh-hân, «vì Tổng dau mấy bữa rày. Tôi «hỏi quân Nhựt gần định tới «Nam-kinh. nếu giữ quốc-đó «cũng không được, thì tiên-«sinh lính sao? Họ Tưởng với «vàng bỏ đũa xuống, làm vắng «com ra bộ áo đáng giá một «muôn mả của Tổng-thị, và «trả lời cách hùng dũng: Hãy «hà! Ngộ châu ló»*»

châu, là vì sanh-thời cô chính là một bực danh nhơn kỳ nữ ở trước con mắt người Mỹ. Người ta coi cô cũng danh tiếng như các ngôi sao màn ảnh, ngang với những hạng Greta Garbo và Mariène Dietrich, mặc dầu cô không hề đóng tuồng hát bóng bao giờ.

Cô nổi danh tiếng vì cái đời xuân xanh hai chục tuổi ngoài mà đã gặp cảnh thất tình, đến nỗi nằm ngủ vui 67 tháng trường. Từ các nhà y-học, khoa-học, tâm-linh-học cho đến công-chúng đều bấn khoăn chăm chú về cái trường-hợp quái lạ của cô.

Thôi, bây giờ em
đề chi... ngủ

Tối bữa đó - tối 15 tháng

một mình cho khoẻ.

Mãi sáng 9 giờ, em lên đánh thức, thấy chị đang ngủ ngon lành, muốn đề chị ngủ thêm một giấc nữa, trưa sẽ thức dậy cũng được. Tới 3 giờ chiều, bà mẹ thấy con ngủ lâu quá đâm lo, vội vàng lên đánh thức, nhưng không sao thức được Mạc-ghi dậy. Cô nằm ngủ sải chun sải tay như người chết, mặc dầu trái tim vẫn đập.

Gia-nhơn đi mời thầy thuốc lại xem mạch, nói rằng cô bị chứng đau óc tâm cho ngủ li-bi (*encéphalite léthargique*).

Thiệt cô ngủ li-bi, không một dây phút nào tỉnh, không

THUỐC HỒNG-KHÊ

LÀU NĂM HƠN HẾT và được TÍN NHIỆM HƠN HẾT

ên ngày nay nhà thuốc khuếch trương ra rất
lớn được rõ ràng lên tuổi khắp cả Đông-Dương

SỐ 60 BẠCH ĐÁI HẠ

Huyết trắng dầm dề khi nhiều khi bải hoải, bất cứ lâu hay mới dùng ít, bầm đen vàng dợt, trắng đục lợt thuốc HỒNG-KHÊ số 60 thế nào cợn, có giầy có nhoe, hời tanh khó chịu, bệnh cũng dứt.

Giá 1 \$ 00, 1 hộp.

SỐ 84 SÂM NHUNG BÁCH BỒ HOÀN

Giúp được cho những người nào làm công nghệ thương mại làm việc bằng trí não nhiều, khí huyết hư hao, tinh thần mỏi mệt, người đang đi học, các nhà văn đem hết tinh thần ra lo nghĩ quá nhọc, tổn hao gan óc, tâm huyết khô khan, mất hao đầu vầng, ù tai, rụng tóc bạc đầu, là vì tiên thiên hậu thiên suy kém, vợ chồng lấy nhau lâu ngày không thai nghén, dùng SÂM NHUNG BÁCH BỒ HOÀN sống

lâu mạnh khỏe tài mạt thông minh, tinh thần sáng suốt thân thể tráng cường con cái đông đúc. Thuốc này lấy các cơ quan sanh dục của loài vật, chế luyện với sâm nhung. Nên uống thuốc SÂM NHUNG BÁCH BỒ HOÀN thì nó dẫn đến cơ quan sanh dục của người, khiến cho các bệnh ở trong thân thể đều tiêu tan hết, mỗi hộp 1 \$ 00.

Đàn ông dùng thuốc hộp Vàng.

Đàn bà dùng thuốc hộp Trắng.

SỐ 20

BÓ A=PHIÊN

Dầu quý ngài ghiền nặng hay nhẹ đã dùng thuốc HỒNG-KHÊ số 20 thế nào cũng bỏ được một cách vui vẻ không mất sức không ngáp ghiền không vật và mà cũng không sanh ra chứng bệnh gì khác.

Thứ viên. . . . 0 \$ 50

Thứ nước. . . . 1 00

HỒNG KHÊ

Nº 88, Route de Huế HANOI
146, 148, 150 Bd Albert 1er
SAIGON

Bán lẻ Nguyễn-thị-Kính, Maison Đức-Thắng Dakao, Photo Hà-Đông 16, Bd Delanoue Cantho, có Đại-lý khắp lục tỉnh miền Nam.

N.T. — Có tặng thêm 2 cuốn sách Gia-dinh y-dược và Hoa-nguyệt cầm-nang, rất có giá trị và rất cần thiết ở trong gia đình: Ở xa gửi 5 xu cò.

NỤ CƯỜI... GIỌT LỆ

ĐẠI GÁI

TAO-KHÊ

« bông sưa » như Nga mới được. Và lại phải hay ca vọng-cổ và hát bài « De dor-da-mua » (J'ai deux amours) như Nga nữa mới thật là đúng một tân thời chứ !

Mấy hôm trước, tôi vừa tiếp được một bức thư của Nga gửi đến cho hay rằng nàng muốn đi buôn một nghề nho - nhỏ, nhưng lại than là không có vốn ! Rồi lại muốn ngỏ ý là muốn « trông cậy đến người mà hình ảnh vẫn in trong quả tim em » giúp đỡ cho.

Người ấy là ai ? là tôi vậy. Sung sướng biết bao nhiêu ! Và cảm động biết bao nhiêu, khi tôi đọc bức thư của nàng hết lời cầu khẩn.

Tôi thì không có đồng tiền nào cả, nhưng không lo, cha mẹ tôi có nhiều.

Nghĩ rằng tiền bạc các cụ để trong két sắt nó mốc ra và một đi cũng chẳng ích gì, tôi bèn lập mưu với thằng đầy tớ ăn cắp được của ông già và bà già tôi năm chục bạc.

Không dám xài vô số tiền đó một đồng xu nhỏ, tôi gói nguyên năm chục bạc lại cho Nga, kèm thêm một bức thư nói rằng « của ít lòng nhiều », tôi « xin » nàng nhận cho.

Tiền gửi đi rồi, tôi sung-

sướng vô cùng vì đã làm được một việc chí tình, chí nghĩa.

Khi ông già ba già tôi kiểm kết bạc, thấy mất tiền rồi than van buồn - bực, tôi còn cười thầm cho, và tự nói :

— Than van làm chi cho mệt. Số tiền đó ta đã lấy để « bồi đắp cho ái tình » rồi.

Ấy thế rồi tôi khoan-khoai mà chờ thư trả lời của Nga. Tôi chắc nàng sẽ cảm động vì cái cử chỉ hào-hiệp như Thúc-sanh đối với Túy-kiều, và sẽ thương tôi lên gấp bội phần, bội phần cho mà coi !

Mấy hôm sau. Tôi tiếp được thư của Nga thật. Mừng quá đến nỗi hai tay run run, tôi vừa mỉm cười, vừa xé thư ra, đọc :

« Anh Tào yêu dấu của em ôi ! Em đã nhận được số tiền của anh gửi tặng em rồi. Em lại càng thương anh dấu lên và muốn về nhà anh ngay để nương nhờ sự bảo vệ của anh cho trọn đạo. Em ngỏ ý với ba má em, chẳng dè ba má em lại không chịu.

« Ấy thế là em không lấy được anh. Không lấy được anh thì em phải chết. Em đã nhất định rồi. Vậy khi anh tiếp được thư này thì em đã đi chuyển

tàu suốt ra Hà Nội để tự tử nơi Hồ Tây, vì Hồ Tây mới thật là mồ bạc mạng

« Chúc anh ở lại bình yên. Chúng ta sẽ gặp nhau ở kiếp khác.

NGA tuyệt bút

Nga chết ! Không lấy được tôi mà ga chết ! Trời ôi ! Có đau đớn cho tôi không ?

Suốt hai ngày, từ khi tiếp được thư chết của Nga, tôi bỏ ăn bỏ uống, khóc ngấm - ngấm đến nỗi đỏ hoe cả hai mắt.

Tôi thương nàng vì tình tôi mà chết, cái chết lại dụng công, là ra tận Hồ-Tây ở Hà-Nội... và trách nàng sao không nói cho tôi được biết để tôi đi với nàng luôn, trước là biết cảnh Hanoi, sau là để được chết với nàng.

Qua ngày thứ ba, tôi cũng định đi tự tử. Nga chết rồi, tôi còn cầu sống với ai ?

Tối hôm ấy, tôi ra đi.

Khi đi qua một tiệm cao lâu các chủ, người thấy mùi hủ tiếu bay lên thơm phức, liền nghĩ bụng rằng :

— Ta còn mấy cắc trong mình ta hãy ăn cho đã thèm đã rồi lại chết cũng được.

Ăn xong hai tô hủ tiếu, tôi toan ra đi thì chợt thấy phía trong, có một cặp trai gái còn ngồi uống « xây cái nại » và ăn bánh ngọt.

Tôi rất ngạc nhiên khi thấy người con gái chính là Nga. Tôi mơ hồ như ở trong mộng. Từ từ tiến lại gần nàng, rồi buột miệng kêu :

— Nga !

Nga đứng dậy, có ý bối rối

một lát rồi tươi cười hỏi tôi :

— Anh Tào ?

Tôi xuýt rơi nước mắt, hỏi nàng :

— Nga nói Nga chết... sao Nga lại còn sống đây ?

Nga cũng sắp khóc, trả lời :

— Anh ôi ! em đã nhảy xuống

đáy Hồ Tây rồi, chẳng ngờ lại gặp Bà Bà ở dưới ấy nói cho em biết là em chưa hết nợ trần rồi cho em tái sinh dựa em lên mặt đất, bảo em phải về quê để kết duyên với.....

Sung sướng, tôi vội vàng nói :

— Với anh ? với anh ?

Nhưng, Nga chỉ người trai trẻ ngồi bên cạnh, và lạnh lùng đáp :

— Dạ thưa không... với người này.

Nghe nói, tôi vừa mắc cỡ vừa tức giận lên đến cuống họng mà không biết làm thế nào, bèn hăm hăm trở ra, và có bao nhiêu tiền trong túi lại gọi hủ tiếu ăn hết cả.

TÀO KHÊ

Mặc bộ đồ tốt quá !! ... mà CHEMISES không khéo; thì chưa gọi hoàn toàn.

Chỉ có hiệu

« LE SPÉCIALISTE »

Làm Chemises — Pyjamas. Thiết khéo giống như bên Tây, kiểu khéo léo, giá vừa phải.

CAO-IRI-LY

ancien coupeur Mon Chemisier

Directeur

« LE SPÉCIALISTE »

105, Albert 1er Dakao

VIỆN-ĐÔNG LẬP-BỒN

Hội Đông-Pháp vô-danh hùn vốn 4.000.000 phật-lăng, một phần tư đã góp rồi Công-ty hành-dộng theo chỉ-dụ ngày 12 tháng tư năm 1916. Đăng bạ Hanoi số 419

Món tiền lưu trữ: 858.550 \$ 71

Tính đến ngày 31 Décembre 1936 để hoàn vốn lại cho người đã góp

HỘI ĐÔNG-PHÁP SÁNG LẬP NÊN BỞI HỘI LẬP BỒN TO NHẤT HOÀN CẦU: HỘI SÉQUANAISE LẬP BỒN GIÚP NHỮNG NGƯỜI ĐỀ DÀNH TIỀN

TỔNG-CUỘC ở HANOI 32, Phố Paul Bert - Giấy nói số 892 QUẢN-LÝ ở SAIGON 68, đường Kinh-Lấp - Giấy nói số 21.835

Số tiền đã trả cho những vé bán lại hay là được trúng số (Đến cuối tháng 9 năm 1937): 708.741 \$ 63

KỲ THỨ 51 những số trúng ngày 28 Octobre 1937

xổ hồi 9 giờ ban mai tại Hội-quán ở Hanoi, 32 rue Paul Bert

Do Ông Demogue, Quan tư hồi hưu ở Hanoi Chủ tọa. Thị chứng: Ông Lưu-ngọc-Bích, Đại-thương-gia ở Hanoi và ông Tran-duc-Mai, Bào-chế-Sư ở Namdinh

Số trúng	Những người trúng số	Số tiền lãnh
VÉ TIẾT KIEM "A"		
Số ra trên bánh xe: 2.837 - 2.337 - 1.766 - 2.538 - 2.059 0.343 - 2.765 - 2.092 - 0.784 - 0.633 - 2.733 - 0.615		
Những vé động lãnh tiền trúng:		
23.092	M. PHAN-VAN-GIOI, Hương-bò, Cholon.	400 \$
24.784	M. NGUYEN-VAN-MINH, Lâm ruộng, Phuongchu, Kienan	400 \$
27.633	M. NGUYEN-LAC, Savannakhet	2.000 \$
32.733	M. HIRSCHBRUNNER, Saigon.	1.000 \$
33.615	M. PHAN-KINH-VY, Facteur P. T. T., Dienbienphu	400 \$
VÉ TIẾT-KIỆM CỬ		
Xổ số thứ nhất: BỘI PHẦN		
Số ra trên bánh xe: 6.440 - 22.900		
Những vé động lãnh tiền trúng:		
6.440	Vé không động tiền tháng	1.000 \$
52.900	Mlle M. J. ROCH, Saigon (Vé 200 \$ động hồi vốn gấp 5 lần)	
Xổ số thứ nhì: HỘI NGUYỄN VỐN		
Số ra trên bánh xe: 0.447 - 1.048 - 0.704 - 2.697 - 1.035 0.434 - 2.707 - 1.820 - 2.526 - 1.496 - 2.366 - 2.674 - 1.445 - 2.059 2.591 - 0.261 - 0.458 - 0.385 - 0.135		
Những vé động lãnh tiền trúng:		
26.526	M. LAO-PHOC-KHY, Thương-gia, Hanoi.	500 \$
44.591	M. NGUYEN-VAN-THANH, Giáo-sư, Baria	200 \$
48.458	M. VO-CAM, Thơ-ky Residence, Tourane	200 \$
51.385	M. DO-TRILE, Giáo-sư E. P. S., Hanoi	500 \$
54.135	M. VU-VAN-HAU, Thương-gia, Yenbay	200 \$

Xổ số thứ ba: ĐẶNG MIỀN GÓP

Số ra trên bánh xe: 1.924 - 0.341 - 1.518 - 1.778 - 2.700 2.513 - 0.035 - 1.315 - 1.873 - 1.397 - 0.122 - 0.400 - 2.234 - 1.226 1.621 - 1.646 - 2.650 - 1.361 - 1.886

Những người cầm vé có tên dưới đây được lãnh một vé miễn góp có vốn định trước nơi cột thứ nhì, giá bán lại biến nơi cột thứ nhất.

	Cột thứ nhất	Cột thứ nhì
14.700	Mme PHAN-THI-TU, Buôn bán, Hanoi.	586 \$ 00 1.000 \$
17.513	M. TRAN-LAM-BAO, Médecin, Hunghoa	116 80 200
18.035	M. NGUYEN-DU-CHUNG, P. T. T., Haiphong	116 40 200
38.234	M. NGUYEN-QUANG-DANG, Transport commun, Hatinh (Hồi vốn 200 \$ phụ thêm 89 \$)	289 00 200
55.886	Số chưa bán ra	

Khi trúng số thì chủ vé cử việc giao lại cái vé tiết-kiệm và lãnh tiền ngay đủ số bạc nguyên hiện.

Cuộc xổ số kỳ tới nhằm ngày thứ bảy 27 novembre 1937, đúng 9 giờ ban mai, tại phòng Quản-lý ở Saigon, 68, Boulevard Charner.

CÁC NGƯỜI CÓ MUỐN một số vốn lớn mà mỗi tháng chỉ phải để dành một số tiền nhỏ ?

Các người nên mua ngay thứ của bọn hội từ lúc mới mua vé

VÉ TIẾT-KIỆM MỚI "TITRE A" được lãnh 50% Về tiền lời

Người chủ vé gây vốn bằng cách góp tiền từng kỳ trong một thời hạn có thể kéo dài đến 25 năm, tùy theo ý muốn mà có thể lãnh ngay số vốn ra, nên vé mình trúng ở trong các kỳ xổ số hàng tháng, hay cũng lãnh đến hết hạn vé.

Ngoài số tiền vốn đã cam đoan, chủ vé còn được hưởng thêm tiền lời, càng ngày càng tăng lên.	Ví dụ: góp mỗi tháng 30 \$ để gây	một số vốn có bảo đảm ít nhất là	12.000 \$
	20 \$		8.000
	10 \$		4.000
	5 \$		2.000
	2 \$ 50		1.000
	1 \$		400

NHỮNG QUYỀN LỢI ÍCH CHO VÉ TIẾT-KIỆM THỨ "A"

- Chủ vé muốn bán lại vé tiết-kiệm một cách rất dễ dàng, miễn là vé đã góp tiền được hai nửa rồi, bán được theo giá tiền đã cam đoan.
- Nếu người chủ vé cần tiền, có thể vay Hội một số tiền ngang với 90 % của giá tiền đã cam đoan, được dự các cuộc xổ số.
- Chủ vé muốn ngưng góp lúc nào cũng được, đến khi muốn góp nữa thì có quyền góp cả những tháng đã bỏ hay là không cũng được.
- Người của Hội đi đến tận nhà thu tiền tháng, mà người chủ vé chẳng phải chịu thêm tiền phí tổn chi.
- Vé tiết-kiệm này là vé « Vô-Danh » nếu chủ vé hoặc ý quá-cổ, hoặc ý muốn, thì có thể nhượng lại cho ai cũng được, mà Hội không tính tiền phí tổn hay là trừ thêm một món tiền nào cả.
- Hội Viên-Đông-Lập-Bồn trừ bớt tiền 5% cho những vé tiết-kiệm nào trả tiền 12 tháng trong 1 năm.

HỘI CẦN DÙNG NHIỀU ĐẠI-LÝ CÓ ĐỦ TƯ CÁCH

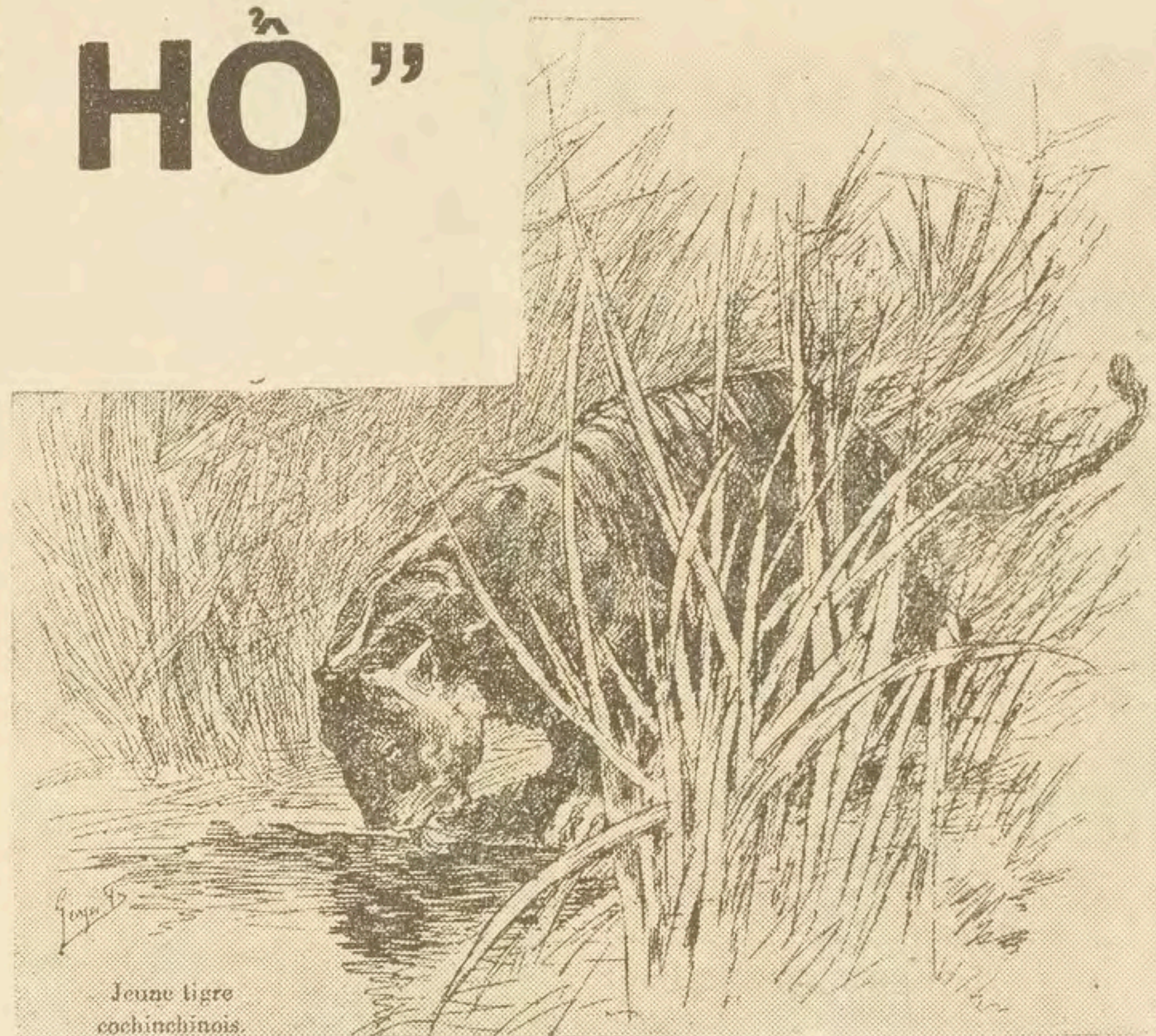
tôi :
hồi
sao
lời:
tưởng
ở lại
cho
trần
em
t về
.....
nói :
trai
lùng
người

Văn học

- 15 -

CẨM-TU-ỜNG CỦA TÔI SAU KHI ĐỌC CUỐN "THẦN HỒ"

của
TCHYA
DÔNG-CHI

Jeune fille
cochinchinoise

CHUYỆN « *Thần-Hồ* », một chuyện mà Tchya tác-giả của nó đã làm cho dư-luận xôn-xao bấy lâu nay.

Dư-luận xôn-xao bởi người ta lấy óc khoa-học mà xét đoán thì cho nó là một chuyện hoang-đường. Phải, ở thời-dại khoa-học thực nghiệm này mà nói những chuyện như « Phong-thần » « Tây du » thì ai nghe được? Huống gì, « *Thần-hồ* » ra đời giữa lúc cái óc khoa-học đương nở nang trong đầu người mình.

Nhưng, ai đã ở qua miệt rừng, những chỗ thâm sơn cùng-cốc, mà thiêng nước độc, có đọc đến « *Thần-hồ* » mới nhận thấy là thú vị, và có ít nhiều sự thực. Nhân sự thực ấy, rồi tác-giả mới thêm thắt cho câu chuyện thêm màu mè; để thành một câu chuyện truyền-ký.

Bởi vậy, cho nên độc-giã sau khi viết xong cuốn « *Thần-hồ* », chắc cũng có một ý-tưởng như tôi. Nó chẳng phải do trí tưởng-tượng cả, mà phải có một vài sự thực xảy ra. Song sự thực ấy, một số ít độc-giã không nhận biết, bởi đã quen sống ở những nơi đô thị lớn lao, hằng ngày đã xúc tiếp đầy đủ với sự văn-minh của nền khoa-học. Hơn thế, câu chuyện có xảy ra do bởi một trường hợp đặc biệt, hay một hoàn cảnh éo le gây ra, rồi những người chưa từng trải cho là hoang đường.

Phần tôi, sau khi đọc xong « *Thần-Hồ* » thấy khoái-trả vô cùng, mặc dầu có lắm điều ly-kỳ, khùng - khiếp, có tánh cách mê tín, dị-đoan. Những người yếu bóng vía đọc rồi trong lúc đêm khuya thanh vắng dưới ngọn đèn mờ, ắt phải rùng-rợn ghê khiếp.

Tôi sức nhớ lại những ngày còn lang thang trên đường

rừng, chung lộn với bọn thổ-dân mà ta quen gọi xứ « *trần đeo mõ, chó leo thang*... »

Nhứt là câu chuyện ấy lại thuộc về miền Thanh-hóa, miền ấy, hồi ba năm về trước, ký-giã đã vì chí kinh doanh thương-giệp mà phải lặn lội lên miệt rừng xanh, đất đỏ, và ở đấy hằng tháng sau khi công cuộc doanh thương ở dưới đô thị đã thất bại.

Nhờ cơ hội ấy, mà từ Bắc chí Nam theo giải đất chữ S, gót chân đã đặt đến nhiều xứ lạ, tai đã nghe lắm chuyện kỳ, mắt đã thấy lắm sự quái gở. Trong thời kỳ ấy, với sự yêu mến văn-chương, ký-giã đã sưu tầm được rất nhiều tài liệu, vẫn định sau này có dịp sẽ thuật lại những câu chuyện ấy để hiến độc-giã. Nhưng, trên con đường sanh nhai cực nhọc, mãi rong ruổi với tháng ngày, sự nghiệp vẫn chưa ra gì, văn-chương đâu có mang đến!

Nay, tiếp được cuốn « *Thần-Hồ* », đọc xong, tâm hồn tôi trống trải trong bao lâu, hình như tác-giã đã bù đắp vào chỗ trống trải ấy dùm tôi.

Ở Thanh-Hóa, tôi đã được đi qua các miền rừng rú như Cẩm-thủy, Hồi-xuân, Bái-thượng, Quảng-hóa v.v... Rồi, nhờ sự gặp tình-cờ mà tôi lại được biết ông đồn Bim-Son (E. de Lulys, tác-giã cuốn *Nuits rouges d'Annam*). Sau ít tháng, ông Lulys lại được đổi về đồn Phong-ý lại gặp tôi. Thừa dịp ấy, tôi cùng ông Lulys khi thì cỡi ngựa đi dạo khắp các miền lân cận để xem sự sanh-hoạt của dân

Mường; khi thì cùng nhau đi săn bắn trong những miền rừng rú chung quanh. Có khi chúng tôi lại đem cả lều trại (*ente*) đi theo để ở đêm ngày trong những chỗ rừng sâu thăm thẳm. Chúng tôi đem đủ vật thực ở lại luôn ba bốn ngày mới về. Tôi cùng ông Lulys giữa khoảng đêm khuya thanh vắng, mặc dầu vắng tâm không sợ, vì chúng tôi có mấy khẩu súng nạp đạn hừng hực, nhưng mà bên tai vẫn nghe văng vẳng những tiếng « hep... hep... » của chúa sơn-lâm đi kiếm mồi; với những tiếng chim đi ăn đêm kêu thê thảm, lạnh lùng, làm cho chúng tôi có một cái cảm giác rùng rợn dị-thường.

Nhưng, cũng không rừng rợn bằng mỗi khi nghe chủ cai—một người cai thường đi theo trong những cuộc săn bắn—thuật cho chúng tôi nghe những câu chuyện ma quỷ kinh hồn ở đường rừng. Nghe qua chúng tôi không khỏi hoài nghi, tuy là bác cai ấy đã dẫn chứng một cách rõ ràng, minh bạch, cho đến những người sống, những người chết, về nghiệp hồ ăn thịt. hiện nay còn ở đâu; nhứt thứ chủ Cai thường đều thuật rõ hết. Chúng tôi phải hoài nghi là bởi những chuyện chú nói đó có cái tánh cách quá huyền bí, hoang đường.

Vẫn biết là hoang đường—như chuyện « *Thần-hồ* » này chẳng hạn—song chúng ta cũng nên sưu tập để làm tài liệu cho khoa học khi cần đến.

Sau đây, tôi thường thấy

ông E. de Lulys năng viết bài đăng vào tạp chí « *Viễn-đông* » (*Extrême-Asie*) ở Hanoi, kể lại những chuyện đường rừng cũng giống như chuyện « *Thần-Hồ* » của Tchya vậy.

Vả lại, nước ta cũng như nước Tàu, hay cả cõi Á-đông cũng vậy, xưa nay quen sống trong một cái thế-giới huyền-bí, mơ-màng, cho nên những chuyện ly-kỳ, quái gở thuộc về thần-bí vẫn thường có luôn. Bởi tâm-lý người Đông-Phương đã như vậy, nên không nói gì ở trong xã-hội từ luân-lý đạo đức, phong-tục, lễ-nghi đã có cái tánh-cách mê tín dị-đoan, mà cho đến tôn-giáo cũng thế. Trong Phật-giáo, Lão-giáo, Hồi-giáo v.v... mỗi tôn-giáo đều có một chuyện thần-bí màu-nhiệm để cho tín-đồ có thêm tín-ngưỡng sâu xa hơn. Đây, là một cái đặc-điểm riêng của người Đông-Phương khác hẳn với người Tây-Phương.

Đối với những chuyện thần-bí ấy, mặc dầu ở giữa thời đại khoa-học phát minh, chắc chắn là nó sẽ không sống còn nữa. Nhưng cũng nên sưu-tập, ghi chép lại để cho những nhà khảo sát thêm tài liệu nghiên cứu về sau.

Đối với cuốn « *Thần-Hồ* », tôi rất khen cái tài bố trí của tác-giã. Cũng là một câu chuyện đường rừng ma quỷ, nhưng tác-giã đã khéo sắp đặt gây nên bởi Đèo-Lâm-khăng và nàng Peng-Slao. Tác-giã tin ở số mạng, ở sự tiền-định, mà cho rằng mỗi người chết đều có một cái nghiệp - chương, tức như Đèo-Lâm-khăng và Peng-Slao đó. Những vai chủ động trong truyện nữa là ma, nữa là người, câu chuyện nữa thực, nữa hư, lại có đoạn thuộc về ái-tình, về triết-lý, do một ngôi bút rần rỏi, già dặn, bởi sự quan sát, sự tìm tòi và kinh-nghiệm mà sáng tạo nên một tác-phẩm cũng như cuốn « *Vàng và máu* » của Thế-Lữ đã đem đến cho chúng tôi những sự nghe, thấy, mới lạ.

DÔNG-CHI

THI CA

NGHI VƠ

Trời cao lồng-lộng, đất mênh-mông

Lông-lãnh thân này lọt ở trong
Hải nước, hà hơi tung gió-bụi
Đường đời chai gót bước gai-chông

Thua gan kiến cỏ, kinh lên bãi,

Lảo mặt chó sủa, cộp xuống đồng!

Tâm-sự nổi canh ai đó tá?

Bóng trắng núi Chùa (1) gió trời Ông (2)!

Nguyễn-văn-Đề

(1) Núi Chùa Chanh (Điền-Hóa) (2) gió ở Ông-Yêm (Thủ đầu một) thổi lại ở hai chỏ ấy có hai ông bạn garde des forêts

CHU-VAN-HAI

AUTO ECOLE

BREVET GARANTIS

Transports et demenagements

45, Colonel Grimaud SAIGON

Trưởng dạy thi xe camion

Torpedo motocyclette.

Bảo lãnh chắc có giấy thi,

đầy đủ máy xe hơi máy điện

Có cho mượn xe camion

Chở hàng hóa và dọn nhà.

CÓ ĐI CẦN THƠ
NÊN GHÉ LẠI:

HOTEL-RESTAURANT

NGỌC-LỢI

KẾ NHÀ BÀNG

PHÒNG NGỦ rộng rãi,
mát mẻ, sạch sẽ, đường mé
sông. Bồi bát thiếp, lễ phép.

CƠM TÂY nhiều món
ăn ngon mà giá lại rẻ.

CÁC BÀ NÊN NHỚ:

TIỆM MỸ-LỢI

48-54, Rue Vannier, Saigon

Một tiệm may kiểu mới phụ-nữ trước tiên ở Nam-kỳ có giá trị đáng tin cậy, tại đó có bán đủ đồ trẻ em, áo, quần, giày, vớ, đồ thêu may, nút áo kiểu và mới có lại nhiều thứ hàng kiểu mới, nữ may manteau và áo dài bận lạnh

Chỉ giúp mười điều làm massage tự làm lấy cho người thêm đẹp. Mời các bà các cô lại xem các máy Âu-Mỹ tô sửa đẹp người.

Thưa Cô, muốn lịch sự nên qua MỸ-VIÊN AMY

Soins de beauté anglais et américains — Massage et maquillage modernes, élégants

Biểu một hộp kem, phấn, chỉ son hay brillantine: Oyster (Con hến) Houbigant, Tokalon, Cheramy, Letherie, Coty, Forvil, Orsay, Rosemail, Cutex, Luxuria, Lesquendieu, Klytia, Innoxa, Simon Ricils, Rimmel hay Roger v. v. nếu mua từ 6p.00 trở lên. Răng sửa thêm trắng bóng đẹp, bằng máy và Email-dent: Răng đen đánh trắng bằng máy và Email-dent: rất trắng đẹp bóng, đánh rất êm.

— Da trắng mịn tươi đẹp mãi 2p00, 3p00 một hộp. — Dùng phấn lại thoa hóa chất này, thì da không khô bạc, nước da tươi mịn mãi. Tóc dài, nhuộm tóc đen, hung và bạch-kim, tóc rụng, rụng lông, gàu, lông mi dài cong, trướng cá (khô nhàn, không còn vết thâm, không phát lại), nốt sần nơi mặt, đều giá 1p00 2p00 3p00, một hộp — Tóc mọc, giảm má, tàn nhang sạch hẳn, sẹo, lông mày mọc thêm, vết son trám đen, ốm, mập, nở vú, (tròn đẹp mãi) đều giá 2p00 3p00, một hộp. Nút ruồi, hột com, răng trắng, nẻ da, 0p50, 1p00, một hộp. — Trị da nhàn, nước nhỏ mắt đen sáng, đều giá: 1p, 2p, một hộp — Thuốc trẻ đẹp lại tươi da, xanh tóc, (uống) 2p, 3p, một hộp. — Máu phấn, màu da, lụa dùng rất hợp. Nhíp, dao, kéo, Massoicin 14p50, mặt nạ cao-su, đồ uốn tóc giá 3p80, 8p00, 26p00, rất đủ đồ sửa sắc. Máy uốn lông mi 1p00. Hàng mới giá hạ.

Ở xa xin gửi: lãnh hóa giao ngân, lấy hàng ở nhà giấy thép hay ga rồi trả tiền tại đây, Hỏi gì xin kèm con tem để trả lời

Chuyên tô sửa và bán ở MỸ-VIÊN AMY 26 Phố Hàng Than, Hà Nội

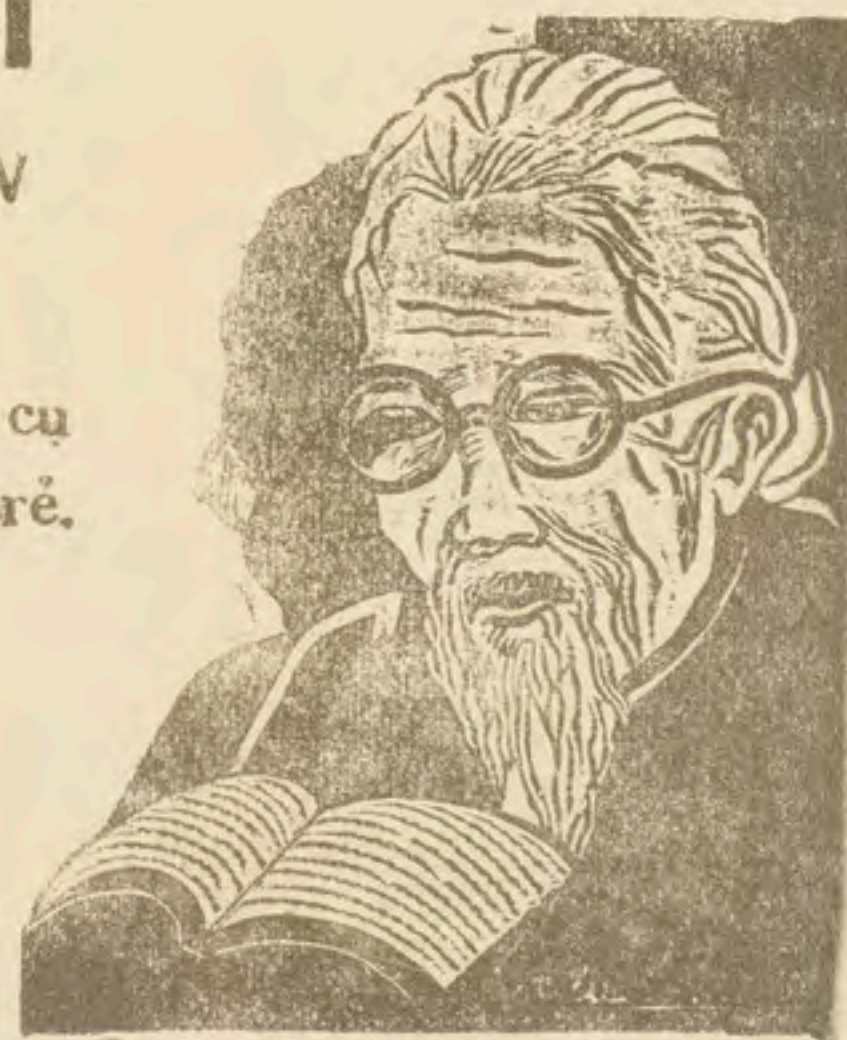
TRẦN-NGUYỄN-CÁT

Nº 81, Bd Charner -:- SAIGON

Bán đủ thứ kiếng rất tốt cho các cụ già, và kiếng dưỡng mục cho người trẻ.

Sửa máy đánh chữ. — Bán viết máy. — Sửa viết máy. Khắc dấu đồng, làm mộ bia.

Nhà đáng tin cậy

Vendredi 19 Nov.

□ Hình như là tin chắc chắn rằng tới tháng 3 hay tháng 4 năm 1938 đến đây, Hoàng-đế Bảo-đại cùng Hoàng-hậu Nam-phương ngự-gia sang Pháp ở lối 8 tháng mới hồi loan. Có Hoàng-tùng-đệ Vĩnh-cần, cụ thượng Giáo-dục Phạm-Quỳnh và ông ngự tiền bi thơ Nguyễn-duy-Quang đi theo hộ-gia.

□ Theo lời thỉnh-cầu của Tăng-dưỡng-Phủ là thị-trưởng Quảng-dông, Trưởng-giới-Thạch giới 50.000 đô-la sang cứu giúp dân Việt-nam bị lụt. Số tiền ấy đổi ra được 42 đồng bạc ta. Tổng-lãnh-sự Tàu ở Hanoi là Hứa-niệm-Tăng đã giao số ấy cho chánh-phủ ở đây rồi.

Samedi 20 Nov.

□ 9 anh Huê-kiều bị bắt vì chở 78 ki-lô thịt heo lậu thuế và có bệnh, toan đem lại bán tại chợ Tân-thuận-dông.

□ Dư-luận xôn xao về cái tin Nhứt-bồn gởi tối-hậu-thơ cho nước Pháp về việc nước Pháp cho chở quân-giới do thiết-lộ Haiphong Vannam để bán cho Tàu. Song chánh-phủ Đông-kinh cãi chánh rằng Nhứt không hề gởi tối-hậu-thơ cho Pháp bao giờ.

□ Do theo đề-nghị của ông Nguyễn-minh-Chiếu, Hội-đồng Thành-phố Saigon lấy tên ông đốc-tơ Th. Dejean de la Batie mà đặt tên cho nhà thương thí ở đường Bonard.

□ Ty Quốc-gia Công-an (Sûre é Nationale) tại Paris khám xét nhà những người qua khích khải nghi, bắt được rất nhiều súng đạn. Sau lại khám phá ra 200 máy vô-tuyến-điện bí-mật. Bộ Nội-vụ xét ra cuộc âm-mưu của bọn quá-kiích muốn sắp đặt làm loạn.

Dimanche 21 Nov.

□ Tính ra từ bữa phát bệnh đến nay, toàn xứ Bắc-kỳ tới 6.804 người mắc bệnh dịch, mà số chết cả thấy 1.600 người rồi. Hiện nay mấy tỉnh Bắc-ninh, Bắc-giang, Hà-đông, Nam-định và Thái-bình, bệnh dịch còn nặng lắm.

□ Người ta bắt được ở cù-lao Lang (Bên-tre) hai tên cướp dám dõ thủ-đoạn bóc lột người dân bà đi mua bán là Trần-thị-Phẩm giữa ban ngày.

□ Hôm qua tòa Tiểu-hình đã phạt một anh Nhứt-bồn 25 quan tiền và, vì tội đã đánh ngã lẫn-cú một chú biện tây ở Cholon hôm 10 Octobre.

□ Hôm nay quân Nhứt đã hạ được thành Tô-châu và tấn bình hai ngã đánh Thái-hồ và Vô-tích. Hai nơi này có 30 muôn tinh binh Tàu tập-trung cự-địch. Nay hai bên vẫn đang huyết chiến ở xung quanh Thái-hồ.

Lundi 22 Nov.

□ Chánh-phủ Chautemps được Nghị-viên bổ thêm tin nhiệm với số 399 là thăm, chỉ có 160 thăm chống lại. Từ lúc có khóa Nghị-viên mới tới giờ Chánh-phủ Chautemps chiếm

được số thăm tin nhiệm như thế là số quân-quan.

□ Bữa 17 rồi, quần-đảo Phi luật tân bị nạn bão ghê gớm 25 năm nay mới có. Số thiệt hại tới 100 triệu quan và có 123 người chết.

□ Nhứt-bồn sắp nhìn nhận chánh-phủ cách-mạng của đại tướng Franco ở Y-pha-nho.

□ Thành Gandhi ở Ấn-độ ăn mừng lễ sanh-nhứt 68 tuổi của ngài và tuyên-bố không dự vào chánh-trị nữa.

□ Mấy đêm nay quân gian nào cắt trộm cả thấy 2000 thước giấy điện thoại ở Saigon ta, nhứt là ở miệt Chợ-đũi và Verdun.

Mardi 23 Nov.

Theo tin báo Trun. Bả ở Hanoi, bác-sĩ Trần-văn-Lai nghị-viên thành-phố Hanoi qua Paris xem Đấu-xảo, cô được dịp yết kiến quan Tổng-trưởng Thuộc-địa Moutet. Ngài nói ra Tết Annam tới đây thì ngài qua xem xét tình hình Đông-đương.

Vì giá sanh-hoạt mắc mớ, Liên-đoàn Công-chức bên Pháp kêu nài đủ quá, chánh-phủ Chautemps đã dự-định số tiền 1.800 triệu quan để tăng lương cho viên-chức và hưu-bổng.

Mercredi 24 Nov.

□ Như tin đồn báo ra đăng kỷ trước, tòa án Travinch đã xử

vụ án hoạt-động chánh-trị mà bị-cáo là ông Nguyễn-an-Ninh và hai người tông phạm: Nguyễn và Sáu. Phiên tòa này quan tòa Nguyễn-xuân-Quan ngồi xử. Hai trang-sư Loye và Trịnh-đình-Thảo ở Saigon xuống bình-vực cho 3 bị-cáo-nhơn.

Họ bị cáo về tội tổ-chức những cuộc mết-tinh ở Gia-huynh, làm rối sự trị an của nhà nước. Tòa kêu án hai ông Ninh và Nguyễn 2 năm tù, còn Sáu thì 1 năm.

Jeudi 25 Nov.

□ Bữa kia Hitler diễn-thuyết ở Augshourg nói tiên-trị quả quyết rằng 6 năm nữa thì Đức-quốc lấy lại những thuộc-địa cũ của Đức đã bị liệt-cường choán mất sau lúc Âu-chiến.

□ Có 5 tờ báo Tàu lớn ở Thượng-hải rủ nhau đình bản từ hôm qua, vì bây giờ Thượng-hải của Tàu về tay Nhứt cai-trị, cho nên 5 nhà báo vì lòng ái-quốc và trung thành với chánh-phủ Nam-kinh, không thêm xuất bản tại Thượng-hải nữa.

□ Tình hình ở Palestine lại rối loạn, chỉ vì sự bất tương dung ở giữa dân Do-thái và dân A-rap. Mà dân A-rap nổi lên phản-đối Do-thái tức là phản-đối Hồng-mao vì chính Hồng-mao đem dân Do-thái về ở Palestine lâu nay.

Viên lãnh-tụ cách-mạng A-rap là Sahdi đã bị Hồng-mao bắt được. Người ta tin chắc nếu Hồng-mao xử tử Sahdi thì dân A-rap dậy giặc ghê gớm, vì thuở nay họ coi Sahdi như vị thánh sống.

THỜI NHIỆT ĐỘ
CỦA
THIÊN-HOÀ-ĐƯỜNG
CHOLON
GIẢI NHIỆT ĐỂ
TRỊ TRẺ EM NÓNG
MÌNH RẤT HAY

THỜI - NHIỆT - ĐỘ

M. NGUYỄN - HỮU

CHIROMANCIEN (Coi tay theo tây)

21, Rue Verdun - SAIGON

Tay vận, làm ăn, ái-tình, kiện-thừa; đời mình có trúng số được không? Chẳng những biết mấy điều vừa kể trên, ngoài ra còn biết được bệnh. Muốn biết tương-lai chắc chắn anh, chị-em nên đến M. NGUYỄN HỮU mà hỏi, mai sau khỏi thất vọng.

Xa không đến được, in hai bàn tay vào giấy; kèm mandat 2 \$ 00; 7 ngày có thư trả lời và nên cho biết bao nhiêu tuổi. Thư từ xin đo địa-chỉ trên đây.

Ở ĐÂU CÓ YÊN-NGỰA

và đủ đồ phụ tùng ??

Xin mời lại:

173
RUE D'ESPAGNE
Saigon
tiểu gầy
đồng-đề
và đủ đồ hàng da:
valise, ballon, cặp v.v...

DOCTEUR LÊ - QUAN - ĐẲNG

DE LA FACULTÉ DE MÉDECINE DE PARIS
ANCIEN ASSISTANT A L'HOPITAL GÉNÉRAL DE TOURS
GASTRO - ENTEROLOGIE
& GYNÉCOLOGIE

Chuyên trị bệnh đau bao-tử, ruột, gan và bệnh
dạ-dạ - Tri bệnh rét, ban và các chứng bệnh

CONSULTATIONS:

Sớm mai: 9 giờ tới 12 giờ Chiều: 3 giờ tới 7 giờ
96, Rue Lagrandière - SAIGON

ALLO - ALLO - ALLO

NÊN TỚI VIÊN ÔNG GIÁO-SƯ ĐẠI-TÀI H. H. A. AMIL
164, Rue Mac Mahon, SAIGON

Đoán vận mạng - Coi chỉ tay - Các khoa học kín
Quý ngài có thể làm cho đời mình được sung sướng hạnh
phúc, nếu muốn nhờ ông giáo-sư AMIL giúp hộ cho
Các việc - Hôn-nhơn - Lập nghiệp - Gia tài
Những sự bí mật của xứ Ấn-độ sẽ giúp cho quý ngài được
người mình thương yêu. Trong trường tình, ông giáo-sư AMIL
sẽ là người dắt đường chỉ nẻo chắc hơn hết (việc vẫn giữ kín)
Quá khứ - Hiện tại - Vị lai (dời tiên đoán không sai lầm)
Muốn được mạnh, chiến thắng và đạt được mục đích: BÙ A
chế theo cách thức ở Ấn-độ

Tiếp khách: mỗi ngày, nghỉ ngày Chúa nhật
Sớm mai: từ 8 giờ tới 11 giờ. Chiều: từ 3 giờ tới 7 giờ
hững người nào bận việc không đến được ban ngày, xin
mời lại nhà từ 9 giờ tối sắp lên và trong tuần, ngày Chúa
nhật không tiếp khách.

ÔNG HỒ-PHÁP TẮC GÂY HẾT HAI CÁN TAY

THỂ LỰC PHE ĐẠO TÂY-NINH TỰ
ĐÂY SẼ GIẢM BỚT ĐI CHĂNG ?

NẾU xừ minh, về mặt chánh - trị có đáng như đảng Lập-hiến, ông Chiêu vắng nhà đi tây rồi ở nhà các ông yếu-nhơn trong đảng chia rẽ nhau tứ tung, như cảnh-tượng ta thấy trong Hội-đồng Quảng-hạt vừa rồi, thì về mặt tôn-giáo cũng rứa. Đạo Cao-Đài từ mấy năm nay, các ông chức-sắc vì muốn danh nhau địa-vị, lập riêng vây cánh, mà đến rả rồi thóa mạ lẫn nhau, sanh ra những chuyện hiềm-nghĩ, ganh-ghét gần phải xung đột nhau là khác.

Sau khi ông Trung « liêu đạo » rồi, cái mầm ly-cách trong đạo nảy ra liền từ đó. Rồi cũng như cái bình chịu không nổi sức hơi chứa ở bên trong, một tiếng nổ vang lên, hai ông Trương-Trang nắm tay nhau về Bentre để Tòa-thánh Tây-Ninh lại cho ông Hồ Pháp Tắc, ba Hương-Thanh, ông Tiếp-Thế Lê-thế-Vĩnh cai-quản.

Hai phe từ ấy, mạnh ai lo gây thế - lực nấy, không hề chịu gặp nhau, mà cực-chăng-đã phải gặp nhau chẳng nũa thì suýt gây nên những tấn tuồng đời vô cùng đáng tiếc. Bạn đọc há không nhớ khi ông Trương được nhân-sanh Bentre tôn lên làm Chrông-giáo, rồi do theo sự muốn của tín-đồ ông toan chiếm lại Tòa thánh Tây-ninh làm chỗ truyền-đạo ? Với lúc ông Trương chết mà tín-đồ đem về Tây-ninh an-táng, liên-đài phải ở ngoài mưa trót 10 tiếng đồng hồ ? Những khi ấy nếu không có sự can-thiệp khéo khôn của chánh-phủ, tất-nhiên những trận huyết chiến giữa hai chi phái của đạo Cao-đài đã phải xảy ra.

Đạo Cao-Đài chia rẽ, không những chỉ có hai phe Tắc-Trương, mà còn nào là phái « liên-hiến » của Lê-kim-Ty, nào phái « phục quốc » của thân chủ đốc-tơ Sounn là Nguyên-soái Diên và nhiều nhánh lớn nhánh con, khác nữa.

Tuồng này diễn ra đến thế, tuồng là màn chót rồi. Không ai dè ngay khi phe Tây-ninh đang hoạt động xây thế-lực thêm thì có tin bà Hương-Thanh thất lộc. Ông Hồ-Pháp Tắc đã như xụi hết một cánh tay.

Bây giờ tới phiên ông Tiếp-thế Lê-thế-Vĩnh lại bỏ ông Tắc mà đi làm cho ông cũng như là con của gây hết hai cẳng. Người mất cánh tay, của gây hai cẳng, còn đâu thành người của và còn cử-động gì được nữa.

Cũng tiếng là « đi » nhưng bà Hương-Thanh đi người ta chỉ thương tiếc có một lúc rồi

thôi, đến như cái « đi » của ông Tiếp-thế Vĩnh làm cho dư-luận phải sôi nổi.

Nếu ai đã có dịp lên Thánh-thất Tây-ninh một lần, thấy tình-tướng-đặc-tướng-thân ở giữa đôi bên Hồ-Pháp Tắc với Tiếp-thế-Vĩnh, chắc đều phải nói là đau cho đến đất nghiêng trời đổ hai ông cũng không sao có thể xa nhau, không sao có thể không chung lo việc đạo cho được.

đi cầu hòa, nhưng cuộc « li-dị » của đôi bên vẫn còn hoàn toàn li-dị.

Một sự ra đi như thế, chắc là có nguyên-nhơn hệ trọng lắm, bạn đọc sẽ bảo như vậy.

Bạn sơ chúng tôi cũng nghĩ như thế, nhưng sau khi dò hỏi lại kỹ-cang, chúng tôi phải tự cười cho mình lắm.

Hĩ có một câu chuyện không đáng chi hết mà ông Vĩnh đành xa ông Tắc.

Tại Thánh-thất Tây-ninh lâu nay có một cái nhà in khá lớn để in sách đạo truyền bá tư-tưởng trong nhơn - sanh. Cửa

TRIỀU-TỬ'-LONG TÀI THỂ

Mới ngó hình này, chắc ai cũng tưởng đầu Mã-sư-Tăng hay anh kếp Thăng sấm vai Triệu-tử-Long, Tiết-nhơn-Quý gì đây.

Nhưng chính là ông Phạm-công-Tắc, Hồ-pháp đạo Cao-Đài làm lãnh-tụ chi-phái Tây-ninh mấy lâu nay

Thật như vậy, ông Vĩnh tức là cánh tay mặt của ông Tắc, đạo Tây-ninh được có thế lực người ta cho ông Vĩnh nhiều hơn ông Tắc nữa kia.

Đem người vào đạo chính là ông Vĩnh, đại diện cho đạo để thu xếp mọi việc, cũng là ông Vĩnh, cho đến phải dùng phương-châm nào để cho đạo được bành-trướng, làm bề thế nào cho che mờ đạo lúc bị khó khăn công-kích cũng là ông Vĩnh nữa.

Người ta nói ông Vĩnh tức là viên cổ-vấn chuyên - môn của ông Hồ-Pháp-Tắc thật chẳng phải là câu nói quá đáng.

Một người có công nghiệp như vậy, một người tận tâm giúp ích cho ông Hồ-pháp Tắc như thế đó, nay bỗng dưng bỏ ông Hồ-pháp mà đi, há không phải là một chuyện đáng lạ hay sao ?

Từ mấy tháng nay, ông Tiếp-thế Lê - thế - Vĩnh đã thành ra người dờ rỗi, ông bỏ Thánh-thất về lo buồn bán ở Govap. Và mặc dầu đã có nhiều người

ấy là của chung, không ai được quyền coi là của mình hết. Ông Tiếp-thế Vĩnh nấy lâu há không rõ sự - thế nó như vậy hay sao ? Thế mà ông quyết đem cái nhà in ấy xuống Saigon để làm chi đó, chuyện ấy ông chưa kịp nói ra.

Ông Hồ - Pháp Tắc vốn có tánh chiều chuộng ông Vĩnh lắm, nhưng đứng trước cái ý-muốn là đời của ông Vĩnh, ông phải ăn làm sao nói làm sao bây giờ. Cửa là của đạo, ông Vĩnh đòi đem ra khỏi Thánh-thất để làm việc riêng, như thế là trái với luật đạo và không khỏi trái với lòng nhơn-sanh nữa. Nhưng từ-khước hân-hoi thì sợ chính lòng bạn, nên ông có bảo nhỏ với ông Vĩnh là nên đợi ông hỏi ý-kiến nhiều vị chức-sắc khác coi thế nào. Cố nhiên là 10 người như một ai nấy đều bác cái ý muốn của ông Tiếp-thế hết.

Chớ chi chuyện này nó bùng bít trong vòng Thánh-thất Tây-ninh thì cũng không đến đời

ông Vĩnh phải bỏ Thánh-thất mà đi. Đầu này trước khi bày tỏ việc ấy với ông Hồ-pháp, ông Vĩnh đã tuyên-bố chanh-thứ với nhiều người ngoài về sự dời nhà in của ông xuống Saigon rồi. Thế nên vì đó, ông Vĩnh sợ mất thể diện với anh em, ông đành ly-dị ông Tắc.

Ông Tiếp-thế không còn hiệp tác nữa với ông Hồ-pháp, ta thử nghĩ coi có ảnh hưởng chi đến phe đạo Tây-ninh chăng ?

— Có, có nhiều lắm.

Như chúng tôi đã nói, cái vai tuồng ông Vĩnh đóng ở trong đạo thật là quan-hệ. Không ông, thì không ai được phép đem người nào nhập đạo hết. Lúc này là lúc phe đạo Tây-ninh đang cổ - động cho người nhập - đạo, ông Tiếp-thế không có đó, ai mới « tiếp » họ vô.

— Thì ông Hồ-Pháp, hay là ai lên quyền chức đó chẳng được sao ?

Theo luật đạo Cao-Đài thì không thể như vậy được. Mà đầu là ông Vĩnh bỏ đi, nhưng ông còn ở đó thì cái chức Tiếp-thế không ai được mang vào mình khác hơn ông.

Cho nên từ mấy tháng nay trên Tây-ninh đã phải nhiều người xuống cầu hòa với ông Vĩnh mà không có kết-quả chi hết.

Ông Vĩnh mang chức Tiếp-Thế đi không khác nào viên xã trưởng « ầm » luôn cả một theo vậy.

LONG-QUANG

BÌNH PHONG-TÌNH LÀ NGUYÊN-NHƠN LỚN GÂY RA BỆNH ĐIÊN

Một vị Bác-sĩ đã nói với những vị cựu-sinh-viên trường Sư-phạm rằng : « Bình phong-tình là cái nguyên-nhơn lớn gây ra bệnh điên. » Ông Bác-sĩ nói rất đúng.

Bình phong-tình mà trị không nhầm thuốc, gốc độc nhập cốt làm cho khí huyết sney nhược, tâm thần không tương giao, tinh thần hao kém, não giác dờ dẩn lâu ngày làm cho con người hóa ra như mất trí. Thời-kỳ ấy bệnh điên rất dễ mắc.

Muốn kiếm một thứ thuốc hay, trừ dứt bình phong-tình chắc chắn, không hại sanh dục, khỏi trừ căn, quý ngài hãy dùng thuốc BẠCH - ĐỘC - HOÀN ĐẠI-QUANG. Bình nặng uống ba bốn ve là dứt tuyệt, nhẹ chỉ uống hai ve. Đã là một phương thuốc trị bệnh linh - nghiệm, thuốc này trị được chứng Bạch-đái-hạ dần bà nữa; Kinh nguyệt không đều, khi trời khi sụt, kinh huyết đỏ bầm, hoặc vàng dợt, nước da vàng mét, dùng thuốc này thì khí huyết sung túc, kinh huyết đúng kỳ, không đau bụng, nước da hồng hào. Một trăm người dùng đều hết bệnh cả một trăm.

THÔI-NHIỆT-TAN ĐẠI-QUANG

Trị các chứng cảm mạo, nhức đầu, ban trái Trẻ em nóng mình, đêm ngủ đổ mồ hôi, khát nước, quí bà hãy cho em uống thuốc này, nửa giờ sau em sẽ mát ngay. Em có ban có trái mà làm nóng sáng mê man, cho uống thuốc này nửa giờ sau cũng mát. Quý ngài nên để sẵn trong nhà vài gói thuốc này phòng khi nửa-đêm nửa hôm, trong nhà có ai nóng lạnh, nhức-đầu hoặc trẻ em cảm sốt ; dùng trong lúc nửa đêm rất tiện.

Nhà thuốc ĐẠI-QUANG

N° 27 Bd Tổng-Đốc Phương
CHOLON. Télép : 30.055

N° 29 Rue des Cantonnais,
HANOI. Télép : 805

Những tiệm thuốc và những nhà Đại-ly Annam đều có bán đủ thứ thuốc Đại-Quang, khắp nơi.

Các nhà thể-thảo danh tiếng trong xứ như Chim, Hương, Ngàn, Lợi, và chiến tướng hội Jean Comte đều có dùng :

TONIKOLA

VUA THUỐC BỔ

Ai cũng công nhận Tonikola là một thứ thuốc hay vô cùng. Có trữ bán ở các hiệu bào chế thuốc tây ở Saigon, và lục tỉnh, nhất là ở : PHARMACIE DAKAO, 106, Bd. Albert Ier. Là nơi phát ve nhỏ Tonikola để giúp anh em thí nghiệm thử

BỆNH ĐAU-TIM

Ngài nào mắc phải bệnh đau tim thì phải mau kiếm cho được thứ thuốc Viên CURECCEUR do nhà thuốc ĐẠI AN, Hà-nội chế ra. Thuốc này là một môn hiệu được mới phát hành lần đầu tại Nam-Kỳ, uống vào rất mau khỏi, chỉ một viên sẽ đỡ rồi khỏi hẳn, hiện đã cứu được rất nhiều người hết chứng bệnh nguy hiểm đó.

Còn ngài nào bệnh mới mắc phải, chỉ dùng 1 liều thuốc viên TONICARDIAQUE cũng đủ thấy hiệu nghiệm. Nếu như chứng bệnh nặng thì phải dùng vài hộp CURECCEUR và uống thêm 1 hộp TONICARDIAQUE sẽ khỏi hẳn.

Không có bệnh nào uống vài hộp TONICARDIAQUE thì tốt lắm, sau sẽ tránh khỏi bệnh đau tim.

Giá 1 hộp CURECCEUR .. .. 3 \$ 00
Giá 1 hộp TONICARDIAQUE .. .. 2 \$ 00

Bán rất nhiều tại nhà buôn : VU - LAI
N° 303, Rue Paul Blanchy (Tàndinh), SAIGON

TRƯỜNG THỂ THAO của "MAI"

Tin mừng trong làng đua xe đạp

Cách nay mấy năm mỗi lần có cuộc đua thi bao giờ ở xứ này cũng có 3 ê-kíp xe đạp tranh chức nhau rất gắt : Ấy là những ê-kíp *Bécé-Sport, Sterling* và *Métalloplan*.

Mỗi ê-kíp đều có cua-rơ tên tuổi chạy giúp, nhờ vậy mà cuộc đua bao giờ cũng đáng phần hứng thú, ngoạn mục.

Rồi gần đây, vì một lẽ mà chúng tôi không muốn nói ra làm cho người Tây làm đại-lý cho hiệu xe *Métalloplan* bằng dưng không buồn thử xe tốt đẹp kia nữa, thành thử những cuộc đua sau này chỉ còn có hai ê-kíp *Bécé Sport* và *Sterling* tranh phùng mà thôi, nghĩ thật đáng nên buồn.

Từ ngày đó ai thích xem cuộc đua xe đạp đều tin rằng chắc là xứ Nam-kỳ này không

còn ê-kíp hiệu xe nào khác ra tranh nữa.

Chẳng dè vừa rồi chúng tôi lại nhận được tin rằng xe *Métalloplan* sẽ có một ê-kíp ra thử tài với các hiệu xe khác như xưa vậy.

Theo chúng tôi biết thì ông Jacques Linh đại-lý cho thử xe này từ mấy năm nay toan muốn tổ-chức một ê-kíp để chạy xe của ông. Trong số cua-rơ ông tính chọn đây nghe như có Đoàn-văn-Thăm, một cua-rơ cu tên tuổi và Lê-Đức cùng nhiều người nữa mà chúng tôi không muốn vội b'ên tên ra đây.

Nếu hẳn như vậy là một điều đáng mừng. Làng xe đạp từ đây sẽ được rậm-đậm và hơn đó cuộc tranh thắng bại sẽ có phần kịch liệt hơn.

TIN VĂN

Giải vô-dịch bóng tròn năm nay hiện đã có 4 hội đã xong bạn đi tức là J. Comte, Police, Auto-Hall và đã được một trận rồi tức là Electro, Stade, E. Giadinh với Stella.

Đã xong quận đi, hội J. Comte đã dẫn đầu với hai điểm hơn hội thứ nhì là Police cũng như cùng hèn một lượt, hội Sochaux chỗ làm xe Peugeot như J. Comte, dẫn đầu nhà nghề bên Pháp. Trong 13 trận giao phong vừa rồi Sochaux thắng 10 trận huê 2 trận và thua một, và còn đã 2 trận nữa mới hết bạn đi.

Mỗi năm hai hội ten-nít *Cercle Sportif Saigonnats* và *Cercle Sportif Annamite* đều có tranh đấu nhau một trận giao hữu để giành chức. Cũng như năm đã qua hội C.S.S. thắng hội C.S.B. trong 5 trận thua lại hai mà giữ chức cũ.

Vì sắp có nhiều đội bóng tròn ngoại-quốc tới Namkỳ nên đêm thứ năm rồi Tổng cuộc ở đây có cho cầu tướng phân làm hai đội « Xanh-Đỏ » cho họ chống nhau tại sân ông Thượng đang tập dượt.

Một cái tin vừa rồi đã làm chấn động trong giới lợi bơi. Theo tin đó thì cậu Tây Clément 17 tuổi ở ngoại Huê lợi tự-do 100 thước mất có 1 phút 4 sao 2/5 thời. Thế là cậu này đã phá kỷ lục của Léoni trong Nam lợi khoảng đường dài đó mất hết 1 phút 7 sao 7.

Người ta còn hoài nghi tin này.

Sở I-hông-tin A.R.I.P. mới báo tin rằng Eyston cầm lái xe hơi chạy mau nhưt vừa rồi mới tự phá cái kỷ-lục của anh ta.

Bạn đọc biết va chạy một giờ bao nhiêu cây số chẳng ? — Chỉ có 509 km 953 thôi !

Nhờ có lão Amadou mà môn đánh võ ở Saigon thấy sống trở lại một cách rất rộn-rịp.

Chúng tôi lấy làm lạ sao có nhiều võ-sĩ muốn sống về nghề đó mà còn tiếc không chịu hớt bớt tóc.

Giúp cho công cuộc phước thiện tại Lái-thiền

Sẽ có một đêm đấu võ Annam rất lớn

CHÚNG tôi mới hay tin rằng một nhóm người có hăng tâm, mà trong số này có ông bạn Ng.-thanh-Đỏ ở An-lộc-thôn (Giadinh) và Ngô-Quang ở Lái-thiền, đã nhứt định tổ-chức 2 đêm đấu võ annam rất lớn tại Lái-thiền vào ngày 18 và 19 Dec. tới đây, để lấy tiền giúp vào công-quỹ hội Phước-Thiện Thủ-daumot và ngân khố học-sanh nghèo trường Lái-thiền.

Ai muốn dự tranh, phải ghi tên trước ngày 5 Décembre đăng ban tổ-chức có đủ ngày giờ cấp-độ, hoặc chọn những người có thành-tích gặp nhau.

Mục-dịch của ban tổ-chức là trước hết muốn làm việc nghĩa, sau nữa nung cao trình-độ môn quyền-thủ nước nhà, nên chỉ chọn những tay xứng đáng cho đối thủ mà thôi.

Ai muốn đăng tên thì đến hoặc gởi thư tới nhà việc làng Tân-thới (Lái-thiền) hay là nơi nhà M. Lê-hồng-Đổng ở An-lộc đông Giadinh cũng được.

Lúc xin đăng tên, nên biên rõ địa chỉ, tuổi tác và sức nặng bao nhiêu.

Cầu thủ nào phá lưới nhiều nhất

CŨNG như ở bên Pháp mỗi kỳ tranh vô-dịch người ta quen tánh tổng cộng coi chiến tướng nào đã lọt vào lưới nhiều nhất, ở đây năm nay hơn trận tranh vô địch vừa xong bạn đi (Aller) Tổng-cộng có ghi-công coi anh cầu thủ nào đã đem banh vào lưới bên địch nhiều hơn hết.

Dưới đây là bảng sắp hạng :
1' Quang (Thudaumot) 13 bàn
2' — Tôt (Police) 12 id
3' — Kim (Electro) 8 id
4' — Bru (J. Comte) 6 id
4' — Hernandez (Stade) 6 id
6' — Tienn (Police) 5 id
6' — Trương (J. Comte) 5 id
6' — Mầu (id) 5 id
9' — Danh (T. D. M.) 4 id
9' — Chương (J. Comte) 4 id
9' — Đáo (Electro) 4 id
9' — Mạnh (Auto-Hall) 4 id
9' — Quichard (Stade) 4 id

Từ hạng 14 trở lên lối 40 thì mỗi người đã từ 3 trái

Quang chiếm giải nhứt bạn đi đây tức là con trai của Paul Thi, một cầu thủ hữu danh về trước.

Nhưng còn bàn về (Retour) nữa, biết đâu Quang sẽ mất hạng ?

NHỮNG TRẬN GIAO PHONG NGÀY CHÚA NHẬT 28 NOVEMBRE 1937

Vườn ông Thượng	
Electro A	A. S. Jean Comte
Electro B	Cercle
Sân Lareynière	
Thu-dầu-một	Etoile Giadinh
Police	Stella A
Sân Renault	
Etoile du Sud	Télépost
Stade militaire	Auto-Hall
Sân Mytho	
Baader	Mytho
Sân Marine	
Biên-hoà	Port de Commerce
Marine	Nga-Sau
Sân B.I.S.	
Lucia	B.I.S.
U. S. Cholon	Saigon Sport
Sân R.T.A.	
Journal	F. Garnier
Thái-Binh	Nancy
Sân Stella	
U. S. Phu-nhuân	Distamy
Stella	Lac-Hồng
Sân Phú-Hoa	
Brig Giadinh	Faci
Phu-Hoa	Paul Blanchy
Sân Đồng-chí	
Etoile Phu-nhuân	Cho-dầu
Đồng-Chí	Cầu-công
Sân Cây-quéo	
An-Nhon	Verdun
Cây-quéo	Nga-Sau B
Sân Di-An	
Di-An	Khoa-hoc

LÊ - VAN - VINH

DIPLOMÉ DE L'ÉCOLE NATIONALE d'Horlogerie de Besançon

Réparation d'Horlogerie et Petite Mécanique :
Marchine à écrire, Phono, Compteur kilométrique,
Appareil Photographique etc...

VENTES : Montres de Besançon et Carillons Westminster
76a Rue d'Espagne, (Angle Catinat) SAIGON

NỮ-CÔNG VIỆT-NAM

151-153, Boulevard de la Somme, Saigon

Muốn cho khéo, mà không tìm đến Trường Nữ-Công Việt-Nam mà học là một điều đáng tiếc

BOURJOIS
PARFUMEUR PARIS

Savon TRÁI-THO'M

HIỆU THÁI-PHONG
72% dầu - 186 Quai de Belgique - Saigon

SUU - ĐỘC - BẢ - ỨNG - HOÀN

HIỆU

ÔNG - TIỀN

CÓ TRI ĐĂNG TẬN GỐC TUYỆT NỌC CÁC
CHỨNG BỊNH PHONG - TÌNH KHÔNG

Xin coi nguyên văn bức thư của :

QUAN NHỊ - PHÂM

HỒNG - LÔ - TỰ - KHANH

Ở TRIỀU - ĐÌNH HUẾ

« Tôi và gia quyến tôi thường dùng
« thuốc ÔNG - TIỀN quả có nhiều thứ
« hiệu nghiệm. Như thuốc Ho. Thối
« nhiệt Tán, thuốc Tiêu-xổ, v. v... mà
« nhất là thuốc SUU - ĐỘC - BẢ - ỨNG -
« HOÀN tôi lại thường mua giúp cho
« người thân thuộc tôi dùng quả hiệu
« nghiệm như lời quảng-cáo ».

NGUYEN-XUAN-THANH

NHỊ - PHÂM - HỒNG - LÔ - TỰ - KHANH

Bao nhiêu đây, quý Ngài thấy rõ sự công hiệu chắc chắn
của các thứ thuốc hiệu ÔNG-TIỀN mua dùng khỏi lầm lạc

Có bán ở khắp nơi chi-cuộc ÔNG-TIỀN Saigon, 223 Rue d'Espagne, Chợ lớn,
59 Bd Tổng-đốc-Phương, Dakao, 186 Bd Albert 1er, Pnompenh, 57 Ang-Dương

Ngừa và trị chứng bệnh đau Bao-tử Ruột, đau bụng

Bộ máy tiêu hóa vật thực của người ta nếu
có rủi bị bệnh là vì :

Con người máu huyết suy kém, làm cho cái
bao tử (dạ dày) yếu sức vận-dộng, nên đồ ăn
không được. Đồ ăn ứ đọng trong bao tử,
mới sanh ra sên lải bón uân sinh ruột đau bụng,
no hơi, tức nghẹn, ợ chua, chảy nước dãi,
nứt đi sống không được, no cũng đau, đói
cũng đau.

Đau bụng có nhiều chứng, đau bụng vật,
đau bụng máu, đau bụng bón, đau bụng kiết,
đau bụng gò có cục và đau bụng hơi.

Mấy chứng bệnh đau bụng trong bao tử,
đau bụng vừa kể trên, ai đã bị mau mau lo
điều trị, nếu để lâu ngày nó mọc mọc ở dạ
dày hoặc ruột thì rất nguy hiểm khó chữa.
Bệnh mới phát ra, muốn ngừa trước, xin hãy
mua thuốc gia-truyền :

ĐAU RUỘT ĐỨC-TRỌNG

và nên ký cái NGÔI SAO NĂM NHÁNH,
cầu chứng tại tòa, uống ít lần thì thấy giảm
bệnh, thuốc rất linh nghiệm.

Một hộp 0p. 60

Nhà thuốc: ĐỨC-TRỌNG

Số 280, đường Dellefosse

(Xóm-cũ) CHỢ LỚN

Đã bán tại Nguyễn-thị-Kiên, Nhơn-Hoàng,
Dakao Đức-Thăng, Chợ lớn Bạch-Loan, Tân-
Thanh, các đại-lý ở Lục-tỉnh và nhà buôn
Nghĩa-Hiệp Nam-vân.

BÂY GIỜ MỚI KHỎI SỢ ???

Người đương ghiền Á phiện nên nhớ Phu-
Dung trực độc số 20 là thánh dược uống vào
trừ bốn uất, ăn ngủ ngon, tẩy nhện ô, dầu và
độc Á phiện tích tụ lại thâm cẳng cổ để trong
ruột gan ra hết thấy mà ghi sợ, thì khỏi sợ mặt
búng da chỉ mới xanh má cốp mà trở nên mặt
mập hồng hào.

Người muốn giải nghệ sau khi đã uống
Phu-Dung rồi thì uống Đông-Pháp giới yên
số 19 chắc chắn bỏ ghiền rất mau và dễ dàng
vì thuốc làm tiêu tan nôi các độc Á phiện trong
các giây thần kinh, đã được 1 bác sĩ Langsa
công nhận thật hay.

Nhà thuốc

ĐÌNH-THÀNH-SONG

112, Rue d'Espagne SAIGON

BỊNH PHONG - TÌNH

uống thuốc rất lâu hết

Lâu hết vì khó trị cũng có
nhưng thường thường thì tại
người uống thuốc không nhắm

Hãy uống thuốc :

HUÊ-LIÊU GIẢI-ĐỘC-HOÀN

SỐ 60

HIỆU

VỎ-ĐÌNH-DẪN

mà thôi

1 hộp 1\$ 00 dùng 5 ngày

Năm hộp đủ trị tận gốc

Minh - tạ - hương - y

Tài trị bệnh của Y-học-sĩ: LÂM-VĂN-HẠP ở Hớn-quản (Thủ-dầu-một)

Vợ tôi là Trần-thị-Ngưu, có chữa được 4 tháng, thỉnh thoảng phát bệnh mê sảng và
thở-tắt 6 ngày, không ăn uống gì được hết. Đã rước nhiều thầy điều-trị, song rốt
cuộc tiền mất bệnh còn. Chỉ còn một nỗi chờ chết.

Sau tôi nhờ Y-sĩ LÂM-VĂN-HẠP, chủ tiệm thuốc bắc « THÁI-BÌNH » ở
Hớn-quản, hỏi cho trước sau chỉ có 6 thang thuốc, mà hiện giờ, vợ tôi lành mạnh như
xưa, ăn uống được nhiều.

Với ơn cứu-tử của danh-y LÂM-VĂN-HẠP, vợ chồng tôi không biết lấy chi đền
đáp cho xứng. Vậy xin tặng ít lời trên mặt báo để tỏ lòng biết ơn ông HẠP. Và
nhơn tiện, tôi xin giới-thiệu với bà con có bệnh ngặt nghèo, cứ lại cầu ông HẠP trị
cho, thì khỏi ngay.

TRẦN-VĂN-DUONG
Chauffeur plantation Quan-lợi.

ÉCOLE PASTEUR

103-107, Rue Chaigneau - Saigon

(GẦN CHỢ CÚ)

Trưởng dạy: 1er ban ngày : từ lớp chót tới lớp nhất
2° Ban đêm: a) lớp dạy chữ tây cho người lớn
b) lớp luyện Pháp-văn cho các trò đi thi sơ học hay
vào trường Trung-học Pétrus Ký về niên khóa 1937-1938

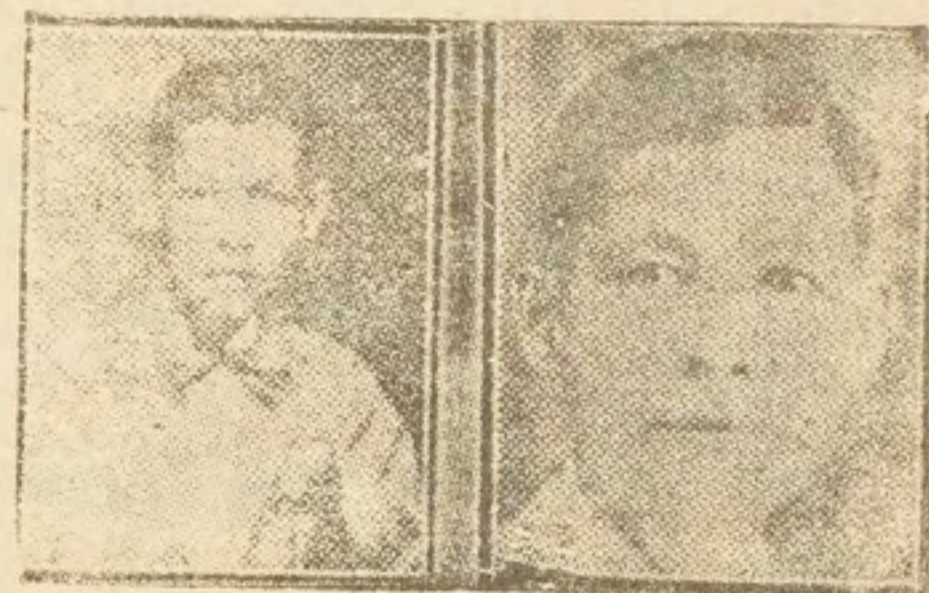
THẦY BỒI SÁNG — KHOA HỌC TRIẾT TU

CHỈ CẦN GÕI CHỮ KÝ VÀ BAO NHIÊU TUỔI

TỚI GIÁO SƯ HIỂN, 47, Bd CHARNER, SAIGON

Sẽ biết được rõ rệt đời Di vãng, Hiện tại, Tương lai của mình
từ nhỏ đến ngày chết và sẽ được lời chỉ dẫn rất linh nghiệm
trong cuộc đời của mình về Sự nghiệp, Tình duyên, Hạnh
phúc. Giáo sư HIỂN lại còn dạy phép, làm bùa để đạt ý
tưởng của mình nữa. Coi đoán số mạng 1 \$ 00. Coi số Tử-
vi 5 \$ 00. Hồi riêng điều gì kèm có trả lời.

BỎ HÚT

Lúc chưa gặp thuốc : Lúc đã gặp thuốc
Nhật-Tân-Hoàn Nhật-Tân-Hoàn rồi

Lấy chi làm bằng cơ chắc
cho bằng trông vào chữ nhơn là
người lâu nay tiêu tụy vì ả Phù-
dung mà nay đã thoát khỏi, mập
mạnh, nên cống hiến thuốc
Nhật-Tân-Hoàn cho đồng bào
ai còn đương đắm đuối.

Thuốc không pha, không
dùng chất độc nội trọng 30
hườn thì mạnh.

Giá mỗi hộp 5 hườn 1 \$ 00.

Thuốc Nhật-Tân-Hoàn dùng
toàn thuốc Bắc, bào chế theo
toa của ông Docteur Nguyễn-
văn-Nhà cho.

Viết thư và mua thuốc, gởi cho

Dương - văn - Xù

à Căungan (Travinh)

THIÊN HẠ ĐỒN

Muốn dùng hột xoàn mới thật
tốt nên đến tiệm Ba-Quan là
chỗ mài hột xoàn mới khéo
nhất. Mua hột xoàn mới Ba-Quan
được sự tin cậy, không khi nào
chết nước đổi màu, có thể dùng
như xoàn Tây.

Hột xoàn mới Ba-Quan chỉ
bán tại tiệm Ba-Quan 58 Rue
Vannier, Saigon, Chợ - cũ, —
Télép. 21.476.

HAT MU'A SA

MOT TRUYEN THAT TREN RUNG

TAO-KHÊ viết

— Nhưng mà tôi gì chúng ta phải nói đến việc sau. Hôm nay chỉ biết hôm nay đã. Chúng ta còn gần gũi nhau, sao đã vội khóc cảnh ly-biệt ?

Quang làm thỉnh, nhìn tôi mỉm cười một cách sung sướng. Cặp mắt nàng đã khô ráo, nhưng mà những giọt nước mắt dư còn lấp-lánh ở cặp lông mi.

Trên đời không có một sự gì vĩnh-viễn, nhất là sự hội-ngộ của một cuộc tình duyên lại càng dễ lìa tan. Tôi đã biết trước như thế, cho nên thường khi, tôi vẫn nói với Quang rằng một ngày kia tôi cùng nàng sẽ phải xa nhau, duy tôi không biết cái ngày ấy sớm hay muộn mà thôi.

Thấm - thoát, tôi đã ở Vũ-Quang đã được hơn sáu tháng. Ngày giờ cứ việc lạnh - lùng trôi, nhưng cuộc đời đối với tôi có một phần vô-vị, bởi một là sự tĩnh-mịch nơi rừng - rú hợp với tánh-tĩnh tôi lúc bấy giờ chỉ cầu sự lặng-lẽ, hai là có Quang ở bên cạnh, chúng tôi cùng giải sầu cho nhau. Sang Xuân !

Trong lúc này, ở chốn thị-thành còn tung-bùng rộn-rịp chơi Xuân, thì ở Vũ-Quang, non nước vẫn âm-thầm và lặng-lẽ, hùng dũng và huyền bí, không hề có sự đổi thay. Có đổi thay chăng thì chỉ trên ngọn cây có đăm lộc, trong bụi rậm có chim kêu, và ở ven núi, cây hoa đã nở những bông hoa đỏ thắm.

Tôi còn bình tĩnh kéo dài cuộc sống yên lặng ấy thì, bao giờ cũng vì hoàn-cảnh của sự sống xô đẩy, bỗng một hôm, tôi được tin phải trở về Vinh.

Mà đã về, thì tôi không còn lên nữa.

Phải về ! Một sự đáng buồn cho tôi biết bao nhiêu ! Bỏ chốn tĩnh-mịch mà tôi vẫn ưa, bỏ cảnh yên lặng mà tôi vẫn thích, vì sự sanh tồn, tôi đành dứt cuộc đời bình tĩnh mà tôi đã sống bấy lâu nay.

Tôi liền sang bên nhà Quang để báo cho nàng biết cái tin không hay ấy.

Quang đang ngồi may đồ trên ván, thấy tôi sang, tươi cười chào tôi và mời tôi ngồi chơi.

Ngồi lặng một lát rồi tôi nói :

— Quang này, tôi nói để Quang biết là ba bữa nữa, tôi sẽ phải về Vinh.

Quang dừng kim, ngó tôi sửng sốt, ra vẻ lo-lắng và ngỡ-ngờ. Tôi vội nói cái cớ tôi phải về cho nàng nghe.

Nghe rồi, Quang không nói nửa lời, cúi mặt xuống may tự nhiên.

Cái thái độ lạnh lùng khó hiểu ấy khiến tôi cũng không thốt ra được một lời nào. Bầu không-khí bao-bọc chúng tôi

lúc ấy sao nó nặng - nề, khó thở ! Tôi nhìn Quang may, thấy hai bàn tay nàng rung-rung, đưa mãi kim không vững.

Tôi biết là Quang cảm-động lắm, nhưng lúc ấy tôi cũng sửng-sốt, không thể nói được câu nào khác hơn, tuy tôi vẫn định sang để nói nhiều về cơn ly-biệt.

Tôi chào Quang ra về, Quang vẫn lặng yên không đáp, cứ cúi mặt xuống may hoài.

Suốt hai ngày, trong khi tôi sửa-soạn rương hòm đồ đạc, tôi vẫn có ý muốn gặp Quang, nhưng không biết tại sao nàng không bước ra khỏi cửa.

Tôi muốn qua bên nhà nàng nữa, nhưng qua nhiều e bất-tiện. Tôi cứ chạy ra chạy vào, bứt-rứt không yên, chẳng lẽ lúc chia tay, tôi lại không nói được với nàng một lời nào cả ?

Buổi cuối cùng.

Ấy là một đêm trăng lơ-mờ. Vành trăng khuyết lấp-ló sau những lớp mây dày, dội xuống quả đất một thứ ánh sáng lạt lẽo, yếu đuối, khiến cho khúc sông quanh-co, dãy núi chập-chồng, bụi cây rậm-rạp càng thêm vẻ âm - trầm, huyền-bí. Con đường nhỏ từ trên trại đi xuống bến, bãi cát dài ở bên bờ sông, cho đến bụi lau, đăm cỏ đều nhuộm một nét âm-đạm bởi ánh trăng mờ.

Tất cả vô - trụ đều áo - nảo buồn tênh.

Tôi đứng lên bờ sông, trên bãi cát, gần chiếc thuyền mà đến tầng sáng, tôi sẽ dùng nó để xuôi. Xa xa, tiếng thác chảy ở ở và bên cạnh, tiếng nước đánh vào thuyền kêu lóc bóc.

Ngoài ra cảnh vật đều yên lặng nặng-nề và âm u, khiến tôi đã buồn lại cảm thấy một sự ghê rợn trong mình.

Một lúc, Quang ở trên nhà lừ lừ đi xuống ; nàng tiến lại gần tôi, đứng lặng mà không nói.

Vì xúc cảm, tôi cũng không nói được gì. Chúng tôi cùng yên lặng hồi lâu. Bỗng tôi nghe Quang nức một cái, thì ra Quang đã khóc mà tôi không biết.

Tôi kéo Quang lại gần. Quang ấp mặt vào ngực tôi, khóc rung-rức, thỉnh-thoảng lại nức lên một tiếng to. Lặng hồi lâu, tôi mới nói :

— Quang hãy lau mắt mà nín đi. Bây giờ Quang không nên khóc nữa. Chỉ trong vài giờ đồng hồ, tôi sẽ từ biệt Quang. Trước khi chia tay, chúng ta hãy nói vài câu chuyện cuối cùng, mà Quang cứ khóc thì nói làm sao được.

Quang nức nức.

— Em nín rồi đây, anh nói đi, em xin nghe.

Tôi toan cất tiếng thì xa xa, tiếng gà rừng đưa nhau gáy, làm cho cái cảnh lặng lẽ đang

buồn này lại thêm nặng nề.

Sau khi đã trấn-tĩnh, tôi cất một giọng nhẹ nhàng :

— Từ lúc tôi lên đây đến giờ, thấm-thoát đã sáu tháng trôi qua. Sáu tháng chưa là bao, mà Quang đã nói với tôi nhiều điều tâm sự, tôi cũng đã yên-ủi Quang giúp được nhiều vết thương lòng. Tôi thường nói với Quang rằng sự đời hay thay đổi, thì tôi và Quang sẽ có lúc phải xa nhau. Cái ngày xa nhau đến đây rồi ! Trong vài giờ đồng hồ nữa, tôi sẽ từ biệt Quang mà đi. Mà đã đi không còn trở lại, không chắc ngày sau tôi có gặp Quang nữa hay không !

Tôi nói đến đó, Quang lại khóc òa. Tôi đặt hai tay lên hai vai nàng, vuốt-ve đồ ngọt ngào :

— Quang đừng khóc nữa, để cho tôi nói hết lời trước khi tôi đi. Quang ơi ! Tôi biết Quang là người khôn-khở, trong lòng Quang còn chất-chứa nhiều nỗi giận hờn. Quang trách cái số phận Quang long - đong, Quang lại mơ ước một cảnh sung-sướng ở nơi xa lạ. Tôi biết thế, mà tôi lại sợ rằng cái

lòng oán giận ấy, cái sự mơ-ước ấy nó sẽ đưa Quang đi đến một con đường cực-khổ sau này, nên tôi vẫn luôn luôn khuyên Quang hãy nhẫn - nại, cam lòng chịu lấy số mạng của mình, hơn là phản uất mà làm việc bạo gan. Tôi hằng nói với Quang rằng đi đâu cũng không thoát khỏi cái định sẵn của số mạng...

Chúng tôi thỉnh-lặng. Quang vẫn ấp mặt vào ngực tôi, thỉnh thoảng lại nức lên một tiếng.

Tôi tiếp :

— Bây giờ tôi về. Tôi không ở bên mình Quang để khuyên bảo và yên ủi mỗi khi Quang có chuyện rầu buồn oán giận nữa. Tôi về, không có điều chi đáng nói thêm cùng Quang, tôi chỉ ân-cần, thiết-tha dặn Quang một lời dặn cuối cùng là sau khi đã xa tôi rồi Quang hãy định-ninh nhớ lấy những lời tôi nói cùng Quang.

Quang òa lên khóc ngất. Tôi lại phải vuốt-ve và kiếm lời dỗ dành. Một chập, Quang vừa thều thức vừa nói :

— Những lời anh dặn em,

em xin nhớ mãi không quên bao giờ.

— Vâng, tôi chắc là Quang nhớ, vì Quang yêu tôi, vì Quang biết những lời tôi nói là phải. Nhưng Quang ơi, một mai Quang có thể quên những lời tôi nói. Quang oán giận chồng và thiết một người yêu để giải bày tâm sự. Quang có sắc đẹp, người yêu Quang sẽ có. Nhưng Quang nên biết rằng loài người là giống lạc-tinh, một lần họ đã chiếm được tình yêu, họ đã thoã-thuê lòng ước muốn, họ có thể phụ-rẫy mình một cách dễ-dàng, vô-đạo. Quang nghe những lời đường mật của họ dỗ-dành, Quang nhẹ lòng tin họ rồi theo họ để cho thoát khỏi cái cảnh hiện nay. Giữa chừng, họ chán Quang, họ cho Quang là thừa, là phiền cho họ, họ bỏ Quang mà ngánh mặt đi. Khi ấy Quang sẽ thế nào ?

(còn nữa)

(Chữ ký)

MAY MAU !
CẮT KHÉO !

GIÁ RẺ !
LÀM KỸ !

NHÀ NAM

TAILLEUR MODERNE
16, Amiral Courbet - SAIGON

Có nhiều hàng tốt mới lại

SỮA
CON
CHIM

TỐT NHẤT

LAIT SUCRÉ CONCENTRÉ
NESTLÉ
SOCIÉTÉ NESTLÉ (FRANCE)
PARIS

44/1 Khanh

(Chữ ký)